

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení

**Vývoj uprchlické krize v Evropě a její
vnímání občany České republiky**

Diplomová práce

**Development of the refugee crisis in Europe and its perception
by the citizens of the Czech Republic**

Master thesis

Vedoucí práce

doc. Ing. Jozef Sabol, DrSc.

Autorka práce

Bc. Magdaléna Zlevorová

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Benešově, dne

.....

Magdaléna ZLEVOROVÁ

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu mé diplomové práce doc. Ing. Jozefu Sabolovi, DrSc. a konzultantce paní Mgr. Kristýně Holubové za odborné vedení, cenné rady, ochotný přístup a čas, který mi věnovali.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá vývojem uprchlické krize v Evropě a jejím vnímáním občany České republiky. Cílem práce je seznámení se s fenoménem uprchlické krize a s problémy, které s tematikou souvisejí, zjištění, jaké kroky jsou podnikány v rámci mezinárodní spolupráce a na závěr analýza postojů obyvatel ČR. První část práce vysvětluje terminologii související s daným jevem, dále se zaměřuje na příčiny a vývoj krize. Následně se zabývá statistikami ohledně uprchlíků a nynější situací v důsledku pandemie Covid-19. Poté zhodnocuje, jaké má tato problematika dopady, a nakonec se zaměřuje na mezinárodní spolupráci v této oblasti. V praktické části je proveden výzkum názorů obyvatel ČR na základně dotazníkového šetření. Cílem je zjištění, jak se občané ke krizi staví. Závěrem práce je shrnutí odpovědí obyvatelstva a vyhodnocení.

KLÍČOVÁ SLOVA

migrace * uprchlická krize * uprchlík * azyl * mezinárodní společenství * postoje obyvatelstva * Česká republika

ANNOTATION

The diploma thesis deals with the development of the refugee crisis in Europe and its perception by the citizens of the Czech Republic. The aim of the thesis is to get acquainted with the phenomenon of the refugee crisis and the problems related to this topic, to find out what steps are taken in international cooperation and finally to analyze the attitudes of the Czech population. The first part of the thesis explains the terminology related to the phenomenon, then focuses on the causes of the crisis and its development. Then it looks at refugee statistics and the current situation due to the Covid-19 pandemic. Then it assesses the implications of this issue, and finally focuses on international cooperation in this area. In the practical part, a survey of the opinions of the population of the Czech Republic is carried out on the basis of a questionnaire survey. The aim is to find out how citizens respond to this crisis. The conclusion of the work is a summary and evaluation of the population's answers.

KEYWORDS

migration * refugee crisis * refugee * asylum * international community * perception of the population * Czech Republic

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 CHARAKTERISTIKA A DEFINIČNÍ POJETÍ PROBLEMATIKY UPRCHLICKÉ KRIZE	10
1.1 Migrant.....	10
1.2 Uprchlík.....	11
1.3 Nelegální migrant.....	12
1.4 Vnitřně vysídlená osoba	13
1.5 Uprchlické trasy do Evropy	13
2 PŘÍČINY UPRCHLICKÉ KRIZE A JEJÍ VÝVOJ V EVROPĚ	14
2.1 Příčiny evropské uprchlické krize	14
2.2 Vývoj uprchlické krize v Evropě	15
3 UPRCHLICKÁ KRIZE V ČÍSLECH S AKCENTEM NA ČESKOU REPUBLIKU.....	21
3.1 Statistiky uprchlíků v České republice.....	25
3.2 Uprchlická krize během pandemie Covid-19.....	31
4 SPOLUPRÁCE MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ V SOUVISLOSTI S ŘEŠENÍM KRIZE S AKCENTEM NA ČESKOU REPUBLIKU	33
4.1 Aktivity Organizace spojených národů v oblasti řešení krize.....	34
4.2 Aktivity Evropské unie v oblasti řešení krize	35
5 MOŽNÉ DOPADY UPRCHLICKÉ KRIZE SE ZAMĚŘENÍM NA ČESKOU REPUBLIKU – PŘÍPADOVÁ STUDIE.....	43
5.1 Příklady možných ohrožení.....	43
5.2 Nelegální migrace	46
5.3 Převaděčství a obchodování s lidmi.....	46
5.4 Kriminalita	47
5.5 Teroristické útoky.....	49

5.6	Neúspěšná integrace uprchlíků.....	49
5.7	Vznik uprchlických táborů	51
5.8	Xenofobie.....	51
6	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI OBYVATELI ČESKÉ REPUBLIKY	53
6.1	Stanovené hypotézy.....	54
6.2	Tvorba dotazníku	54
6.3	Charakteristika zkoumaného vzorku	55
6.4	Analýza a interpretace dat dotazníkového šetření	58
6.5	Shrnutí výsledků a vyhodnocení stanovených hypotéz.....	81
	ZÁVĚR	86
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	88
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	100
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	101
	SEZNAM TABULEK.....	102
	SEZNAM PŘÍLOH.....	103

ÚVOD

Migrace obyvatelstva není jen otázkou posledních několika let, řeší se již od nepaměti. V posledních letech se ale kvůli podmínkám ve třetích zemích světa mnohonásobně navýšila a do Evropy proudí tisíce migrantů/uprchlíků. S tímto fenoménem je bohužel spojeno mnoho problémů, které musí Evropská unie, potažmo i každý jednotlivý stát zvlášť řešit. Jsem si rovněž jistá, že tato krize potrvá ještě nějakou dobu a měli bychom proto být připraveni na případné další vlny. Měli bychom se poučit z minulých chyb a nastavit lepší opatření v rámci migrační politiky a mezinárodního společenství.

Toto téma je velice široké, nese v sobě spoustu dalších podtémat jako je obecně otázka bezpečnosti, spolupráce v rámci daných zemí, ale i mezinárodní spolupráce, a samozřejmě problémů, jako nelegální migrace a převaděčství, organizovaný zločin ve formě obchodování s lidmi, xenofobie ze strany obyvatelstva hostitelských států a podobně.¹

Zatímco mnoho jedinců migruje z vlastní vůle, mnoho dalších migruje z nutnosti. Jejich práva jsou bohužel často hrubě porušována. Většina z nich se snaží dostat do Evropy, aby si zajistili bezpečí, které jim v jejich zemi chybí, ale po cestě jsou vystaveni násilí, již zmíněnému obchodování, sexuálnímu zneužívání, okrádání a obecně ohrožení života. Mnohdy ani v jejich vysněném cíli nenaleznou to, co hledali, tedy pomoc a bezpečí.

A i přesto, že se tato krize zdá jako tlak převážně na Evropu, tak vlna uprchlíků, která se sem dostala, nedosahovala počtu uprchlíků, kterých se ujaly země jako je například Libanon. Ten přijal více než milion uprchlíků ze Sýrie, dále Pákistán, Kolumbie, Turecko či Uganda.²

Nyní, v době pandemické krize, se o problematice uprchlické krize přestalo mluvit, což ale neznamená, že vymizela. Tímto problémem se budu ve své práci rovněž zabývat. Ač, jak jsem již zmínila, je migrace tématem už od dávné historie,

¹ Slovníček pojmů. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

² Lidé prchají do Evropy z různých důvodů. <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace>

budu se v práci věnovat vývoji současné uprchlické krize, která započala kolem roku 2011. Jelikož téma je již tak dost široké a obsahově bohaté.

Cílem mé práce je přiblížení a seznámení se s fenoménem uprchlické krize a s problémy a dopady, které souvisí zejména s nelegálními migranty, zjištění, jaké kroky jsou podnikány v rámci mezinárodní spolupráce, a na závěr analýza postojů a vnímání této problematiky obyvateli ČR.

Téma jsem si zvolila, jelikož je poslední roky velmi aktuální a před pandemií Covid-19 bylo, řekla bych, i nejdiskutovanější a myslím, že je nutné si o něm zjišťovat více, a ne vycházet pouze z toho, co vidíme či slyšíme v médiích. Dále mě zajímá, jak jsou občané České republiky s tímto tématem obeznámeni, zda sledují aktuální dění, a proto na základě dotazníkového šetření jejich postoje zjišťuji.

Při zpracování práce byla využita metoda deskriptivní a analyticko-syntetická, která spočívá ve vyhledávání, shromáždění a komparaci primárních, sekundárních i terciárních zdrojů. Jednalo se převážně o data poskytovaná Evropským parlamentem, Radou, Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Amnesty International, Člověk v tísni apod. Další metodou zpracování práce je metoda úvahová, kde se v rámci mé případové studie v kapitole č. 5 zamýšlím nad dopady uprchlické krize a navrhuji možná řešení. V praktické části se jedná o kvantitativní metodu výzkumu, ve které pomocí dotazníkového šetření zjišťuji názory a postoje vybraného vzorku obyvatelstva České republiky ohledně uprchlické krize v Evropě.

1 CHARAKTERISTIKA A DEFINIČNÍ POJETÍ PROBLEMATIKY UPRCHLICKÉ KRIZE

Na úvod práce je stěžejní vysvětlit a definovat základní pojmy, které s touto problematikou nezpochybnitelně souvisejí, jelikož to jistě významně usnadní orientaci v samotné široké tematicce. Některé pojmy totiž, jak bude vysvětleno později, jsou často užívány chybně, a proto poté dochází k mystifikaci a různým názorovým i postojovým neshodám.

1.1 Migrant

Jelikož migrace není právně definována, použiji v tomto případě definici Cambridgeského anglického slovníku. „*Je to proces, kdy lidé cestují obvykle ve velkém počtu na nové místo k životu*“.³ Jedná se tedy o pohyb lidí ze svého bydliště do jiného za účelem například lepších ekonomických podmínek, pracovních příležitostí, vyšších platů, možnosti vzdělání, obecně lepšího života a vyššího standardu. Lidé migrují již odnepaměti. Mezi regiony, obcemi, městy, státy či kontinenty.⁴ Migraci, jako takovou, mají na svědomí rozevřené pomyslné nůžky mezi dvěma světy, mezi bohatými a chudými zeměmi. Dokud nenastane mezi rozvinutými a rozvojovými zeměmi finanční rovnováha, migrace bude přetrvávat.⁵

V médiích se často zaměřují pojmy migrant a uprchlík. Ale není to totéž. Migrant je osoba, která dobrovolně pobývá mimo zemi svého původu déle než jeden rok, přičemž nezáleží na důvodech.⁶ Je to volba dané osoby, že se přestěhuje z místa svého bydliště. Samostatnou kapitolou jsou environmentální migranti. Mohli bychom je zařadit již mezi uprchlíky, jelikož velké množství z nich prchá z domovů z důvodu zdevastovaného životního prostředí, kvůli vyčerpaným přírodním zdrojům, odlesňování, suchu, záplavám a dalším

³ Migration. <https://dictionary.cambridge.org/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/migration>

⁴ What is migration? <https://www.ourmigrationstory.org.uk/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.ourmigrationstory.org.uk/about/what-is-migration.html>

⁵ BAUMAN, Zygmunt. *Cizinci před branami*. Přeložil Zuzana GABAJOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2017. ISBN 978-80-906307-2-7., str. 14–15

⁶ Máte jasno v pojmech? <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/terminologie>

přírodním katastrofám. Dle mezinárodního práva jim ale nenáleží mezinárodní ochrana, jelikož nejsou obsaženi Ženevskou úmluvou v definici uprchlíka.⁷

1.2 Uprchlík

Uprchlík na druhé straně je nucený migrovat. Je to osoba, která pobývá mimo svou vlast v důsledky oprávněných obav z rasového, náboženského a jiného pronásledování, násilí, konfliktu. Po vstupu do cizí země zažádá o mezinárodní ochranu, v rámci azylového řízení je jí přidělen status uprchlíka. Jeho žádost musí být prověřena i bez platných oprávnění ke vstupu či pobytu v zemi. Podle mezinárodního práva má na tento typ ochrany nárok, jelikož je pro něj příliš nebezpečné vrátit se domů. Stát mu na svém území tedy poskytne azyl. Definici nalezneme v Úmluvě o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (Ženevská úmluva o uprchlících), která je mezinárodní dohodou, přijatou na půdě OSN 145 státy. Kromě Úmluvy pak tuto problematiku upravuje Protokol týkající se právního postavení uprchlíků.⁸

Právě zaměňování těchto pojmů zavádí zmatek ve zvláštní právní ochraně, kterou je například ochrana před navrácením a před trestem za nedovolené překročení hranice při hledání bezpečí a azylu v jiné zemi.⁹ Bohužel se v současné krizi jedná o oba tyto pojmy. Migranti v některých případech využívají masivního počtu uprchlíků a vmísí se spolu s nimi. Takový nápor hraniční stráž nezvládá a pustí sem všechny. Záleží pak na azylovém řízení, komu udělí status uprchlíka s mezinárodní ochranou a koho pošle zpět.

Konkrétně v České republice je dle Zákona č. 325/1999 Sb., o azylu možné udělit cizinci na našem území tři typy mezinárodní ochrany:

- Azyl – je nejsilnější právní ochranou, která se uděluje cizinci v případě pronásledování za uplatňování jeho politických práv a svobod anebo má

⁷ VENC, Jan. Environmentální migrace. *AMO.CZ* [online]. Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) XXIV. ročníku Pražského studentského summitu., 2018, 24. ročník [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2018/11/bgr_unea_migrace_venc.pdf, str. 4-5.

⁸ Úmluva o právním postavení uprchlíků, č. 208/1993 Sb., Ženeva: OSN, 1951 [online] [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.unhcr.org/cz/wp-content/uploads/sites/20/2016/12/Umluva_1951_a_Protokol_1967.pdf

⁹ „Uprchlíci“ a „migranti“. <https://www.unhcr.org/cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti.html>

odůvodněný strach z pronásledování z rasových, náboženských příčin, kvůli pohlaví, národnosti atp. v zemi jeho původu.

- Doplnková ochrana – uděluje se na území ČR v případě, že cizincovy důvody nebyly shledány dostatečně závažné pro udělení azylu, ale zároveň v případě vrácení do země jeho původu by mu hrozilo vážné nebezpečí. Uděluje se zásadně na dobu určitou, dokud problémy v zemi původu nepominou.
- Humanitární azyl – může být v udělen v případě zvláštního zřetele, pokud u žadatele není nalezen důvod k udělení azylu.¹⁰

1.3 Nelegální migrant

Dalším důležitým pojmem je nelegální migrant, protože většina migrantů, kteří do Evropy spolu s uprchlíky připlouvají, patří mimo legální rámec. Dle definice Ministerstva vnitra České republiky se jedná o cizince, který vstupuje na území daného státu bez platného oprávnění, nebo v daném státě neoprávněně pobývá.¹¹ Nemá potřebné doklady, povolení k pobytu, a přesto vstupuje na území jiného státu. Tento termín, jak jsem ale zjistila, je z mnoha pohledů problematický, některá zahraniční média a rovněž Evropská rada ho přestaly používat. Podle nich totiž toto označení vede ke stigmatizaci osob, které prchají například kvůli přírodním katastrofám a obecně toto označení přispívá k vnímání migrace jako bezpečnostní hrozby. Lepší pojem, dle všeho, je cizinec bez oprávnění k pobytu.¹²

V souvislosti s Českou republikou je vhodné zmínit i pojem tranzitní nelegální migrace. Vzhledem k tomu, že většina cizinců naším státem pouze prochází ze sousedních zemí Evropské unie a pokračuje dále, nebo se o to minimálně snaží. Rozumí se jím, jak je již z názvu patrné, migrace přes území daného státu bez náležitého oprávnění, cílem však není na území státu setrvat,

¹⁰ § 12–14 Zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)

¹¹ Nelegální migrace v České republice. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx>

¹² Co znamenají termíny ekonomický migrant, cizinec a uprchlík?. <https://www.clovekvtsni.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>

ale pouze se přesunou do cílové země. Monitorování situace tranzitu nelegálních migrantů se věnuje na území České republiky převážně Policie ČR.¹³

1.4 Vnitřně vysídlená osoba

Existuje také pojem vnitřně vysídlené osoby. Jsou to osoby, které často prchají ze svých domovů ze stejných důvodů jako uprchlíci, byli nuceni uprchnout z různých příčin, ale na rozdíl od nich nehledají ochranu za hranicemi jiných států. Zůstávají v zemi původu.¹⁴ Kvůli tomu pro ně ale neplatí žádná zvláštní ochrana, protože jsou pořád pod ochranou své vlastní vlády. Vnitřně vysídlené osoby se nejvíce nacházejí v Kolumbii, Sýrii, Demokratické republice Kongo a Jemenu. Na celém světě je celkem vnitřně vysídleno 48 milionů lidí.¹⁵

1.5 Uprchlícké trasy do Evropy

Uprchlíci a migranti využívají pro vstup do Evropy tři hlavní trasy. První, nejvyužívanější je Východní středomořská cesta, která vede přes Turecko. Nejvíce využívána byla hlavně v roce 2015, kdy velký počet uprchlíků putoval ze Sýrie, kde probíhala válka. V tomto roce ji také využilo přes 75 % všech uprchlíků/migrantů. Druhou nejvyužívanější cestou je trasa přes západní Středomoří. Vede z Afriky přes Maroko do Španělska. Stala se vytíženější hlavně po roce 2018. V důsledku pandemie Covid-19 se počet vstupů touto cestou opět zvýšil. Od té doby ale nápor poklesl díky partnerství s Marokem, které mělo zamezit převaděčství migrantů. Třetí a poslední je trasa přes centrální Středomoří – z Afriky přes Libyi do Itálie. Ta je označována jako nejrizikovější, jelikož se jedná o nejdělsí trasu přes moře, uprchlíci mají nekvalitní lodě, nedostatek paliva atd., kvůli čemuž se jim tato výprava stává často osudnou.¹⁶

¹³ Nelegální migrace v České republice. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx>

¹⁴ Vnitřně přesídlené osoby | na útěku ve vlastní zemi. <https://www.unhcr.org/cz/> [online]. 2019 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/92-czkomu-pomahamevnitrne-presidleni-uprchlici-html.html>

¹⁵ What is a Refugee? <https://www.unrefugees.org/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.unrefugees.org/refugee-facts/what-is-a-refugee/>

¹⁶ Migrační politika EU. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/>

2 PŘÍČINY UPRCHLICKÉ KRIZE A JEJÍ VÝVOJ V EVROPĚ

Následující kapitola se zabývá příčinami krize a jejím vývojem. Zjišťuje, z jakých důvodů jsou uprchlíci nuceni podstoupit životu nebezpečnou cestu, kterou se ne každému podaří zdolat. Co je vede k opuštění svých domovů. Dále se zabývá vývojem současné uprchlické krize v Evropě od roku 2011 po současnost. Jsou zmíněny i poslední veřejně dostupné události.

2.1 Příčiny evropské uprchlické krize

Mezi hlavní příčiny a důvody uprchlické krize patří **válečné konflikty**. Ukázkou je Blízký východ, kde byly dlouho boje o nerostné bohatství (ropa, plyn), dále jsou to nepokoje, revoluce, konflikty mezi lety 2010 a 2012 (v některých zemích trvají nepokoje do dnes), nazývané v arabských zemích jako Arabské jaro.¹⁷ Všechny tyto protesty spojuje boj proti chudobě, nezaměstnanosti, nedostatku svobody, celkově špatné životní podmínky a zároveň odpor vůči vládnoucímu autoritářskému režimu. Například v Sýrii vládne občanská válka již od roku 2011, donutila opustit zemi více než šest milionů lidí a více než 400 000 lidí přišlo o život.¹⁸

Další příčiny patří do sekce **etnických a náboženských nepokojů**. Do této kategorie se řadí opět státy Blízkého východu, kde jsou zastoupeni obyvatelé různých etnik. Nenávist vůči těmto skupinám může vyústit v extremismus, příkladem může být poté vznik některých organizací, jako je Islámský stát. Co se týče náboženství, v Myanmaru jsou pronásledováni muslimové, ve Středoafričské republice křesťané, v Pákistánu jsou to hinduisté atd.¹⁹

Lidé utíkají před **diktaturami a totalitními režimy**, zde se jedná především o Afriku. V Eritree panuje tvrdá diktatura, chudoba, lidé jsou zotročováni, muži musí na mnoho let do armády. Podle údajů OSN opouští Eritreu měsíčně asi

¹⁷ PATROVSKÝ, Ondřej. Před deseti lety se prohnalo Blízkým východem „arabské jaro“. Ohně revoluce v některých zemích hoří dodnes. <https://ct24.ceskatelevize.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3242226-pred-deseti-lety-se-prohnalo-blizkym-vychodem-arabske-jaro-ohne-revoluce-v-nekterych>

¹⁸ RUECKERT, Phineas. 5 Of The Biggest Reasons Why People Become Refugees. <https://www.globalcitizen.org/en/> [online]. 2017 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.globalcitizen.org/en/content/reasons-why-people-become-refugees/>

¹⁹ Lidé prchájí do Evropy z různých důvodů. <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrate>

4000 obyvatel. Tvrdá vojenská diktatura panuje také v Súdánu. Do této sekce je třeba zařadit také Islamistické totalitní režimy – Tálibán v Afghánistánu, aš-Šabáb v Somálsku, Boko Haram v Nigérii, Nigeru, Čadu a Kamerunu.²⁰

Dalším faktorem je **pronásledování a porušování lidských práv**. Jedná se o pronásledování kvůli rasovým důvodům, politickým názorům, sociálnímu postavení, náboženskému přesvědčení, rovněž na základě sexuální orientace. Lidé jsou často terčem násilí, výhrůžek smrti, diskriminace a žijí v neustálém strachu. To má za následek opouštění svých domovů a hledání bezpečnějšího a demokratičtějšího místa k životu.²¹

Chudoba a nedostatek ekonomických příležitostí je také příčinou migrace. Zde se ale jedná o ekonomické migranty, kteří odchází kvůli špatné ekonomické situaci ve své zemi. Finanční nestabilita, nedostatečný přístup k potravinám a zdravotní péči a nekontrolovatelná inflace jsou často hlavními důvody finančně motivované uprchlické krize. Opouští ji ale dobrovolně, aniž by byli ohroženi na životě.²²

2.2 Vývoj uprchlické krize v Evropě

Migrace není otázkou jen posledních 10 let, jak se nyní může zdát. Obyvatelé migrují již od nepaměti, je to základní lidská činnost. Migrovali kvůli špatným životním podmínkám, utlačování či pronásledování ve své zemi. Ale až jisté události a okolnosti donutí větší počet lidí uprchnout, například po rozpadu Jugoslávie do České republiky přišlo tisíce migrantů. Ale tato „poslední“ evropská uprchlická krize započala kolem roku 2011, kdy Evropa zaznamenala větší nápor uprchlíků z arabských států v souvislosti s Arabským

²⁰ GARASSY, Ladislav. Skutečné příčiny uprchlické krize. <https://www.idnes.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://garassy.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=475691>

²¹ MALIM, Mohamed. Biggest Causes Of A Refugee Crisis. <https://epimonia.com/> [online]. 2019 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://epimonia.com/blogs/news/biggest-causes-of-a-refugee-crisis>

²² MURRUGARRA, Edmundo, Jennica LARRISON a Marcin SASIN. *Migration and Poverty: Toward Better Opportunities for the Poor* [online]. Washington, D.C.: The World Bank, 2011 [cit. 2022-02-21]. ISBN 978-0-8213-8436-7. Dostupné z: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/2535/582840PUB0ID231ration09780821384367.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, str. 1-4

jarem – mířili ze severní Afriky do Itálie. EU povolala na moře hlídky agentury Frontex, která slouží k ochraně vnějších hranic EU.²³

Krise se prohloubila s příchodem Islámského státu (ISIS) do Sýrie a Iráku, kde již předtím panovaly věčné rozepře mezi šííty a sunnity, dvěma základními větvemi Islámu. Vůdce ISIS se prohlásil za samozvaného vůdce a začal vraždit.²⁴ Lidé začali z těchto států prchat, překračovali nelegálně hranice do Turecka a dále do Řecka, kde byl poté jako preventivní opatření na řecko-turecké hranici postaven plot. Uprchlíci si ale našli jiné cesty, nejčastěji po moři.²⁵

Krise vyvrcholila v roce 2015, kdy se uprchlíci rozšířili i do celé Evropy, přicestoval jich více než jeden milion. Maďarsko kvůli přehlcení, jelikož na jeho hranici vstupovalo více než 600 uprchlíků denně, stavělo ploty a uzavřelo hranice se Srbskem. Uprchlíci tedy prchali přes Chorvatsko do Německa, další plot z tohoto důvodu následoval na hranici Maďarska a Chorvatska. Hlavní trasa se tedy opět přesunula, a to přes Slovinsko. I když se většina evropských států proti uprchlíkům obrňuje, Německo bylo vůči nim vstřícné až do doby, než v druhé polovině roku 2015 vyčerpalo kapacity pro přijímání dalších uprchlíků.²⁶ V tomto období také došlo k několika tragédiím při pokusu dostat se přes Středozemní moře do Evropy. Na cestě ztroskotaly dvě lodě s 400 a poté s více než 800 uprchlíky.²⁷

Na podzim roku 2015 se začali objevovat především cizinci z Blízkého východu – ze Sýrie, Afghánistánu a Iráku. Situace v některých zemích byla nezvladatelná. Jak již bylo zmíněno, nejobtížnější situace byla v Maďarsku, dále

²³ Evropská migrační krize. https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana [online]. 2022 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_migra%C4%8Dn%C3%AD_krise

²⁴ BERKA, Jan. Uprchlická krize: Počátky a příčiny. <https://www.e15.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/the-student-times/uprchlicka-krize-pocatky-a-priciny-1298883>

²⁵ DABILIS, Andy. Greece Fences Turkish Border But Immigrants Come By se a. <https://greekreporter.com/> [online]. 2013 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://greekreporter.com/2013/01/03/greece-fences-turkish-border-but-immigrants-come-by-sea/>

²⁶ Německo kvůli přílivu uprchlíků dočasně zavádí hraniční kontroly. <https://ct24.ceskatelevize.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1583780-nemecko-kvuli-prilivu-uprchliku-docasne-zavadi-hranicni-kontroly>

²⁷ MILENKOVIČOVÁ, Ivana. Evropu zaskočila masivní uprchlická vlna. <https://www.lidovky.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/evropu-zaskocila-masivni-uprchlicka-vlna.A151221_094113_ln_zahranici_msl

v Itálii a Řecku. S nárůstem počtu uprchlíků (přes 40 000 za měsíc) se začaly objevovat administrativní problémy, státy nestíhaly vyřizovat žádosti o azyl a samozřejmě se zrodila také otázka bezpečnosti, která se naskytla po teroristickém útoku v Paříži a sexuálních útocích v Německu na přelomu let 2015 a 2016. Některé státy, jako například Německo, Maďarsko, Rakousko, později i Švédsko znovu zavedly kontroly na vnitřních hranicích se sousedními státy EU. Na hranicích států se začaly budovat uprchlické tábory/stanová městečka. Uprchlíci se snažili dopravit do dalších zemí v Evropě nákladními automobily.²⁸

V návaznosti na vyhocené bezpečnostní situace se samozřejmě evropské obyvatelstvo začalo ozývat a docházelo k politickým protestům. Stejně tak i v Praze se uskutečnila demonstrace proti migraci, musela zasáhnout i policie.²⁹ Evropská komise se sešla a začala podnikat kroky k řešení krize. Schválila kvóty pro rozdělení 120 tisíc uprchlíků na pomoc Řecku, Itálii a Maďarsku. Tento počet navýšil o několik měsíců dřívější návrh o relokaci 40 tisíc uprchlíků. Dohromady se tedy jedná o 160 tisíc.³⁰

V dalších letech již nápor cizinců poklesl, ale bezpečnostní otázky přetrvávaly. V březnu roku 2016 došlo právě ve spojitosti s uprchlíky/migranty k dalšímu teroristickému útoku v Bruselu. Na základě dohody mezi Evropskou unií a Tureckem byli neúspěšní žadatelé o azyl vráceni zpět do Turecka.³¹ Roku 2017

²⁸ DAWAR, Anil. UK driver ATTACKED by illegal immigrants boarding Calais lorry. <https://www.express.co.uk/> [online]. 2014 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.express.co.uk/news/uk/490394/UK-Driver-attacked-by-immigrants-boarding-Calais-lorry>

²⁹ Praha zažila demonstrace od půrců a příznivců migrace, policie řešila střety. <https://www.irozhlas.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/praha-zazila-demonstrace-odpurcu-a-priznivcu-migrace-policie-resila-strety_201602061848_mhromadka

³⁰ Evropská komise podniká kroky k vyřešení uprchlické krize. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Štrasburk, 2015 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_5596

³¹ do Turecka dorazili první vrácení běženci z Řecka. <https://www.tyden.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/do-turecka-dorazili-prvni-vcraceni-bezenci-z-recka_378392.html

počty uprchlíků do Itálie i Řecka poklesly, ale naopak se navýšily oproti minulým rokům do Španělska, a to minimálně o 50 %.³²

V roce 2019 byl počet uprchlíků překračujících evropskou hranici „pouze“ přibližně 600 tisíc. Spíše se v těchto letech otevřela obecná otázka schopnosti členských států EU integrovat uprchlíky do naší společnosti a kultury. Na počátku roku 2020 se řešil problém přetížení a velmi špatných hygienických podmínek v uprchlických táborech, konkrétně v Řecku. Tamější vláda nebyla ochotna poskytnout přístup ke zdravotnické péči pro lidi bez dokladů. Mezi takovými byli i nezletilí a malé děti s cukrovkou, astmatem a dalšími závažnými nemocemi. Základní péči jim tam zprostředkovali například Lékaři bez hranic.³³

Kvůli odchodu amerických vojáků z Afghánistánu začaly narůstat ve druhé polovině roku 2021 počty uprchlíků z jejich státu z důvodu obav před aktivitami hnutí Tálibán, který převzal definitivně kontrolu. Zvýšené počty se dají očekávat i tento rok.³⁴

Aktuální situace se stáčí směrem na východ Evropy. Kvůli invazi ruských vojáků na Ukrajinu míří nespočet Ukrajinců do západních zemí. Evropské státy jsou připraveny jim poskytnout pomoc a azyl, mimo jiné i Česká republika. Vytvořila pro tyto účely e-mailovou adresu, kde mohou občané ČR nabízet případné volné prostory k ubytování, různé materiály, předměty atd.³⁵ Neziskové organizace jako je Charita ČR, Člověk v tísni, ale i další, zahájila sbírky, nejen finanční, na pomoci Ukrajině. Na ukrajinských hranicích se hromadí veliké množství uprchlíků, kterým pomáhají různé organizace, ale i dobrovolníci. Dávají jim jídlo, pití, poskytují zdravotní péči. Od 24.2.2022 do 28.2.2022 opustilo

³² Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 30. září 2017. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/mesicni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>

³³ do Turecka dorazili první vrácení běženci z Řecka. <https://www.lekari-bez-hranic.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.lekari-bez-hranic.cz/lesbosdeti>

³⁴ Afghanistan: How many refugees are there and where will they go? <https://www.bbc.com/news> [online]. 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-58283177>

³⁵ GAVENDA, Jaroslav. Na pomoc Ukrajině už Češi poslali miliony. Nabízet mohou i ubytování pro uprchlíky. <https://www.seznamzpravy.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-jsme-pripraveni-na-uprchliky-cesi-uz-zacali-nabizet-pomoc-rekl-rakusan-189834>

Ukrajinu přes 500 tisíc uprchlíků, do České republiky jich přišly zatím přibližně dva tisíce.³⁶

Běloruský nátlak na hranice Evropské unie

Ve druhé polovině roku 2021 se dění ohledně uprchlické krize stočilo směrem na východ Evropy a týkalo se převážně politické situace. Po podvodných a nespravedlivých prezidentských volbách v Bělorusku v říjnu 2020 a kvůli událostem, které se děly po volbách, jako zastrašování a násilné rozhánění pokojných demonstrací se Evropská unie rozhodla jednat, a proto zavedla řadu opatření vůči tomuto státu. V režimu sankcí byl označen samotný prezident Alexandr Lukašenko, jeho syn a dalších 181 osob a 26 subjektů, mezi nimiž jsou vysoce postavení političtí činitelé a další osoby podílející se na realizování Lukašenkova režimu. Tyto osoby a subjekty například nesmějí vstoupit na území EU. Další omezující opatření se týkají zákazu přeletů vzdušného prostoru EU a přístupu na letiště EU pro běloruské dopravce. Později Unie částečně pozastavila dohodu o usnadnění udělování víz mezi EU a běloruskými úředníky.

Reakce Běloruska na tato opatření byla taková, že v polovině roku 2021 začalo organizovat přesuny migrantů z jejich území směrem do Polska, Litvy a Lotyšska. Díky tomu se počty nelegálních vstupů do těchto zemí rapidně navýšily. Tyto aktivity se považují za zneužívání migrantů k politickým účelům.³⁷ EU proto navrhla opatření, která mohou dané tři zúčastněné státy využít, a to prodloužení lhůty o vyřízení žádosti o azyl, dále humanitární, finanční a technickou pomoc a podporu na hranicích a rychlejší a zjednodušené postupy navrácení osob, kterým byla žádost o azyl zamítnuta. Dalším krokem ze strany EU je žádost hlavním zemím původu a tranzitu (Irák, Afghánistán a Sýrie), na jejímž základě Irák dočasně pozastavil lety do Minsku a usnadňuje dobrovolné návraty migrantů domů. Díky všem těmto opatřením došlo ke snížení počtu uprchlíků na běloruské

³⁶ DOHNALOVÁ, Anna. Hranici s Ukrajinou už do Evropy přešlo přes půl milionu uprchlíků. Nejvíce do Polska. <https://www.aktualne.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/hranici-s-ukrajinou-uz-do-evropy-preslo-pres-pul-milionu-upr/r~0d1924b098bf11ecb13cac1f6b220ee8/>

³⁷ Vztahy EU s Běloruskem. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-partnership/belarus/>

hranici.³⁸ Litevský prezident také zrušil výjimečný stav na hranicích s Běloruskem, který kvůli situaci vyhlásil v létě roku 2021.³⁹

Tato situace se dotkla i České republiky, jakožto člena Evropské unie. Jako jeden z prvních států poskytla materiální pomoc do Litvy v hodnotě 3,2 milionů Kč. Jednalo se o stany, skládací lůžka s matrací, spací pytle, deky a topidla. Přepravu zajistil Hasičský záchranný sbor ČR.⁴⁰ Dále nabídla v této situaci pomoc Polsku. Bylo naplánováno vyslání 150 vojáků po dobu 180 dní, kteří by mohli například stavět a opravovat hraniční bariéry, které jsou zároveň schengenskými bariérami a celkově pomoci zmírnit tlak migrantů. Tato pomoc ale po uklidnění situace nebyla potřeba.⁴¹

³⁸ Azyl a navracení. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Brusel, 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_6447

³⁹ Lithuanian president in favor of lifting Belarus border state of emergency. <https://www.laprensalatina.com/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.laprensalatina.com/lithuanian-president-in-favor-of-lifting-belarus-border-state-of-emergency/>

⁴⁰ DLUBALOVÁ, Klára. Litva pod tlakem migrantů. Česko posílá materiální pomoc. <https://www.hzscr.cz/hasicky-zachranny-sbor-ceske-republiky.aspx> [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/litva-pod-tlakem-migrantu-cesko-posila-materialni-pomoc.aspx>

⁴¹ Česko vojáky na polsko-běloruskou hranici nepošle. Situace je klidnější, uvedl Metnar. <https://www.aktualne.cz/> [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesko-vojaky-na-polsko-beloruskou-hranici-zatim-neposle-situ/r~e2b21b8c5c1e11ec966d0cc47ab5f122/>

3 UPRCHLICKÁ KRIZE V ČÍSLECH S AKCENTEM NA ČESKOU REPUBLIKU

V dnešní době žije na světě více lidí než kdy dříve mimo zemi svého původu. S rozlišnými mimořádnými událostmi v různých zemích se tomu mnohdy ani nedá divit. Dle Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) a její Zprávy o mezinárodní migraci 2020 (World Migration Report 2020) v roce 2019 tvořili mezinárodní migranti 3,5 % celosvětové populace. Dvě třetiny tohoto množství ovšem tvoří pracovní migranti. Přibližně 31 % mezinárodních migrantů po celém světě pobývalo v Asii, 30 % v Evropě, 26 % v Americe, 10 % v Africe a 3 % v Oceánii.⁴²

Statistické údaje se bohužel z různých, ač důvěryhodných zdrojů, liší. Data jsem tedy čerpala převážně z internetových stránek Eurostatu. Podle dat z roku 2020 bylo ve světě 82,4 milionů násilně vysídlených osob, to je přibližně 1 % celkové populace. Z toho uprchlíků je cca 26,4 milionů (to je přibližně dvojnásobek obyvatel České republiky), ostatní jsou žadatelé o azyl či lidé, kterým byla odepřena státní příslušnost, velký podíl (přes 48 milionů) jsou vnitřně vysídlené osoby.⁴³

Celkově největší počet uprchlíků pochází ze Sýrie – 6,3 milionů, což je přibližně třetina tamějšího obyvatelstva. Přes 90 % syrských uprchlíků do Evropy vůbec nedorazí, ale zůstává v okolních zemích. Jednou z nich je Libanon, ve kterém žije pět milionů tamějších obyvatel a hostí další téměř jeden milion syrských uprchlíků. Ostatní Syřané žijí v Turecku (3,6 milionu), v Jordánsku (přes 600 tisíc) a Iráku (téměř 250 tisíc).⁴⁴

S tím, jak se evropská krize vyvíjela, také počty uprchlíků stoupaly a klesaly. V nejkrizovějších letech, kterými jsou roky 2015 a 2016, do Evropy přišel přes jeden milion žadatelů o azyl, respektive mezinárodní ochranu. V dalších

⁴² Migration. <https://www.un.org/en/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/migration>

⁴³ UNHCR. Global trends: Forced displacement in 2020. <https://www.lekari-bez-hranic.cz/> [online]. Copenhagen, 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/60b638e37/unhcr-global-trends-2020>, str. 2

⁴⁴ Otázky a odpovědi. <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/migrace-otazky-a-odpovedi>

letech počty výrazně klesly, přibližně o polovinu.⁴⁵ Pro porovnání s dalšími roky a rovněž lepší představu jsem vytvořila tabulku – viz níže tabulka č. 1. I přesto, že se tato čísla mohou zdát vysoká, je nutné zmínit, že většina všech migrantů a uprchlíků zůstává v sousedních zemích (kolem země konfliktu). Asi 85 % všech uprchlíků uteklo do rozvojových zemí, do Evropy prchá pouze minimum z nich.⁴⁶

Tab. č. 1 – Počet žadatelů o azyl do EU za roky 2014–2020.⁴⁷

Rok	Počet žadatelů o azyl do EU
2014	530 560
2015	1 216 860
2016	1 166 815
2017	620 265
2018	564 115
2019	631 285
2020	417 070

Od ledna do září roku 2021 přišlo do Evropské unie oproti stejnému období předchozího roku o 23 % více žadatelů o azyl, celkem 427 000. Ovšem, oproti stejnému období v roce 2019 je toto číslo o 16 % menší. Tento pokles je pravděpodobně zapříčiněn pandemií Covid-19.

Na základě údajů Evropské komise z roku 2020 nejvíce uprchlíků vzhledem k počtu své populace hostí Turecko, Uganda, Súdán, Libanon, Pákistán, Jordánsko, Irán a Bangladéš. Například Německo přijalo v přepočtu na své obyvatele více uprchlíků než celá Evropská unie dohromady – a to 1,2 milionů vzhledem k jejich 83 milionovému státu. Přijalo přibližně polovinu všech uprchlíků,

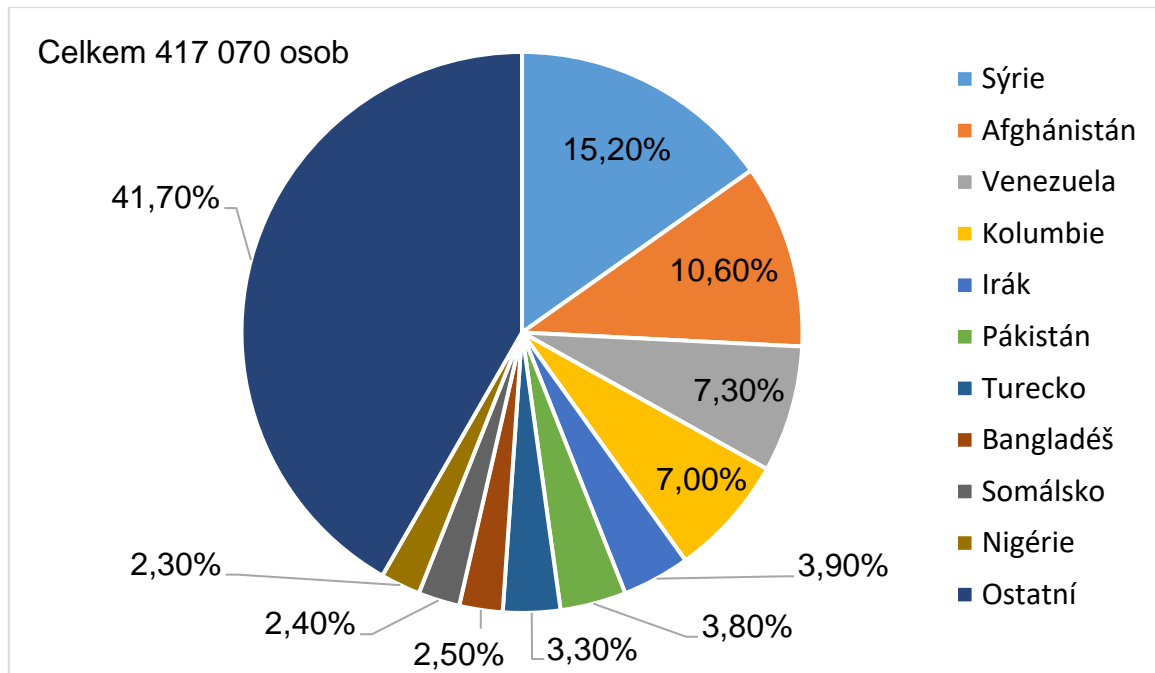
⁴⁵ Asylum applicants by type of applicant, citizenship, age and sex – annual aggregated data (rounded). <https://ec.europa.eu/eurostat> [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en

⁴⁶ Uprchlíci v číslech. <https://www.clovekvtsni.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/migracni-statistiky-4518gp>

⁴⁷ Vlastní zpracování dle: Asylum applicants by type of applicant, citizenship, age and sex – annual aggregated data (rounded). <https://ec.europa.eu/eurostat> [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en

kterých se Evropská unie ujala. V roce 2020 nejvíce žádali o azyl v některém ze členských států Evropské unie již zmínění Syřané s počtem přes 60 tisíc, na druhém místě jsou Afghánci, dále obyvatelé Venezuely, Kolumbie, Iráku, Pákistánu, Turecka, Bangladéše a další, jak je vidět v následujícím obrázku č.1.⁴⁸

Obr. č. 1 – Žadatelé o azyl v zemích EU v roce 2020.⁴⁹

Samozřejmě to, že do Evropy proudí takové množství cizinců neznamená, že zde všichni zůstanou. V roce 2020 EU poskytla z celkem 417 070 žádostí ochranu téměř 280 000 cizincům, největší zastoupení bylo ze Sýrie, poté z Venezuely a Afganistánu.⁵⁰ Státy Evropské unie dohromady průměrně ročně zamítnou přibližně 370 000 žádostí o mezinárodní ochranu, ale bohužel pouze cca třetina těchto lidí uposlechne příkazu a vrátí se zpět domů. Na konci roku 2021

⁴⁸ Statistické údaje o migraci do Evropy. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs

⁴⁹ Uprchlíci v číslech. <https://www.clovekvtisni.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/migracni-statistiky-4518gp>

⁵⁰ Statistické údaje o migraci do Evropy. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs

Evropská unie poskytovala azyl přibližně 2,8 milionu uprchlíků, tedy cca 10 % celkového počtu uprchlíků (to odpovídá asi 0,62 % počtu obyvatelstva EU).⁵¹ Mezi lety 2014 a 2021 bylo nahlášeno v souvislosti s uprchlíky celkem 22 388 mrtvých či pohřešovaných osob, přičemž nejvyšší počet je z roku 2016 a to celkem 5 096 osob.⁵²

Tab. č. 2 – Počty žadatelů o mezinárodní ochranu ve vybraných státech Evropské unie mezi lety 2015–2020 (v řádech tisíců).⁵³

Žadatelé o azyl	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Průměr
Německo	477	745	223	184	166	122	320
Francie	76	84	99	120	129	93	100
Španělsko	15	16	31	54	118	89	54
Řecko	13	51	59	67	77	41	51
Itálie	84	123	129	60	44	27	78
Švédsko	162	29	26	22	26	16	47
Česko	2	1	1	2	2	1	2
Slovensko	0,3	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Rakousko	88	42	25	14	12	14	33
Maďarsko	177	29	3	0,6	0,5	0,1	35
Polsko	13	12	5	4	4	3	7
Chorvatsko	0,2	2	1	0,8	1	2	1
Litva	0,3	0,4	0,4	0,4	1	0,3	0,4
Estonsko	0,2	0,1	0,1	0,09	0,1	0,05	0,1
Nizozemsko	45	21	18	24	25	15	25

⁵¹ KOMÍNKOVÁ, Magda. Nový pakt pro migraci a azyl – obsah a postoje aktérů. <https://www.euroskop.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/35881/clanek/novy-pakt-pro-migraci-a-azyl-obsah-a-postoje-akteru/>

⁵² Dead and missing. <http://data2.unhcr.org/en/situations> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>

⁵³ Vlastní zpracování dle: Pohostinná Evropa? Žádosti o azyl. <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs> [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/infographic/welcoming-europe/index_cs.html#filter=2017-de

V tabulce můžeme vidět porovnání počtu žadatelů o mezinárodní ochranu ve vybraných členských státech Evropské unie. Mezi jednotlivými státy lze vidět velké rozdíly. Zároveň u většiny států si můžeme všimnout klesající tendence příchozích žadatelů. Ale u některých zemí, jako je například Španělsko, v posledních letech i mírně Slovensko a Chorvatsko vidíme naopak tendenci stoupající. Státy s největším průměrným počtem příchozích žadatelů o azyl mezi lety 2015–2020 jsou Německo, Francie, Itálie, Španělsko a Řecko. Naopak země s nejmenším průměrným počtem příchozích žadatelů o azyl jsou Estonsko, Slovensko, Litva, Chorvatsko a Česko.

3.1 Statistiky uprchlíků v České republice

Česká republika se již od počátku uprchlické krize migrantů straní. Sám prezident Miloš Zeman v jednom z rozhovorů prohlásil, že migranty do naší země nechceme. To byl také jeden z důvodů, proč Česká republika nebyla pro uprchlíky cílovou zemí. Druhým faktorem byl fakt, že o ní nemají mnoho informací ohledně ekonomické podpory pro uprchlíky. Stala se tedy většinou zemí tranzitní.⁵⁴

Nejedná se ale pouze jen o hlavu státu, kdo na našem území nechce přijímat uprchlíky. Stejně tak samotní občané o ně nestojí. V průzkumu veřejného mínění v květnu 2019 Centrum pro výzkum veřejného mínění zjistilo, že 63 % dotázaných osob nechce, aby Česká republika přijímala uprchlíky. Dalších 31 % by je přijalo pouze do doby, než se situace v jejich zemi uklidní a budou se moci vrátit domů. Pouze minimální množství (2 %) hlasovalo pro přijetí uprchlíků na trvalo.⁵⁵

V nejkritičtějším roce uprchlické krize, tedy v roce 2015 požádalo Českou republiku o mezinárodní ochranu 1 525 lidí, poté počty žadatelů mírně klesají. Až v roce 2018 se pomyslná křivka opět zvedá, žádost podalo 1 702 lidí, v roce 2019 dokonce 1 922, ale v roce 2020 to bylo opět už jen 1 164, což je ve srovnání

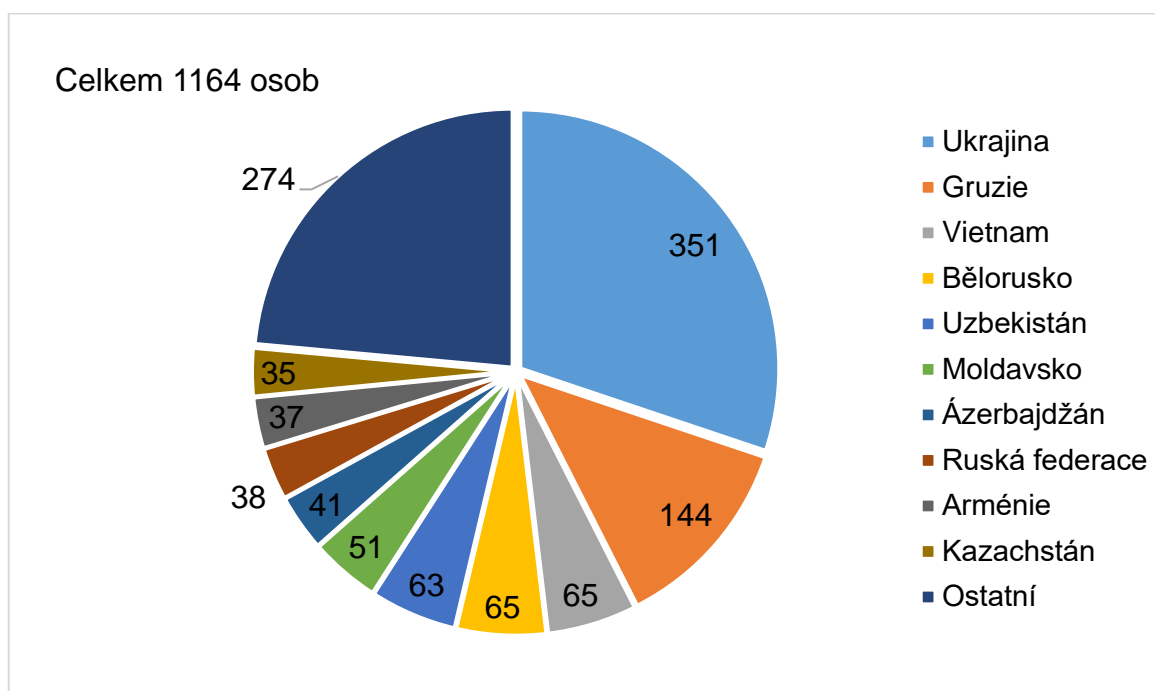
⁵⁴ Zeman nechce žádné uprchlíky. Přijímání by měl projednat parlament. <https://echo24.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/isprh/zeman-nechce-zadne-uprchliky-prijimani-by-mel-projednat-parlament>

⁵⁵ HANZLOVÁ, Radka. *Tisková zpráva: Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků – květen 2019* [online]. Sociologický ústav AV ČR, Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2019 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4966/f9/pm190626.pdf

s předchozím rokem přibližně o 750 žádostí méně. To může být zapříčiněno pandemií Covid-19. Celkový počet držitelů mezinárodní ochrany v roce 2020 byl 1959, což je veliký pokles oproti roku 2015, kdy v ČR žilo celkem 3 644 nositelů mezinárodní ochrany.⁵⁶

Nejvíce žadatelů v roce 2020 pocházelo z Ukrajiny (celkem 351 osob), dále z Gruzie (144 osob), poté následuje Vietnam, Bělorusko atd., viz obrázek č. 2. Mezi „ostatní“ patří například Turecko, Kuba, Sýrie, Írán, Irák, Kosovo, Čína, Nigérie atd. Ač žádalo o mezinárodní ochranu celkem 1164 osob, velká část žádostí byla zamítnuta. Kladně rozhodnuto bylo ve prospěch pouze 114 žádostí, z toho azyl získalo 42 osob, doplňkovou ochranu 72 osob.⁵⁷

Obr. č. 2 – Žadatelé o mezinárodní ochranu v Česku v roce 2020.⁵⁸

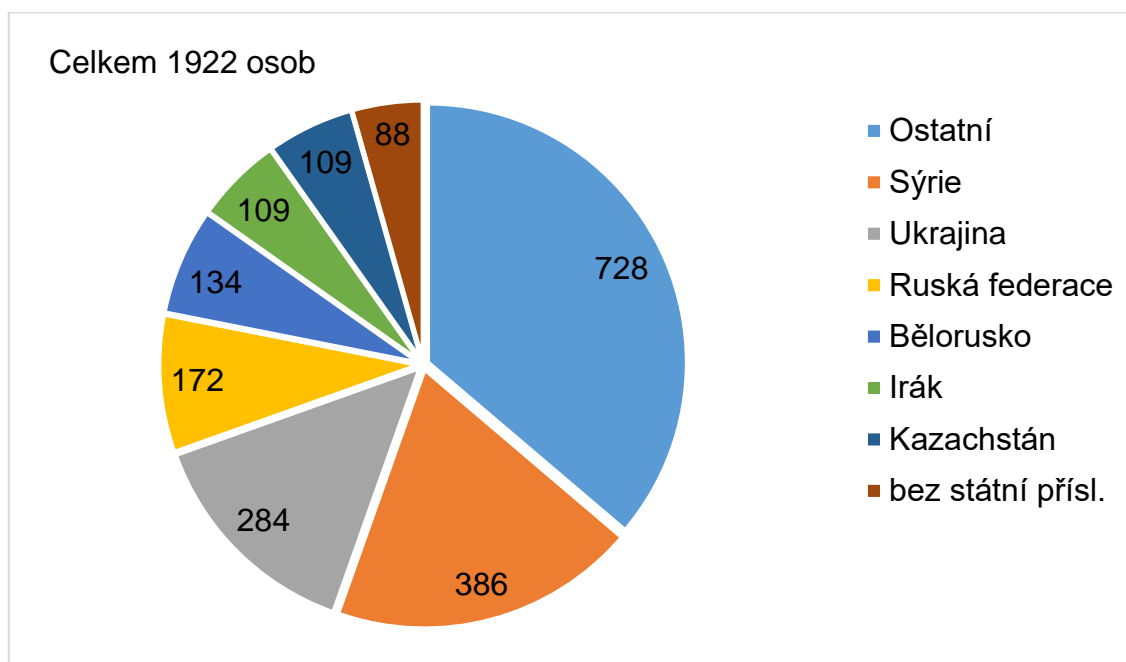

⁵⁶ Pohostinná Evropa? Žádosti o azyl. <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs> [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/infographic/welcoming-europe/index_cs.html#filter=2017-de

⁵⁷ Uprchlíci v číslech. <https://www.clovekvtisni.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/migracni-statistiky-4518gp>

⁵⁸ Tamtéž

Obr. č. 3 – Držitelé mezinárodní ochrany v ČR k 1.1.2021.⁵⁹

K 1.1.2021 žilo v České republice nejvíce Syřanů s kladně vyřízenou žádostí, dále zástupců z Ukrajiny, Ruska, Běloruska a další, jak lze vyčíst z obrázku č. 3. Počty uprchlíků v České republice při současné uprchlické krizi vůbec nedosahují takového množství, jako například v 90. letech po rozpadu Jugoslávie. Pouze z Kosova bylo v České republice pod mezinárodní ochranou 1034 osob. Téměř všichni se poté vrátili zpět domů. Na přelomu 2. a 3. tisíciletí požádalo o mezinárodní ochranu více než 4000 osob z Afghánistánu a dále v letech 2003–2004 žádalo o azyl téměř 16 000 osob z kavkazské oblasti, azyl ovšem získala pouze necelá 2 % z nich.⁶⁰

V následujících sedmi tabulkách je vidět porovnání statistických údajů o mezinárodní ochraně v České republice mezi lety 2015–2021. Lze z nich vyčíst, kolik za jednotlivé roky přišlo do České republiky žadatelů o azyl, ze kterých států pochází největší počty žadatelů. Rovněž tabulky ukazují, kolika z nich byla žádost

⁵⁹ Uprchlíci v číslech. <https://www.clovekvtisni.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/migracni-statistiky-4518gp>

⁶⁰ Tamtéž.

o mezinárodní ochranu schválena, počet rozhodnutí o azylu, o doplňkové ochraně a také z kterých států pochází cizinci s kladně vyřízenou žádostí.

Tab. č. 3 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2015.⁶¹

Žádostí celkem v roce 2015	1525
Nejčastější země původu žadatelů (počet žadatelů)	Ukrajina (394), Sýrie (134), Kuba (128), Vietnam (81)
Rozhodnutí o mezinárodní ochraně celkem	470
Počet osob, které získaly azyl	71 (nejvíce ze Sýrie)
Počet osob, které získaly doplňkovou ochranu	399 (nejvíce z Ukrajiny)

Tab. č. 4 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2016.⁶²

Žádostí celkem v roce 2016	1478
Nejčastější země původu žadatelů (počet žadatelů)	Ukrajina (507), Irák (158), Kuba (85) Sýrie (78)
Rozhodnutí o mezinárodní ochraně celkem	450
Počet osob, které získaly azyl	148 (nejvíce z Iráku)
Počet osob, které získaly doplňkovou ochranu	302 (nejvíce ze Sýrie)

⁶¹ Vlastní zpracování dle: Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2015. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2016 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2015.aspx>

⁶² Vlastní zpracování dle: Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2016. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2017 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2016.aspx>

Tab. č. 5 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2017.⁶³

Žádostí celkem v roce 2017	1450
Nejčastější země původu žadatelů (počet žadatelů)	Ukrajina (435), Gruzie (129), Arménie (129), Ázerbájdžán (127)
Rozhodnutí o mezinárodní ochraně celkem	157
Počet osob, které získaly azyl	29 (nejvíce z Ukrajiny)
Počet osob, které získaly doplňkovou ochranu	128 (nejvíce ze Sýrie)

Tab. č. 6 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2018.⁶⁴

Žádostí celkem v roce 2018	1702
Nejčastější země původu žadatelů (počet žadatelů)	Ukrajina (418), Gruzie (170), Kuba (154), Arménie (117)
Rozhodnutí o mezinárodní ochraně celkem	165
Počet osob, které získaly azyl	47 (nejvíce z Číny)
Počet osob, které získaly doplňkovou ochranu	118 (nejvíce ze Sýrie)

⁶³ Vlastní zpracování dle: Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2017. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2018 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2017.aspx>

⁶⁴ Vlastní zpracování dle: Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2018. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2019 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2018.aspx>

Tab. č. 7 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2019.⁶⁵

Žádostí celkem v roce 2019	1922
Nejčastější země původu žadatelů (počet žadatelů)	Arménie (372), Ukrajina (311), Gruzie (224), Vietnam (143)
Rozhodnutí o mezinárodní ochraně celkem	147
Počet osob, které získaly azyl	61 (nejvíce z Ruska)
Počet osob, které získaly doplňkovou ochranu	86 (nejvíce ze Sýrie)

Tab. č. 8 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2020.⁶⁶

Žádostí celkem v roce 2020	1164
Nejčastější země původu žadatelů (počet žadatelů)	Ukrajina (351), Gruzie (144), Vietnam (65), Bělorusko (65)
Rozhodnutí o mezinárodní ochraně celkem	114
Počet osob, které získaly azyl	42 (nejvíce z Ruska)
Počet osob, které získaly doplňkovou ochranu	72 (nejvíce ze Sýrie)

⁶⁵ Vlastní zpracování dle: Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2019. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2019.aspx>

⁶⁶ Vlastní zpracování dle: Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2020. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2020.aspx>

Tab. č. 9 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2021.⁶⁷

Žádostí celkem v roce 2021	1411
Nejčastější země původu žadatelů (počet žadatelů)	Ukrajina (377), Gruzie (226), Afghánistán (176), Vietnam (70)
Rozhodnutí o mezinárodní ochraně celkem	311
Počet osob, které získaly azyl	191 (nejvíce z Ukrajiny)
Počet osob, které získaly doplňkovou ochranu	72 (nejvíce z Číny)

Z tabulek lze vyčíst, že počty žadatelů o azyl se pohybují kolem 1400 s menšími či většími odchylkami. Nejčastějšími žadateli o azyl jsou, vyjma jednoho roku, již od roku 2015 Ukrajinci. Kvůli nynější situaci na Ukrajině jich tento rok bude ještě mnohem více. Stejně tak přijatých žádostí o azyl.

3.2 Uprchlíká krize během pandemie Covid-19

V současné době se o migraci v médiích již tolik nemluví, vyjma situace na běloruských hranicích a nyní samozřejmě ve spojitosti s děním na Ukrajině. Neznamená to ovšem, že se uprchlická krize zastavila a že se problém z ničeho nic vyřešil. Počet uprchlíků překračujících hranice Evropské unie od roku 2015 rapidně klesl, jak jsme mohli vidět i v tabulce č. 1. V roce 2020 byl tento počet nejnižší za poslední roky, kdy vlna uprchlíků klesla pod 500 tisíc. Toto relativně nízké číslo je pravděpodobně zapříčiněno právě pandemií Covid-19, se kterou se v dnešní době lidstvo potýká. Ve státech Evropy byly uzavřeny hranice a nastavena přísná opatření týkající se omezení pohybu osob.

Počty uprchlíků se snížily také z toho důvodu, že pašeráci na pobřeží byli díky pandemii více kontrolováni policií. Dalším důvodem je i fakt, že Řecko v té

⁶⁷ Vlastní zpracování dle: Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2021. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2022 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2021.aspx>

době nasadilo tvrdou, až protiprávní strategii ochrany hranic. Uprchlíci, kteří připluli na základě otevřených hranic z Turecka do Evropy na řecké ostrovy, byli zase posláni zpět do Turecka.⁶⁸

S uvolňujícími se opatřeními se krize zase navýšila a v roce 2021 počty uprchlíků stouply na přibližně stejnou úroveň jako v roce 2019, tedy před pandemií. Během pandemie Covid-19 se velmi navýšily počty uprchlíků využívajících tu nejnebezpečnější cestu, a to přes Středozemní moře do Itálie,⁶⁹ čemuž také nasvědčují počty zemřelých či pohřešovaných a to 1838 osob, což je oproti roku předchozímu o 437 osob více.⁷⁰

V uprchlických táborech není téměř přístup k pitné vodě, ke zdravotnické péči, není možné si udržovat bezpečnou vzdálenost od ostatních lidí, protože tábory jsou přeplněné nad svou vlastní kapacitu. Uzavřené hranice kvůli pandemii ztížily situaci lékařům a humanitárním pracovníkům, kteří chtěli pomáhat v uprchlických táborech. Byla zavedena jistá preventivní opatření. Aktivity pro uprchlíky, jako například provoz škol či komunitních center se musely zastavit.⁷¹ Řecko dostalo od ostatních členských států ochranné pomůcky pro potřeby uprchlických táborů. Dále také všichni nově příchozí uprchlíci musí projít lékařskou prohlídkou a karanténou. Evropská komise na zvládnutí situace vyčlenila Řecku částku 350 milionů eur.⁷²

⁶⁸ KUBÁTOVÁ, Eliška. Migrace do Evropy je i kvůli epidemii výrazně menší. <https://www.irozhlas.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/koronavirus-migrace-evropa-recko-bosna-uprchlici-rozhovor-dalimil-petrilak_2005100600_eku

⁶⁹ Migration within the Mediterranean. <https://missingmigrants.iom.int/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>

⁷⁰ Dead and missing. <http://data2.unhcr.org/en/situations> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>

⁷¹ Kam se poděla migrační krize? Uprchlíci v době uzavřených hranic. <https://www.voxpot.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.voxpot.cz/kam-se-podela-migracni-krize/>

⁷² Jak zabránit přenosu koronaviru v řeckých uprchlických táborech. <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/koronavirus/20200402STO76413/pr-evence-koronaviru-v-reckych-uprchlickych-taborech>

4 SPOLUPRÁCE MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ V SOUVISLOSTI S ŘEŠENÍM KRIZE S AKCENTEM NA ČESKOU REPUBLIKU

Uprchlíkovou krizi v Evropě, ač jsem se v předchozích kapitolách snažila vysvětlit, že nedosahuje takového charakteru jako jinde ve světě, na Blízkém východě převážně, je potřeba řešit. Státy se s ní nevypořádají samy, ale je nutná pomoc mezinárodního společenství. Krizí se zabývá mnoho světových organizací, jako je například Amnesty International či Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) a další. Tyto organizace poukazují na problematiku porušování lidských práv v zemích původu uprchlíků, staví se například proti prodávání zbraní v těchto zemích a celkově se snaží najít účinná řešení, aby lidé prchat vůbec nemuseli.⁷³ IOM například také pomáhá s návraty do zemí původu, snaží se potírat obchodování s lidmi a rovněž integrovat uprchlíky v nové zemi.⁷⁴

Česká republika se v rámci IOM rovněž aktivně zapojuje do mezinárodní spolupráce v oblasti integrace uprchlíků, účastní se mezinárodních jednání, díky tomu získává poznatky a zkušenosti.⁷⁵ Ryze českou organizací je například nevládní nezisková organizace Člověk v tísni, která mimo své další aktivity již dlouhodobě spolupracuje s uprchlíky a migranty. Pomáhá jim s integrací do naší společnosti, zároveň se snaží informovat veřejnost o tom, z jakých zemí uprchlíci pocházejí, před čím utíkají, čím si museli projít.⁷⁶ Další českou humanitární organizací je Organizace pro pomoc uprchlíkům, která pomáhá již od roku 1991. Její činností je převážně poskytování poradenství žadatelům o mezinárodní ochranu, pořádají vzdělávací programy pro veřejnost zaměřené na integraci uprchlíků a dalších cizinců, aby se předcházelo xenofobii. Mimo jiné organizace pomáhá i v Gruzii.⁷⁷

⁷³ Otázky a odpovědi. <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/migrace-otazky-a-odpovedi>

⁷⁴ Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). <https://www.cizinci.cz/web/cz/uvod> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.cizinci.cz/-/mezinarodni-organizace-pro-migraci-iom->

⁷⁵ Mezinárodní spolupráce. <https://www.cizinci.cz/web/cz/uvod> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.cizinci.cz/web/cz/mezinarodni-spoluprace1>

⁷⁶ Migrace v souvislostech. <https://www.clovekvtsni.cz/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/co-delame/migrace-v-souvislostech>

⁷⁷ Kdo jsme. <https://www.opu.cz/cs/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.opu.cz/cs/kdo-jsme/>

4.1 Aktivity Organizace spojených národů v oblasti řešení krize

Organizace spojených národů (OSN) je jednou z hlavních organizací, která pomáhá v rámci uprchlické krize, a to díky Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). Ten byl zřízen Valným shromážděním OSN a Ekonomickou a sociální radou OSN 14. prosince 1950 v důsledku velkého množství uprchlíků po druhé světové válce. V čele stojí Vysoký komisař, od roku 2016 je jím Filippo Grandi, jako již jedenáctý komisař. Od svého založení organizace pomohla více než 50 milionům lidí začít nový život. UNHCR má přes 7600 zaměstnanců ve více než 125 zemích světa a pomáhají necelým 34 milionům lidí z celého světa.⁷⁸

Hlavním cílem UNHCR je mezinárodní ochrana uprchlíků, dále dohlížení na dodržování mezinárodního práva a materiální pomoc pro uprchlíky. Poskytování jídla, vody, přístřeší, lékařské péče. Stará se jak o azylanty, kteří již zdárně prošli azylovým řízením, ale i o žadatele o azyl. Dále o uprchlíky, kteří se vrátili do země původu, zajišťuje jim dopravu, pomáhá s integrací v zemi, která uprchlíkovi poskytuje mezinárodní ochranu. Zajišťuje přesídlování – to znamená bezpečnou cestu do Evropy, aby uprchlíci nemuseli hledat nebezpečné způsoby dopravy. Mezi další jejich úkoly patří rovněž monitorování hranic, aby nikdo nebyl vyslán zpět do své země bez zjištění důvodu příchodu apod.⁷⁹

Po přistoupení České republiky k Úmluvě o uprchlících z roku 1951 byla rovněž v Praze otevřena kancelář UNHCR. Tato kancelář je součástí UNHCR v Budapešti. Cílem je především vytvořit komplexní a fungující, na mezinárodním právu postavený azylový systém. V rámci této snahy monitoruje postupy v rámci azylového řízení a integrační programy u osob, které již mezinárodní ochranu získaly.⁸⁰

⁷⁸ O nás | Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. <https://www.unhcr.org/cz/> [online]. UNHCR, 2016 [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/161-czo-nas-html.html>

⁷⁹ Historie mezinárodní ochrany uprchlíků. <http://www.lidskaprava.cz/student/> [online]. 2017 [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/uprchlici-a-migranti/clanky/historie-ochrany-uprchliku>

⁸⁰ UNHCR v České republice | Pražská kancelář UNHCR. <https://www.unhcr.org/cz/> [online]. UNHCR, 2019 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/155-czo-nasunhcr-v-ceske-republice-html.html>

Přes UNHCR Ministerstvo vnitra České republiky poslalo celkem 50 milionů Kč do konkrétních zemí Afriky (Mali, Niger, Čad) a Iráku v rámci programu Pomoc na místě. Má za to, že je lepší řešit tímto způsobem krizi ve zdrojových zemích než ji řešit v Evropě. Peníze pomohou například postavit obydlí pro rodiny, obnovit zdravotnická zařízení či na podporu uprchlíků v jejich oblastech.⁸¹

4.2 Aktivity Evropské unie v oblasti řešení krize

Evropská unie od vrcholu krize v roce 2015 učinila řadu opatření, aby zajistila ochranu vnějších hranic a tím i samotné EU. Opatření měla účinek, počet nelegálních vstupů do EU díky tomu značně poklesl. Důležitým orgánem EU v této oblasti je Evropská rada, jelikož určuje strategické priority pro účinnou, humanitární evropskou migrační politiku.⁸²

Zásadním dokumentem, který EU v květnu 2015 přijala v rámci uprchlické krize je **Evropský program pro migraci**, který předložila Evropská komise. Na něj navazuje dokument ze září 2015 – Řešení uprchlické krize. V obou těchto dokumentech jsou představena hlavní opatření, která je potřeba pro zvládnutí krize přijmout.

Zásadním opatřením je **relokace** osob neboli tzv. kvóty pro uprchlíky. Cílem je rozmístit uprchlíky po Evropě tak, aby ani jeden stát nebyl přetěžován a aby to zároveň bylo spravedlivé vůči státům, které leží při vstupu do EU jako první. Tyto kvóty jsou spravedlivě vypočítány podle počtu obyvatel daného státu, HDP a dle průměrného počtu žádostí o azyl z minulosti. Pomoc v tomto ohledu potřebovala především Itálie, Řecko a Maďarsko. V dokumentu je zmíněn program na relokaci dohromady 160 000 osob.⁸³ Pro tuto relokaci existuje právní základ ve čl. 78 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie, který říká: „*Ocitnou-*

⁸¹ VITNEROVÁ, Marika. Ministerstvo vnitra poskytne další peníze na potírání nelegální migrace do Evropy. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ministerstvo-vnitra-poskytne-dalsi-penize-na-potirani-nelegalni-migrace-do-evropy.aspx>

⁸² Migrační politika EU. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/>

⁸³ Evropská komise energicky reaguje na uprchlickou krizi – otázky a odpovědi. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Štrasburk, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_15_5597

*li se jeden nebo více členských států ve stavu nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí, může Rada na návrh Komise přijmout ve prospěch dotyčných členských států dočasná opatření. Rada rozhoduje po konzultaci s Evropským parlamentem“.*⁸⁴ Zároveň se státy zavázaly, že přesídlí další uprchlíky, kteří se nacházejí stále mimo území EU. Rovněž s relokací bylo z rozpočtu EU vyčleněno 780 milionů eur pro státy, které se přemísťování uprchlíků zúčastní.⁸⁵

EU si stanovila cíl, a to ve spolupráci s UNHCR. Chtěli každý rok, až do roku 2020 přesídlit 20 tisíc cizinců do Evropy legální cestou, aby nemuseli riskovat životu nebezpečnou cestu a zároveň tím nepodporovali převaděčské sítě.⁸⁶

Jak se ovšem ukázalo, již v tomto mechanismu byl problém. Některé státy, konkrétně Česko, Slovensko, Maďarsko a Rumunsko s kvótami nesouhlasily. ČR měla v rámci dvou po sobě jdoucích mechanismů (první byl dobrovolný, druhý povinný) v roce 2015 přijmout celkem 2691 žadatelů o azyl. Česká republika byla od počátku proti zavedení relokace. Dle ministra vnitra takovýto mechanismus musí být vždy na dobrovolné bázi, výrazně se dotýká bezpečnosti státu a mimo jiné také relokace řeší pouze následek krize, nikoli příčinu. Jako účinnější postup Česká republika navrhla pomoc zemím v první linii formou vyslání národních expertů v hotspotech, což také na podzim roku 2015 učinila.⁸⁷

Evropská unie rovněž nabízí **podporu** zemím, ve kterých se shromažďuje nejvíce uprchlíků. Jedná se o severní Afriku, Africký roh a státy Blízkého východu. Jde o pomoc finanční, ale i expertní. Ve spolupráci s UNHCR a IOM bylo zřízeno v Nigeru pilotní víceúčelové středisko. Jeho úkolem je poskytovat informace,

⁸⁴ Čl. 78, odst. 3 Konsolidovaného znění Smlouvy o fungování Evropské unie (Úřední věstník EU, C 326/47, 26.10.2012).

⁸⁵ Evropská komise podniká kroky k vyřešení uprchlické krize. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Štrasburk, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_5596

⁸⁶ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: EVROPSKÝ PROGRAM PRO MIGRACI [online]. Brusel: Evropská komise, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0240&from=cs>

⁸⁷ Souhrnné informace o postupu MV v problematice relokací. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/souhrnne-informace-o-postupu-mv-v-problematice-relokaci.aspx>

místní ochranu a příležitosti k přesídlení pro osoby v nouzi a obecně místním orgánům pomáhá zvládat problém nelegální migrace.⁸⁸ Již v roce 2012 byla zahájena (a prodloužena do roku 2020) Mise EUCAP Sahel Niger. Jednalo se o civilní misi, která měla za cíl pomoci Nigérii a jejím orgánům v oblasti bezpečnosti, posilování jejich kapacit.⁸⁹ Dále byla poskytnuta z rozpočtu EU finanční pomoc Sýrii a Africe. Pro tyto účely byl zřízen Regionální svěřenecký fond EU pro Sýrii, pro který bylo vyčleněno 500 milionů eur. A Nouzový svěřenecký fond pro Afriku – 1,8 miliard eur.⁹⁰ Cílem fondu je řešení příčin nelegální migrace na daných územích. Zemím, které hostí nejvíce syrských uprchlíků, jako je Jordánsko, Libanon a Turecko EU uvolnila 3,9 miliard eur.⁹¹

Česká republika v letech 2015 a 2016 uvolnila pro účely Svěřeneckého fondu pro Sýrii 136 milionů Kč, dalších 16 milionů Kč přispěla do Svěřeneckého fondu pro Afriku.⁹² Dále do zemí, jako je Jordánsko, Turecko, Libanon, Irák, tam, kde se shromažďuje nejvíce uprchlíků, poslala 640 milionů Kč.⁹³

Další aktivitou, o kterou se EU snaží, je **záchrana životů na moři**. Pro tyto účely byl posílen rozpočet pro společné operace agentury Frontex. Frontex je Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, jejímž úkolem je ochrana vnějších hranic EU. Agentura nahrazuje Evropskou agenturu pro řízení operativní

⁸⁸ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: EVROPSKÝ PROGRAM PRO MIGRACI [online]. Brusel: Evropská komise, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0240&from=cs>

⁸⁹ EUCAP Sahel Niger: Rada prodloužila misi o dva roky. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. 2018 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/09/18/eucap-sahel-niger-council-extends-the-mission-for-two-years/>

⁹⁰ BYDŽOVSKÁ, Marie. Co EU v roce 2015 udělala pro řešení uprchlické krize. <https://euroskop.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/26767/clanek/co-eu-v-roce-2015-udelala-pro-reseni-uprchlicke-krize/>

⁹¹ Evropská komise podniká kroky k vyřešení uprchlické krize. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Štrasburk, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_5596

⁹² ČR poskytne dalších 105 milionů korun na pomoc uprchlíkům. <https://www.vlada.cz/> [online]. Vláda ČR, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/cr-poskytne-dalsich-105-milionu-korun-na-pomoc-uprchlikum-136591/>

⁹³ CHOVANEC, Milan. ČR se od začátku aktivně zapojuje do řešení migrační krize. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/cr-se-od-zacatku-aktivne-zapouje-do-reseni-migracni-krize.aspx>

spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie.⁹⁴ Zároveň byly rozšířeny kapacity a tím i působnosti pro ochranu hranic a záchranu životů migrantů na moři. Byly trojnásobně rozšířeny finanční zdroje a prostředky, díky kterým může EU realizovat ve Středomoří různé operace, poslední taková operace pod názvem Irini byla zahájena v březnu 2020. Cílem těchto operací je zajištění hranic EU, cílené zásahy proti převaděčům a obchodníkům s lidmi a záchrana migrantů, jelikož od roku 2015 zahynulo nebo zmizelo přes 20 000 osob. Jednalo se například o operace s názvem Themis, Poseidon či Sophia. Díky přijatým opatřením bylo mezi lety 2015–2020 zachráněno přes 500 tisíc životů.⁹⁵

Rovněž Česká republika se z titulu členství EU podílí na aktivitách agentury Frontex. Spolupráce probíhá prostřednictvím Služby cizinecké policie. Buduje expertní tým a pravidelně se proškoluje a připravuje na různé úkoly a aktivity agentury. Zároveň se účastní cvičení prověřující zdatnost a akceschopnost pro případnou ochranu hranic některého z členských států EU. V roce 2010 byla práce Služby cizinecké policie ohodnocena agenturou Frontex jako jedna z nejlepších.⁹⁶ V roce 2019 deset českých policistů společně s dalšími příslušníky z jiných států střežili albánsko-řeckou hranici, aby předcházeli nelegálním vstupům. Jednalo se o první operaci mimo území EU.⁹⁷

Velkým cílem EU je **boj proti převaděčům migrantů** a obchodníkům s lidmi, jelikož více než 90 % uprchlíků/migrantů zaplatí převaděčům za cestu. Obrat převaděčských sítí byl v roce 2015 asi 3–6 miliard eur, v roce 2019 to bylo přes 200 milionů eur. Bylo zřízeno Evropské středisko pro boj proti převaděčství, které členskými státy pomáhá v potírání převaděčství díky podpoře pohraničních

⁹⁴ Co je to Frontex?. <https://frontex.europa.eu/> [online]. 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/language/cs/>

⁹⁵ Záchrana životů na moři a boj proti zločineckým sítím. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>

⁹⁶ Mezinárodní spolupráce. <https://www.policie.cz/policie-cr.aspx> [online]. Policie ČR: Služba cizinecké policie, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-106452.aspx>

⁹⁷ EUROSOKOP. Česko se zúčastní 1. operace Frontex mimo území EU. <https://eurosokop.cz/> [online]. Policie ČR: Služba cizinecké policie, 2019 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.eurosokop.cz/9005/33177/clanek/cesko-se-zucastni-1-operace-frontex-mimo-uzemi-eu/>

a policejních orgánů. EU intenzivně spolupracuje se zeměmi původu migrantů a zeměmi tranzitu. V roce 2020 se podařilo zatknout 2280 osob, rozbít 14 organizovaných zločineckých skupin a zabavit přes 600 tisíc eur, zbraně, vozidla a padělané doklady.⁹⁸

V rámci těchto dvou problémů ve Středomoří se uskutečnila námořní operace EUNAVFOR MED. Umožňovala vstupovat, prohledávat, případně zajišťovat a odklánět plavidla, která byla podezřelá z převaděčství či obchodování s lidmi. Toto opatření vedlo ke snížení nabídky plavidel pro převoz a díky tomu riskuje i méně lidí své životy.⁹⁹

Dalším opatřením je zavedení **ohniskového přístupu** (tzv. **hotspoty**). Jedná se o spolupráci EASO (více informací na straně č. 40), Frontex, Agentury Evropské unie působící v oblasti prosazování práva (Europol), Agentury Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a členských států EU. V oblastech, kde přichází do Evropy nejvíce migrantů, tyto týmy pomáhají s jejich identifikací, prověřováním a registrací při vstupu. U osob žádajících o azyl, je ihned zahájeno azylové řízení. Osoby, které nepotřebují mezinárodní ochranu, mají být okamžitě navráceny do zemí původu.¹⁰⁰ Česká republika se rovněž aktivně zapojila, mezi lety 2015–2017 vyslala do hotspotů v Řecku a Itálii celkem 68 expertů.¹⁰¹

Dalším opatřením a zároveň ochranou je v rámci návratové politiky **Společný evropský seznam bezpečných zemí původu**. Umožňuje rychleji zpracovávat žádosti o azyl od žadatelů pocházejících ze zemí, které jsou

⁹⁸ Záchrana životů na moři a boj proti zločineckým sítím. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>

⁹⁹ EUROPEAN UNION NAVAL FORCES – MEDITERRANEAN – EUNAVFOR MED. <https://www.army.cz/> [online]. MOČR, 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://mise.army.cz/aktualni-mise/med/european-union-naval-forces---mediterranean--eunavfor--_med-111977/

¹⁰⁰ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: EVROPSKÝ PROGRAM PRO MIGRACI [online]. Brusel: Evropská komise, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0240&from=cs>

¹⁰¹ CHOVANEC, Milan. ČR se od začátku aktivně zapojuje do řešení migrační krize. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/cr-se-od-zacatku-aktivne-zapouje-do-reseni-migracni-krize.aspx>

považovány za bezpečné. V případě, kdy se po individuálním posouzení potvrdí, že osoba právo na azyl nemá, pomáhá tento seznam k rychlejšímu navrácení do země původu.¹⁰²

Cílem EU je také kvalitnější **návratová politika**. Pro tyto účely byl vytvořen Akční plán EU v oblasti navrácení. Bylo v něm zdůrazněno, že dosud byla tato oblast málo efektivní. Např. v roce 2014 odcestovalo zpět z EU pouze necelých 40 % těch, kteří nárok na azyl nemají a bylo jim nařízeno opustit EU. V tomto směru by mělo pomoci zřízení hotspotů – podpůrných týmů pro prověřování příchozích, jak jsem již zmiňovala na straně přechozí. Současně EU uzavřela dohody se třetími zeměmi, aby zpět přebírali vyhoštěné cizince, takovou zemí je například Turecko, kde se nyní nachází 4 miliony uprchlíků. Za to ovšem EU poskytla Turecku 81 miliard Kč.¹⁰³

Dále je důležité zmínit **Evropský podpůrný azylový úřad EASO**. Jedná se o agenturu Evropské unie, jejímž úkolem je především podporovat členské státy při provádění společného evropského azylového systému známého jako **Společný evropský azylový systém CEAS**. Poskytuje praktickou, právní, technickou a poradenskou pomoc v této oblasti. Úřad byl ustanoven roku 2011 a sídlí ve Vallettě, hlavním městě Malty.¹⁰⁴ EASO bylo nahrazeno Agenturou EU pro otázky Azylu (EUAA).

CEAS je systém společného postupu zemí EU, který zaručuje vysokou úroveň ochrany uprchlíků. Zahrnuje směrnici o azylovém řízení čili jednotný postup pro všechny státy, podmínky přijímání. Cílem je dosáhnout v azylovém řízení zcela stejných postupů ve všech členských státech EU, aby měl žadatel všude stejná práva, povinnosti i podmínky přijetí.¹⁰⁵ Systém zahrnuje umožnění

¹⁰² Evropská komise podniká kroky k vyřešení uprchlické krize. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Štrasburk, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_5596

¹⁰³ BYDŽOVSKÁ, Marie. Co EU v roce 2015 udělala pro řešení uprchlické krize. <https://euroskop.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/26767/clanek/co-eu-v-roce-2015-udelala-pro-reseni-uprchlicke-krize/>

¹⁰⁴ What We Do. <https://euaa.europa.eu/> [online]. 2022 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://euaa.europa.eu/about-us/what-we-do>

¹⁰⁵ Společný evropský azylový systém. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/spolecny-evropsky-azylovy-system.aspx>

všem žadatelům o azyl pracovat. Dále zahrnuje **Dublinké nařízení**. Podstatou je určení státu, který bude žádost projednávat. Každá žádost o azyl musí být prozkoumána a zároveň projednána a rozhodnuta vždy pouze jedním státem. Dále pod něj spadá nařízení **Eurodac**, což je databáze otisků prstů žadatelů o azyl. Pomáhá například policejním složkám jednotlivých zemí a Europolu porovnávat otisky prstů pořízené v souvislosti s vyšetřováním trestných činů, dále zjišťuje, zda již osoba nepožádala o azyl v jiném státě a zároveň pomáhá určit zemi, která je příslušná právě pro vyřízení žádosti o azyl.¹⁰⁶

Tento azylový systém byl významný pro sjednocení postupů azylového řízení, ale vzhledem k tomu, že systém existoval již od roku 1999, bylo třeba ho nahradit a zároveň aktualizovat novým systémem s názvem **Nový pakt o migraci a azylu**. Představila ho Evropská komise v září roku 2020. Hlavním důvodem byla nefunkčnost a neefektivnost původního systému, a především nejednotnost v zacházení s žadateli. Cílem je vytvořit komplexnější přístup k azylovému řízení, vyšší efektivita systému, odstranit faktory podněcující k migraci apod. Jedna ze změn je například v Dublinkém systému, jehož účelem je určit zemi, která bude odpovědná za žádost o azyl, kritérium ale bylo, že toto bude zajišťovat první země vstupu. V praxi to ovšem vypadalo tak, že zpracování většiny žádostí ležela na několika málo státech. Cílem je tedy účinnější určení odpovědného státu, zároveň to zajistí spravedlivé rozdělení odpovědnosti. Další změna je v databázi Eurodac. Měla by nyní shromažďovat více údajů o žadatelích, například i zobrazení obličeje. Dále byl Úřad EASO, jak bylo zmíněno na předchozí straně, nahrazen na začátku roku 2022 novou **Agenturou Evropské unie pro otázky azylu (EUAA)**. Měla by poskytovat technickou pomoc členským státům EU a také zajistit jednotnější postup při posuzování žádostí o azyl.

Hlavním cílem Paktu jsou jednotné a lepší podmínky pro všechny žadatele o azyl. To by mělo zahrnovat právo žadatelů pracovat nejpozději do devíti měsíců od podání žádosti, pro nezletilé osoby právo na vzdělání. Chce také zajistit legální

¹⁰⁶ Common European Asylum System. https://ec.europa.eu/home-affairs/index_en [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en

a bezpečné cesty do EU a snížit tím riziko masových nelegálních vstupů, to by rovněž pomohlo k zastavení činnosti převaděčů.¹⁰⁷

Prioritou České republiky je řešení krize vně Evropské unie. Zajištění bezpečnosti na vnějších hranicích, které dlouhodobě prosazuje. To je také součástí nového Paktu – posílení ochrany vnějších hranic.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Reforma azylového systému EU. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eu-asylum-reform/>

¹⁰⁸ BARTOVIC, Vladimír. Nový pakt o migraci a azylu a budoucnost migrační politiky: Shrnutí a doporučení vyplývající z diskuze kulatého stolu Národního konventu o EU konaného dne 29.1.2020. <https://www.europeum.org/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.europeum.org/data/articles/doporučenimigrace.pdf>

5 MOŽNÉ DOPADY UPRCHLICKÉ KRIZE SE ZAMĚŘENÍM NA ČESKOU REPUBLIKU – PŘÍPADOVÁ STUDIE

Vzhledem k počtu příchozích uprchlíků je více než jasné, že situace nezůstane jen tak bez odezvy, ale bude mít vliv na celou Evropu, zároveň i na každý jednotlivý stát zvláště. Jak s migranty, tak ale i uprchlíky, kteří na území EU získali mezinárodní ochranu, je spojováno mnoho následků, bohužel z velké většiny převažují ty negativní.

V následující části práce zmiňuji dle mého názoru všechny problémy a dopady, které kvůli uprchlické krizi vznikly, či vzniknout mohou a následně navrhuji možná řešení dané situace. Informace, které zde uvádím, jsem čerpala z veřejně dostupných zdrojů, z elektronických publicistických článků. Inspirovala jsem se jak přímo v České republice, tak i případy z jiných členských států Evropské unie, například v Německu, kde se daných problémů vyskytuje podstatně více. Dané návrhy řešení vyplývají opět z již zmiňovaných zdrojů, a dále převážně z mých vlastních úvah.

Vzhledem k tomu, že se jedná o mé subjektivní návrhy řešení, bude tato kapitola provázána s praktickou částí, kde byli respondenti tázáni na jejich vlastní návrhy řešení dané situace, a protože se každý jednotlivec na tuto problematiku dívá trochu z jiného úhlu, předpokladem bylo, že jejich odpovědi pomohou najít další potenciální řešení situace.

5.1 Příklady možných ohrožení

Uprchlická krize má jistě vliv na ekonomiku země – stát musí vynaložit spoustu finančních prostředků spojených s příjmem, evidencí, ubytováním, stravováním, organizačním a logistickým zabezpečením, zdravotnickým zabezpečením v rámci azylového řízení a dále vydávat azylantům dávky apod.

Riziko, které pravděpodobně každého napadne jako první v souvislosti s uprchlíky či migranty, jsou dopady na bezpečnost státu. Krádeže, loupeže, ničení a poškozování majetku, možná infiltrace příslušníků extremistických nebo radikálních skupin a s tím spojené teroristické útoky a další druhy kriminality, to vše může být s uprchlickou krizí spojené.

Dalšími problémy jsou jistě dopady na životy a zdraví osob – může se jednat o zavlčení a šíření infekční nemoci. Také sociální dopady – zatížení sociálního, zdravotnického a vzdělávacího systému obyvatelstva. Dalším problémem je xenofobie ze strany občanů ČR vyúsťující ve vzpoury, demonstrace, protesty. Dále nedostatek ubytovacích prostor pro žadatele, nelegální migrace, nefungující návratová politika, obchodování s lidmi a převaděčství.

Obecné návrhy řešení:

Následující část je věnována mým subjektivním návrhům řešení celé situace uprchlické krize.

Řešit zdroj krize – nejefektivnější, ale zároveň nejméně pravděpodobné je vyřešit problém u zdroje. Neboť řešení problému v Evropě je až druhořadé, jedná se o následek všech problémů v zemích původu. Důležité je se zaměřit na státy, ze kterých uprchlíci prchají, zastavit války, nepokoje, pronásledování z jakýchkoli důvodů. Je třeba v zemích původu realizovat více mírových operací prostřednictvím mezinárodního společenství. Snažit se hlouběji v nich rozvíjet účinnou rozvojovou postkonfliktní podporu.

Efektivnější přerozdělování v rámci států – na str. 36 jsem zmínila, že mechanismus přerozdělování uprchlíků v roce 2015 v rámci členských států EU nebyl moc úspěšný, státy ho nedodržely. Chtělo by to tedy zavést efektivnější systém relokace. Předěšlo by se tak kumulaci velkého množství uprchlíků v jedné zemi, jako je Itálie, Řecko nebo Německo.

Regulace vstupu osob na vnitřních hranicích – v případě zvýšení tlaku na státní hranice, by se mohly znovu zavést a obnovit kontroly všech příchozích. Dle Zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ČR může vláda znovu zavést ochranu vnitřních hranic.¹⁰⁹

Preventivní cvičení – bylo by vhodné realizovat pro zúčastněné složky IZS různá cvičení a štábní hry, aby byly v případě zesílení tlaku migrační vlnou

¹⁰⁹ § 11 Zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic)

na nadcházející situaci lépe připraveni. V roce 2016 se například uskutečnilo cvičení složek IZS Středočeského kraje s názvem „Migrace 300“, aby si vyzkoušely připravenost na možný příjezd většího množství migrantů.¹¹⁰ Takováto cvičení by se mohla konat pravidelně, s větší frekvencí ve všech krajích České republiky.

Finanční příspěvky – pokud migranti, kteří se kumulují u schengenských hranic v uprchlických táborech nebudou mít co jíst, pít, budou žít ve špatných hygienických podmínkách téměř bez přístupu k pitné vodě, bez zdravotnické péče, tak se dají do pohybu a automaticky bude jejich tlak do Evropy (a potažmo k nám do České republiky) sílit. Proto by bylo dobré pravidelně přispívat například prostřednictvím OSN či jiných mezinárodních organizací, aby jim tyto nezbytnosti zajistily.

Kvalitnější návratová politika – migranty, kteří nezískali mezinárodní ochranu, se nedaří deportovat zpět do země původu, přibližně jen 40 % lidí s odmítnutými žádostmi se vrátí do své země. Někteří jedinci se pokouší o tuto ochranu žádat v další členské zemi EU.¹¹¹ Vhodné je tedy pokračovat v nastolených opatřeních, některá ještě zpřísnit, realizovat jednotnou koordinaci v návratové politice a pomocí donucovacích prostředků je vyhostit. V České republice mají vyhoštění cizinci 7–60 dní na odcestování ze země.¹¹²

Testování proti nemocem – každý migrant by měl být na hranicích otestován na základní infekční nemoci. Testy by mohly fungovat na podobné bázi jako například v dnešní době pandemie koronaviru rychlé antigenní testy, které jsou během deseti minut vyhodnocené. Předešlo by se tak infiltraci případné nakažlivé nemoci mezi občany.

¹¹⁰ Cvičení složek integrovaného záchranného systému – MIGRACE. <https://www.policie.cz/policie-cr.aspx> [online]. 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/cviceni-slozek-integrovaneho-zachranneho-systemu-migrace.aspx>

¹¹¹ DANĚK, Viktor. Češi mohou vyhošťovat, když nechťejí uprchlíky, vzkazuje v rozhovoru ‚migrační car EU‘ Schinas. <https://www.irozhlas.cz/> [online]. Praha/Brusel, 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/evropska-unie-migrace-azyl-margaritis-schinas_2010151053_pj

¹¹² Často kladené dotazy. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-casto-kladene-dotazy-casto-kladene-dotazy.aspx>

Dočasné ubytovny – pokud by se stalo, že by pro uchazeče o azyl nebylo dostatek ubytovacích prostor, mohly by být pro tyto účely poskytnuty například tělocvičny či obyvatelné kasárny, popřípadě i samotné školy, dočasně o prázdninách.

5.2 Nelegální migrace

Nyní se zaměřuji na vybrané, dle mého názoru nejzávažnější problémy, kterým v souvislosti s uprchlickou krizí Evropa a každý jednotlivý stát zvlášť čelí či čelit může.

Hovoříme-li o nelegální migraci, kterou jsem představila již v první kapitole práce, je zásadním problémem, že většina migrantů do Evropy, potažmo do České republiky, cestuje nelegálně. Stává se, že migranti přijdou buďto se zfalšovanými doklady, nevlastní doklady žádné nebo přijíždějí dokonce ukryti v návěsech kamionů, jak často zaznívá v médiích.

Možné návrhy řešení:

- Zavedení dočasné ochrany vnitřních hranic a kontroly – bylo by vhodné stanovit kvalitnější a účinnější způsob kontroly. Kontrolovat všechna nákladní auta, i s jejich podvozky, protože migranti jsou často ukryti právě v těchto místech. Zároveň je třeba kontrolovat uprchlíky, obsahy jejich zavazadel, zda nejsou ozbrojeni, nevezou s sebou zbraně atd.
- Hlídky na benzinových stanicích – dle mého názoru by bylo vhodné kontrolovat a hlídat na benzinových stanicích a odpočívadlech, kde řidiči kamionů tráví pravidelné přestávky. Řidiči by si rovněž měli zamykat návěsy kamionů.
- Legální způsoby cesty – uprchlíci by měli využívat legální způsoby cesty, se kterými pomáhá například UNHCR.

5.3 Převaděčství a obchodování s lidmi

S předchozím bodem velice úzce souvisí rovněž převaděčství a obchodování s lidmi. Uprchlíci zaplatí převaděči za cestu. V květnu roku 2015 nigerská vláda zákonem zakázala převaděčství na popud EU. Nic se od té doby ale nezměnilo, převaděči provozují tuto činnost i nadále. V zemi vládne vysoká

míra korupce, převaděči platí příslušníkům policie, aby je nechali dělat svoji práci. Stejně tak armáda před tímto problémem „zavírá oči“ a naopak dle knihy *Nová Odyssea* armáda z měst vyvádí zástup převaděčských aut. V Nigeru je převaděčství hlavním zdrojem obživy pro mnoho lidí. Uprchlík/migrant, který se chce dostat ze středu Nigeru do Libye přes Saharu zaplatí až 500 eur, převaděč si tak vydělá téměř 6000 eur za jednu cestu.¹¹³

Možné návrhy řešení:

- Řešit zdroj problému – i v tomto případě je třeba řešit problém u zdroje a tím je korupce. Dokud bude tento problém přetrvávat, je nemožné řešit cokoli dalšího. Je třeba apelovat na státní úředníky, aby nepodléhali korupci, pracovali čestně a řešili reálné problémy. Dokud síly, jako je policie a armáda, budou převaděčství podporovat, není možné tento problém vyřešit.
- Spolupráce – intenzivnější a rozsáhlejší spolupráce mezinárodního společenství v boji proti převaděčství by jistě pomohla ke zmírnění problému. Frontex či jiná agentura by měla proti převaděčům častěji zakročit i mimo území EU, kde se tato aktivita provádí nejvíce, například v Nigeru.
- Sankce – převaděčům by se měly vymezit výraznější tresty za jejich aktivity.

5.4 Kriminalita

Kriminalita je jistě problémem, který každého napadne při otázce migrační krize jako první. Může se jednat o drobné krádeže a loupeže, přepadávání, ale i ublížení na zdraví a sexuální obtěžování. Příkladem jsou případy z Německa (Silvestr 2015), kde velká skupina migrantů/uprchlíků (většinou nezjištěna totožnost) se dopustila krádeží, sexuálního obtěžování a dokonce znásilňování. Tento, dalo by se říci organizovaný zločin, byl domluvený přes sociální sítě, útočníci se sjeli ze širokého okolí. Jelikož útočníků bylo kolem jednoho tisíce a policistů dorazilo na místo pouze přibližně 250, podařilo se zajistit pouze

¹¹³ KINGSLEY, Patrick. *Nová Odyssea: příběh uprchlické krize v Evropě*. Přeložil Dominika KŘEŠŤANOVÁ. Zlín: Kniha Zlín, 2017. Tema (Kniha Zlín). ISBN 978-80-7473-519-6., str. 41-43

nepatrnou část pachatelů. Patrně se jednalo o čerstvé žadatele o azyl. Podle svědků šlo o muže arabského a afrického původu.¹¹⁴

Podobných útoků se konalo mnohem více, a ne pouze v Německu. Bohužel v arabských zemích se jedná o vcelku častý fenomén. V České republice se trestné činy v takovémto duchu zatím nezaznamenaly, ale je lepší být vždy na situace podobného charakteru připraven.

Možné návrhy řešení:

- Rozptýlení uprchlíků po republice – podle mého názoru by bylo efektivní rozptýlit uprchlíky v rámci státu tak, aby se nekumulovali jen v jednom městě/kraji, na každém místě by tak mohla žít jedna či dvě rodiny. Zamezilo by se tím vzniku tzv. ghett, která poté mohou bezpečnostně ohrožovat okolí či vzbouzet pozornost a strach občanů. Příkladem takového sročení je sídliště Chanov.
- Asistenti prevence kriminality (fungují v rámci městské policie či Policie ČR) – asistenti by mohli pomáhat stejným způsobem, jako je tomu například u romské menšiny. Nejlepších výsledků by se pravděpodobně dosáhlo, pokud by asistent byl také z řad cizinců (tedy člen nějaké etnické menšiny). Docházel by k rodinám/skupinám uprchlíků a vysvětloval jim, jaké v Česku máme zvyky, kulturu, rovněž právní prostředí, pomáhal by se začleněním, motivoval k zaměstnání apod. Tím by se mohlo předejít různým extremistickým tendencím panujícím z rasově motivovaných útoků.
- Pravidelné kontroly uprchlíků – každá rodina či skupina by měla být pravidelně kontrolována, zda žije na našem území podle řádu a pravidel, zda nemají u sebe zbraně apod.
- Přijímat více žen – věřím, že čím vyšší podíl žen by byl ve skupině uprchlíků, tím civilizovaněji by se chovala. Jelikož v roce 2017 tvořili muži přibližně 69 % všech příchozích uprchlíků do Evropy, zbytek tvořily

¹¹⁴ Kriminalista: Silvestrovské útoky byly domluvené, o organizovaný zločin ale nešlo. <https://ct24.ceskatelevize.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1655626-kriminalista-silvestrovske-utoky-byly-domluvene-o-organizovany-zlocin-ale-neslo>

dohromady děti a ženy.¹¹⁵ Stanovit tedy podmínku, že budeme přijímat uprchlíky, ale například polovinu z nich musí tvořit ženy.

5.5 Teroristické útoky

Další velikou obavou s migranty související jsou teroristické útoky. A není také divu po útocích v Paříži, Bruselu, Berlíně atd. Není vůbec žádnou výjimkou, že se do Evropy vmísí spolu s ostatními uprchlíky i někdo, kdo má vazbu na teroristickou organizaci. Popřípadě se na ni může napojit až zde pomocí sociálních sítí.

Měkkých cílů je v České republice veliké množství. Letiště, nádraží, obchodní centra, různé veřejné akce, historické památky a další. Z útoků v zahraničí se můžeme poučit a nastolit preventivní opatření, aby k tomu nedošlo i u nás.

Možné návrhy řešení:

- Bezpečnostní rámy – mohly by pomoci detekovat výbušné zařízení potenciálního pachatele teroristického útoku. Tyto rámy by mohly být rozmístěné na různých místech. Při vstupu na letiště, na nádražích, v nákupních centrech atd.
- Navýšit četnost a pravidelnost policejních hlídek – navýšit policejní hlídky na všech těchto možných místech činu a místech, kde dochází k vysoké koncentraci lidí. Tam by policisté kontrolovali podezřelé chování.
- Policie v civilu – z mé zkušenosti vím, že například v Praze na Hlavním nádraží je vždy vysoká koncentrace lidí, ale téměř nikdy nejsou k vidění policejní hlídky. Pokud by se toto vylepšilo a ještě lépe, pokud by například příslušníci Policie ČR byli v civilu, aby nepoutali pozornost a zjišťovali podezřelé chování, mohlo by se tím předejít takovýmto útokům.

5.6 Neúspěšná integrace uprchlíků

Velmi důležitým bodem dle mého názoru je neochota cizinců (převážně třetích zemí) integrovat se do naší západní kultury. Největší problém spatřuji

¹¹⁵ Otázky a odpovědi. <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/migrace-otazky-a-odpovedi>

u muslimsky věřících lidí. Mohou s sebou přinášet kulturní a náboženské zvyklosti neslučitelné s naším způsobem života a právním systémem. Zároveň ale každá země by měla přijmout tolik uprchlíků, kolik je sama schopná integrovat mezi sebe.

Migranti se také podle většiny zdrojů nechtějí učit jazyk dané země. Tím je následně i složitější získat práci. Opět uvádím příklad z Německa – dle tamních zdrojů až 80 % uprchlíků po třech letech nedokáže hovořit ani základní němčinou.¹¹⁶

Možné návrhy řešení:

- Asistenti prevence kriminality – tento návrh byl zmíněn již na str. 48. Asistenti by uprchlíkům mohli pomoci s integrací, zasvětit je do našich zvyků, zároveň motivovat k naučení jazyka (museli by mít s sebou tlumočníka), k získání zaměstnání atd.
- Komunita – pokud by do jednoho menšího města přišla pouze jedna rodina či skupinka uprchlíků, jak jsem již zmínila, bylo by jistě začleňování snazší. Mohla by si je zde vzít na starost nějaká komunita či například farnost.
- Podmínka – při kladném vyřízení azylového řízení je třeba azyl na území našeho státu podmínit dodržováním našich zvyků a pravidel. Pokud je dodržovat nebudou a budou se vymykat, tak budou vráceni do země původu.
- Přijímat více žen – opět i v tomto bodě zmíním přijímání žen. Dle mého názoru se ženy lépe začleňují do společnosti než muži. Tudíž poté mohou dopomoci i mužům v rodině/skupině.
- Jazykové kurzy – bylo by vhodné je ihned po kladně vyřízené žádosti o mezinárodní ochranu naučit alespoň základy českého jazyka. Pokud nám nebudou rozumět, tak se nikdy neintegrují.
- Zaměstnání – je třeba uprchlíky co nejdříve zaměstnat, například již v detenčních zařízeních. Může se jednat o základní manuální práce, jako je například šití, háčkování.

¹¹⁶ To je ten přínos masové migrace? <https://www.eodborar.cz/default.aspx> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.eodborar.cz/Articles/288-to-je-ten-prinos-masove-migrace-uprchlici-nepracuji-a-parazituji-na-socialnim-systemu-nemecka-.aspx>

5.7 Vznik uprchlických táborů

Velkým problémem, se kterým bojuje například Řecko a Itálie, jakožto první státy při trase do Evropské unie, ale myslím si, že při velké vlně migrace, by se s ním mohla potýkat i Česká republika, je vznik uprchlických táborů na hranicích. Uprchlíci čekají na vyřízení azylového řízení. Vzhledem k tomu, že se jich na příslušných místech shlukuje veliké množství, může docházet ke vzniku ghett, následně ke kriminalitě. V neposlední řadě tím také ve velkém měřítku ničí životní prostředí.

Možné návrhy řešení:

- Vyřízení žádosti o azyl v zemích původu či v sousedním státu – tím by se předešlo jak velkým migračním vlnám, tak i kumulování migrantů na jednom místě. Jelikož by tedy do Evropy, potažmo poté k nám, vstupovaly pouze kladně vyřízené žádosti o mezinárodní ochranu.
- Rychlejší vyřízení žádosti o azyl – podle Zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, by mělo MV posoudit žádost neprodleně, nejpozději do šesti měsíců.¹¹⁷ Je to ale dlouhá doba na to, aby migranti žili v uprchlických táborech či náhradních ubytovnách (někteří migranti v uprchlických táborech v jiných státech žijí i několik let). Pokud by posuzování žádosti trvalo kratší dobu, předešlo by se opět kumulací velkého množství lidí na jednom místě. Ze situace na běloruských hranicích již víme, že lze tento proces urychlit.
- Více menších táborů – tím by se zamezilo velkému seskupení lidí na jednom místě, vzniku ghett, potažmo i kriminality a jistě by migranti nebudili takový strach občanů.

5.8 Xenofobie

Poslední problém, který zmiňuji, se týká druhé strany, a to občanů hostitelské země. Projevují se vůči uprchlíkům xenofobně a extremisticky, realizují různé demonstrace, průvody, skandují protiuprchlická hesla. Uvedu příklad opět z Německa z roku 2015 – německá policie zde evidovala přes 1000 útoků (žhářství, házení kamenů do oken, sprejování) na ubytovny, které sloužily nebo

¹¹⁷ § 27, od st. 1 Zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)

měly sloužit jako ubytování pro uprchlíky či žadatele o azyl.¹¹⁸ Stejně tak si myslím, že by tomu bylo i u nás, pokud by nastala situace velké vlny i do České republiky. Společnost by byla roztříštěna, dle mého názoru by se minimálně 50 % občanů chovalo vůči uprchlíkům radikálně. Myslím si, že právě xenofobní chování občanů dané země rozpoutá zlost uprchlíků, proto poté dochází ke kriminalitě z jejich řad.

Možné návrhy řešení:

- Vzdělávání, osvěta – řešením by jistě bylo zrealizování osvěty ohledně problematiky uprchlické krize. Protože většina lidí si jistě neuvědomuje, že jim v zemi jejich původu šlo o život a hledali bezpečné místo k životu, což byl důvod k migraci. Takovéto vzdělávací přednášky by se měly uskutečňovat již od útlého věku, pro děti ve školách.
- Asistenti prevence kriminality či komunita/farnost – asistenti by v uprchlických rodinách naslouchali jejich životním příběhům, jak náročná musela být cesta do Evropy, proč se vůbec rozhodli ze země uprchnout, a poté by tyto příběhy tlumočili dalším lidem. Věřím, že by postupně xenofobie zeslábla.
- Přijímat více žen – opět zmíním i tento bod. I ze svého pohledu mohu soudit, že žen se občané jistě bojí méně než mužů.

¹¹⁸ Německo loni zažilo tisíc útoků na azylová centra. <https://www.idnes.cz/>[online]. 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/1005-utoku-na-azylova-centra-nemecko.A160130_120756_zahranicni_mlb

6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI OBYVATELI ČESKÉ REPUBLIKY

Cílem praktické části diplomové práce je zjistit názory a postoje občanů České republiky ohledně uprchlické krize a jejích dopadů. Jak se obyvatelé k této krizi staví, zda jsou schopni kriticky uvažovat při zjišťování informací z médií. Je zkoumána zároveň i informovanost a znalosti obyvatelstva v této problematice. Jak zkreslené či reálné představy o krizi mají.

Jako metoda pro praktickou část byl vybrán kvantitativní výzkum, neboť je vhodný pro získání velkého množství dat od různorodé skupiny respondentů. Jeho součástí jsou data získaná pomocí dotazníkového šetření. Ta jsou následně analyzována a interpretována, dále jsou verifikovány či falzifikovány předem stanovené hypotézy. A následně je provedena diskuse nad výsledky, které jsou zároveň provázány se zjištěnými poznatky z teoretické části práce.

Otázky do dotazníku byly vytvářeny takovým způsobem, aby byly pro respondenty co nejvíce srozumitelné a přehledné. Většina otázek byla zvolena jako uzavřená pro efektivnější a zároveň objektivní posouzení. Odpovědi na zpracovaný dotazník jsou anonymní. Dotazník zjišťoval, zda se obyvatelstvo České republiky uprchlíků bojí, jak se staví k jejich přijímání do naší země a také, zda se podle nich zvládají správně adaptovat do hostitelské země. Zároveň je jedním z cílů zjistit, jak se odpovědi liší u různých věkových kategorií, pohlaví a nejvyššího dosaženého vzdělání. Otázky byly tvořeny tak, aby navazovaly na informace z části teoretické. Tato praktická část zároveň navazuje na případovou studii v kapitole č. 5 – Možné dopady uprchlické krize. Respondenti byli otevřenou otázkou tázáni na jejich nápady na další možná řešení uprchlické krize.

Charakteristika kvantitativního výzkumu:

Kvantitativní výzkum je sám o sobě metodou vědeckého výzkumu. Jedná se o metodu sběru dat, kde je zapotřebí velké množství respondentů. Nejčastější metodou kvantitativního výzkumu je dotazníkové šetření, které bylo také použito pro účely této diplomové práce. Jinou možnou metodou je například pozorování. Oproti metodě kvalitativní je časově méně náročná. Používá se pro zkoumání

námi zvolené měřitelné oblasti. Po samotném sběru dat z dotazníku následuje zpracování výsledků, ověření či vyvrácení předem stanovených hypotéz a vyhodnocení výsledků.¹¹⁹

6.1 Stanovené hypotézy

Pro účely dotazníkového šetření byly zvoleny hypotézy, které jsou později na základě odpovědí respondentů buď potvrzeny či vyvráceny.

1. Více než polovina respondentů nezná rozdíl mezi migrantem a uprchlíkem.
2. Více negativně se k Evropské uprchlické krizi staví občané ve věkové kategorii nad 46 let.
3. Více než 60 % respondentů je proti přijímání uprchlíků kvůli neschopnosti jejich adaptace mezi obyvatele České republiky.
4. Více než 60 % respondentů čerpá informace o uprchlické krizi z médií (televize, internet, tisk).

6.2 Tvorba dotazníku

Dotazník, který byl vytvořen pro praktickou část diplomové práce se snaží zjistit postoje a názory obyvatelstva České republiky vůči uprchlické krizi. Obsahuje celkem 16 otázek, 12 z nich je uzavřených, tři jsou polootevřené a jedna zcela otevřená. Všechny odpovědi jsou anonymní. Prvních 13 otázek se zabývá právě postoji obyvatel na zadané téma a poslední tři jsou zaměřeny na informace o respondentech, týkající se jejich pohlaví, věku a nejvyššího dosaženého vzdělání. Dotazník byl vytvořen přes službu Survio.

Respondenti byli poučeni o účelu dotazníku, jakým způsobem každou otázku vyplnit. Nejdříve byl vytvořen pilotní dotazník, který byl rozeslán pěti respondentům, aby byly zachyceny případné nedostatky. Na základě konstruktivní kritiky od zvoleného vzorku respondentů byly některé otázky upraveny. Poté byl již dotazník sdílen přes sociální sítě, konkrétně Facebook a Instagram, kde byly očekávány odpovědi spíše od mladší generace. Dále byl dotazník rozeslán mezi užší i širší rodinu autorky práce a její známé. Celkem byly

¹¹⁹ Kvantitativní výzkum vs. kvalitativní výzkum. <https://www.survio.com/cs/blog/> [online]. 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/blog/jak-vytvorit-dotaznik/kvantitativni-vyzkum-kvalitativni-vyzkum>

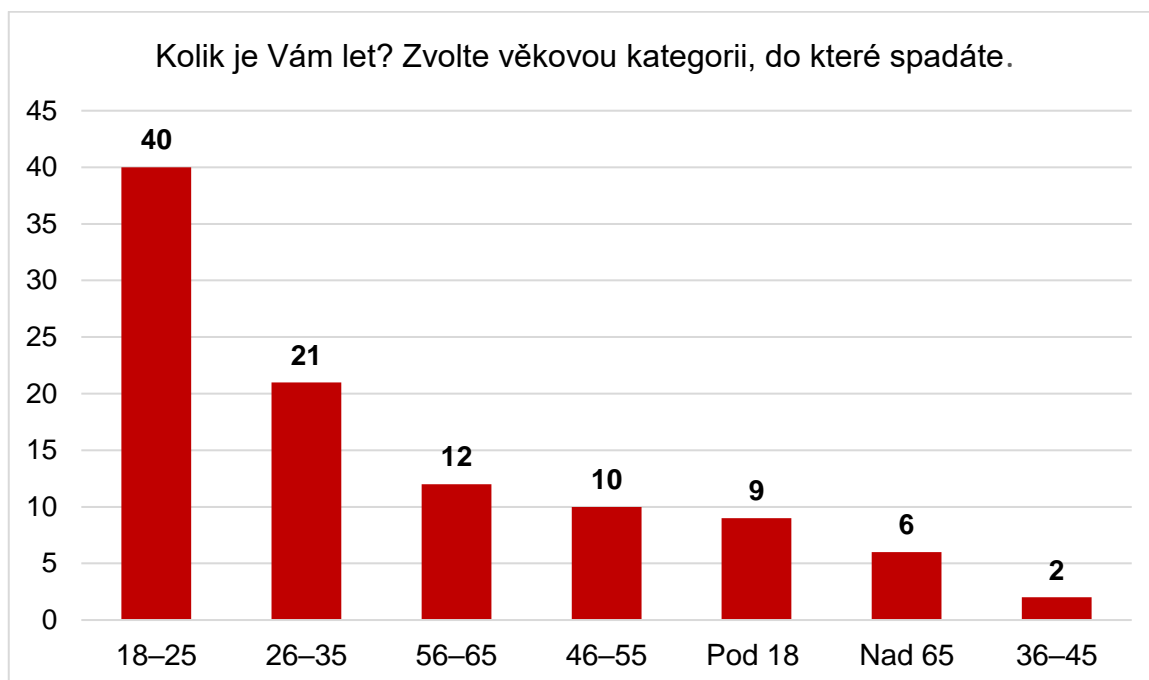
pro práci získány odpovědi od 100 respondentů. Je to dostačující vzorek pro účely práce, ke zjištění názorů a postojů obyvatelstva ČR.

6.3 Charakteristika zkoumaného vzorku

Poslední tři otázky dotazníku byly zaměřeny na demografické údaje zkoumaného vzorku, aby mohly být dále porovnány s odpověďmi, které se již týkají problematiky uprchlické krize a vnímání obyvatelstva na ni. Dle odpovědi na otázku č. 13 – vlastní návrhy na řešení uprchlické krize, se mezi respondenty objevil i jedinec slovenské národnosti. Nelze soudit, zda dotazník vyplnil i přesto, že byli žádáni o vyplnění pouze obyvatelé České republiky anebo zda má rovněž české občanství. Pro účely dotazníku byly jeho odpovědi rovněž zařazeny do výzkumu.

Otázka č. 14: Kolik je Vám let? Zvolte věkovou kategorii, do které spadáte.

Obr. č. 4 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 14.¹²⁰

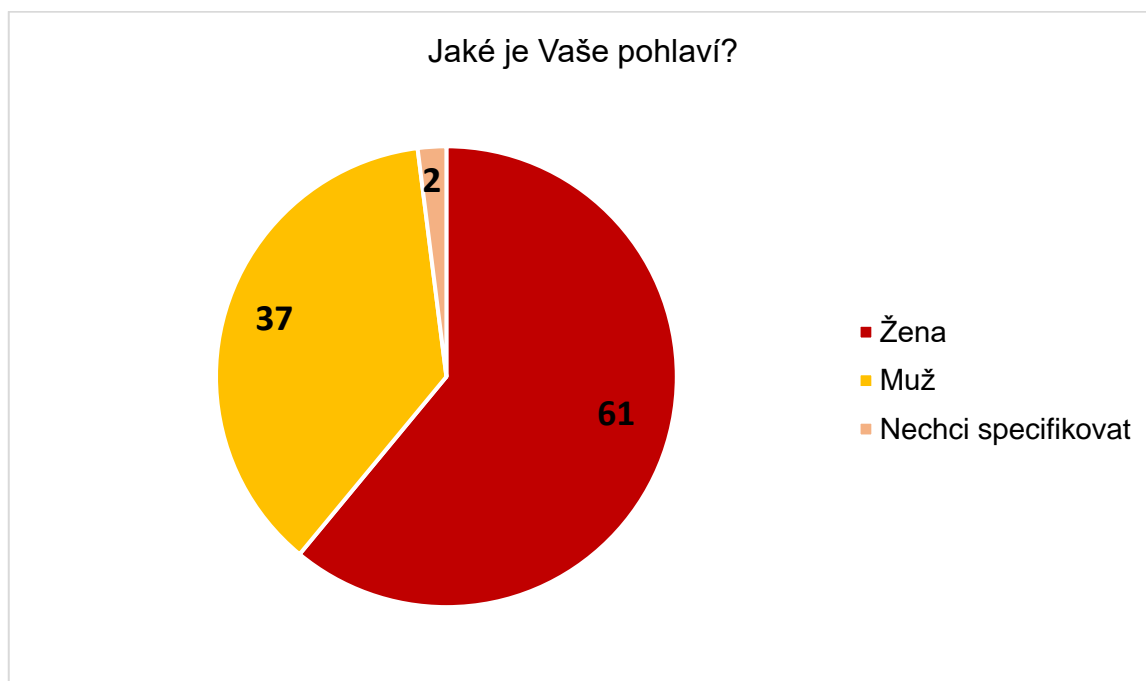
První otázka tohoto typu se týkala věku respondentů. Do dotazníku byly zadány pouze věkové kategorie, respondenti tedy měli určit jednu z nich.

¹²⁰ Vlastní výzkum

40 respondentů se pohybuje ve věkové hranici 18–25 let. 21 respondentů odpovědělo 26–35 let. 12 respondentů se řadí mezi věk 56–65. 10 respondentů odpovědělo 46–55. 9 respondentů je mladších 18 let. 6 respondentů je naopak starších 65 let. A 2 respondenti jsou ve věku mezi 35–45 lety.

Otázka č. 15: Jaké je Vaše pohlaví?

Obr. č. 5 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 15.¹²¹

Respondenti měli v této otázce zvolit jednu ze tří možných odpovědí. 61 respondentů je ženského pohlaví, 37 je mužského pohlaví a 2 respondenti nechtěli své pohlaví specifikovat.

¹²¹ Vlastní výzkum

Tab. č. 10 – Sjednocení odpovědí na otázky týkající se věku a pohlaví respondentů.¹²²

	Žena	Muž	Nechci specifikovat	Celkem
Pod 18	8	0	1	9
18-25	27	13	0	40
26-35	12	9	0	21
36-45	0	2	0	2
46-55	5	4	1	10
56-65	8	4	0	12
Nad 65	1	5	0	6
Celkem	61	37	2	100

Otázka č. 16: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Obr. č. 6 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 16.¹²³

¹²² Vlastní výzkum

¹²³ Vlastní výzkum

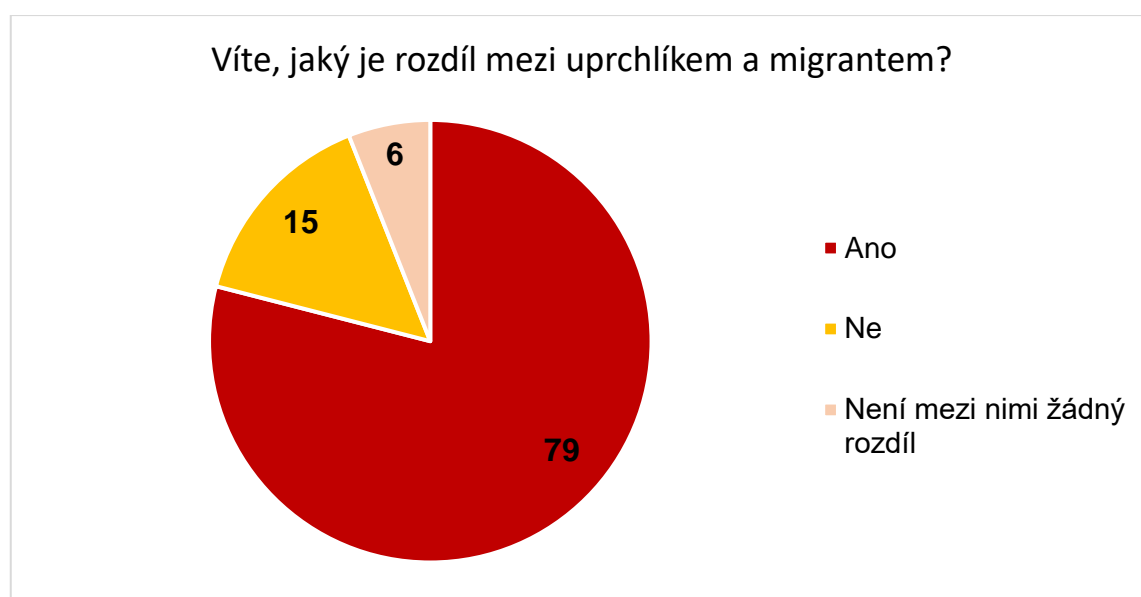
Opět pro porovnání s odpověďmi respondentů na řešenou problematiku bylo zjišťováno od tázaného vzorku jejich nejvyšší dosažené vzdělání. Měli na výběr z šesti různých odpovědí. 39 respondentů má vysokoškolské vzdělání. 38 respondentů má středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou. 11 respondentů má středoškolské odborné vzdělání bez maturity. 8 respondentů má pouze základní vzdělání a 4 respondenti mají vyšší odborné vzdělání. Poslední možnost – zatím žádné vzdělání, neoznačil žádný respondent.

6.4 Analýza a interpretace dat dotazníkového šetření

Nyní se již práce zaměřuje na vyhodnocení otázek z dotazníkového šetření, týkajících se uprchlické krize a názorů a postojů obyvatelstva na ni.

Otázka č. 1: Víte, jaký je rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem?

Obr. č. 7 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 1.¹²⁴

První otázka byla uzavřená, respondenti mohli odpovědět třemi způsoby. Většina respondentů – 79 ví, jaký je mezi těmito pojmy rozdíl. 15 respondentů rozdíl neví a dalších 6 si myslí, že mezi nimi není žádný rozdíl.

¹²⁴ Vlastní výzkum

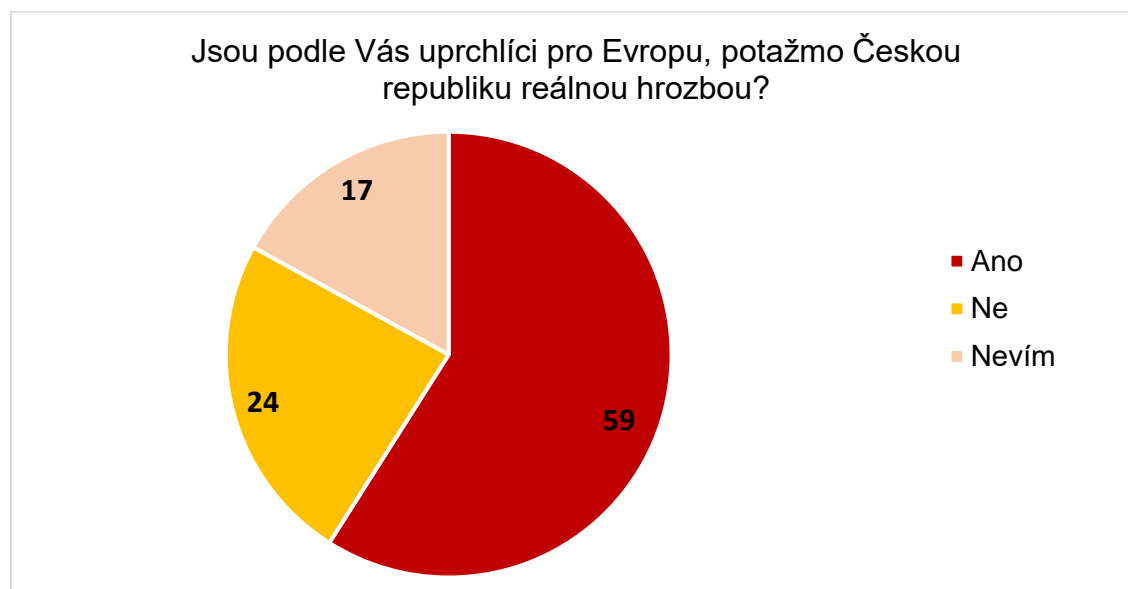
Respondentům se po zodpovězení této otázky objevila poznámka s vysvětlivkou, kdo je uprchlík a kdo je migrant. Těm, kteří rozdíl neznali se tak naskytla příležitost si tyto dva pojmy osvojit a rozlišit. Jelikož nemohlo být předem jasné, zda obyvatelé znají rozdíl mezi těmito pojmy a tato práce, stejně tak i následující otázky z dotazníku, se týkají uprchlíků, celý dotazník by ztratil smysl, pokud by respondenti dále nevěděli, jaký je mezi nimi rozdíl.

Tato otázka navazuje na teoretickou část práci a má za úkol zjistit všeobecný přehled ohledně dvou často zaměňovaných či ztotožňovaných pojmů a tím je migrant a uprchlík. Stěžejní bylo zjistit, jak informované obyvatelstvo je, vzhledem k tomu, že i média tyto dva pojmy často zaměňují či ztotožňují.

Výsledek je velice překvapivý. Celkem 78 respondentů rozdíl zná. Díky anonymitě dotazníku nelze posoudit, do jaké míry jsou odpovědi pravdivé, zda respondenti opravdu rozdíl znají, zda znají definice těchto pojmů.

Otázka č. 2: Jsou podle Vás uprchlíci pro Evropu, potažmo Českou republiku reálnou hrozbou?

Obr. č. 8 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 2.¹²⁵

¹²⁵ Vlastní výzkum

Ve druhé otázce bylo zjišťováno, zda občané ČR vnímají uprchlíky v Evropě nebo přímo v České republice jako hrozbu. Byla na výběr pouze jedna ze tří odpovědí. Více než polovina, tedy 59 respondentů si myslí, že uprchlíci jsou pro Evropu, potažmo pro Českou republiku reálnou hrozbou. 24 respondentů si nemyslí, že jsou uprchlíci hrozbou a dalších 17 respondentů neví.

Výsledek odpovědí na tuto otázku není překvapivý. Bylo pravděpodobné, že většina respondentů označí uprchlíky jako potenciální hrozbu. Vzhledem k tomu, kolik kauz ohledně uprchlíků a migrantů se odehrálo a v médiích bylo možná i zveličeno. A v provázanosti s první otázkou, kde je zmiňováno časté zaměňování pojmů uprchlík a migrant v médiích, bylo očekáváno naopak kladných odpovědí (tedy odpovědí „ano“) na tuto otázku více.

Tab. č. 11 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 2 a 14.¹²⁶

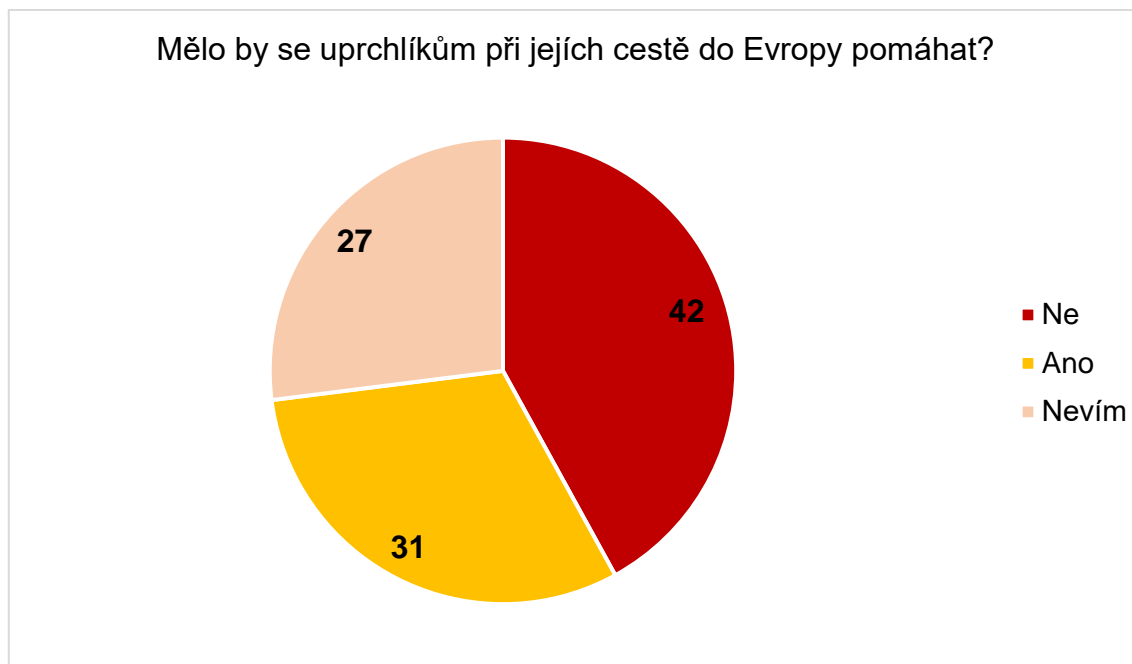
	Respondenti pod 45 let věku	Respondenti nad 46 let věku
Ano, jsou hrozbou	42 (58,3 %)	17 (60,7 %)
Ne, nejsou	15 (20,8 %)	9 (32,1 %)
Nevím	15 (20,8 %)	2 (7,1 %)
Celkem	72 (100 %)	28 (100 %)

Pro účely hypotézy č. 2 byli respondenti rozděleni podle věkových kategorií na dvě skupiny, a to do 45 let věku a nad 46 let. Z tabulky lze vyčíst, že vyšší věkové kategorie si o 2,4 % více než nižší věková kategorie myslí, že uprchlíci jsou pro Evropu hrozbou. Avšak naopak můžeme vidět, že vyšší věková skupina byla rozhodnější, co se týče odpovědi „ne“ – uprchlíci nejsou hrozbou. Nižší věková kategorie ve 20,8 % případů neví odpověď na otázku.

¹²⁶ Vlastní výzkum

Otázka z. 3: Mělo by se uprchlíkům při jejich cestě do Evropy pomáhat?

Obr. č. 9 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3.¹²⁷

Na 3. otázku mohli respondenti opět vybrat jednu ze tří předem určených odpovědí. Celkem 42 respondentů je toho názoru, že se jim pomáhat nemá. 31 respondentů jsou opačného názoru, a tedy, že by se uprchlíkům mělo pomáhat. A 27 respondentů na tuto otázku nezná odpověď. Cílem otázky bylo zjistit, jak se obyvatelstvo k uprchlíkům staví, zda jsou empatičtí a ochotní pomoci lidem v nouzi.

Tab. č. 12 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 1 a 3.¹²⁸

	Ano, pomáhat	Ne, nepomáhat	Nevím
Zná rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem	26	36	17
Nezná rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem	5	1	9
Není mezi nimi žádný rozdíl	0	5	1

¹²⁷ Vlastní výzkum

¹²⁸ Vlastní výzkum

Tabulka porovnává otázku č. 1: „Víte, jaký je rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem?“ a otázku č. 3: „Mělo by se uprchlíkům při jejich cestě do Evropy pomáhat?“. Z tabulky lze vyčíst, že z celkem 79 respondentů, kteří vědí rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem, 36 z nich, tedy téměř polovina odpověděla, že by se jim pomáhat nemělo. Odpovědi z této otázky jsou překvapivé. Protože jestliže vědí, kdo je to uprchlík, a kdo to nevěděl, ten si to po zodpovězení první otázky mohl přečíst ve vysvětlivce, tak by i měli vědět, že uprchlíci potřebují pomoc, jelikož prchají před válkami a podobnými životu nebezpečnými skutečnostmi.

Tab. č. 13 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázku č. 3 a 14.¹²⁹

	Do 45 let věku respondentů	Nad 46 let věku respondentů
Ano, pomáhat	24 (33,3 %)	7 (25 %)
Ne, nepomáhat	31 (43,1 %)	11 (39,3 %)
Nevím	17 (23,6 %)	10 (35,7 %)
Celkem	72 (100 %)	28 (100 %)

Pro účely hypotézy byla vytvořila tabulka, která porovnává tuto otázku s věkem respondentů. Ti byli rozděleni do dvou skupin, první skupina jsou občané do 45 let, druhou skupinu tvoří občané nad 46 let. Z tabulky lze vyčíst, že rozdíly mezi těmito dvěma skupinami nejsou tak veliké. Avšak mnoho respondentů neví, jak se k této otázce postavit a volí odpověď „nevím“.

¹²⁹ Vlastní výzkum

Otázka č. 4: Zajímáte se o problematiku uprchlické krize?

Obr. č. 10 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4.¹³⁰

V otázce č. 4 bylo na výběr ze čtyř odpovědí, respondenti měli vybrat pouze jednu odpověď. Téměř polovina všech respondentů odpověděla, že se o tuto problematiku spíše nezajímá, celkem 48 lidí. 31 respondentů odpovědělo, že se spíše zajímá. Dalších 14 respondentů se vůbec nezajímá. O tematiku uprchlické krize se zajímá pouze 7 respondentů.

Cílem otázky bylo zjistit, jak velké procento respondentů problematiku uprchlické krize sleduje a zajímá se o ni. Jelikož to není záležitost pouze Evropské unie či pouze České republiky jako státu, ale i každého jednotlivce zvlášť, protože uprchlíci v ČR jsou de facto nyní naši spoluobčané a musíme se naučit s nimi žít, a tedy se o ně i zajímat. Bohužel, i když to není zcela překvapivé zjištění, více než polovina respondentů, celkem 62, se o tuto problematiku buďto vůbec nezajímá, nebo spíše nezajímá.

¹³⁰ Vlastní výzkum

Tab. č. 14 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 4, 14 a 16.¹³¹

	Do 35 let	Nad 36 let	S maturitou	Bez maturity
Ano, zajímám se	4 (5,7 %)	3 (10 %)	7 (8,6 %)	0 (0 %)
Spíše ano	22 (31,4 %)	9 (30 %)	28 (34,6 %)	3 (15,8 %)
Spíše ne	34 (48,6 %)	14 (46,7 %)	34 (42 %)	14 (73,7 %)
Ne, nezajímám	10 (14,3 %)	4 (13,3 %)	12 (14,8 %)	2 (10,5 %)
Celkem	70 (100 %)	30 (100 %)	81 (100 %)	19 (100 %)

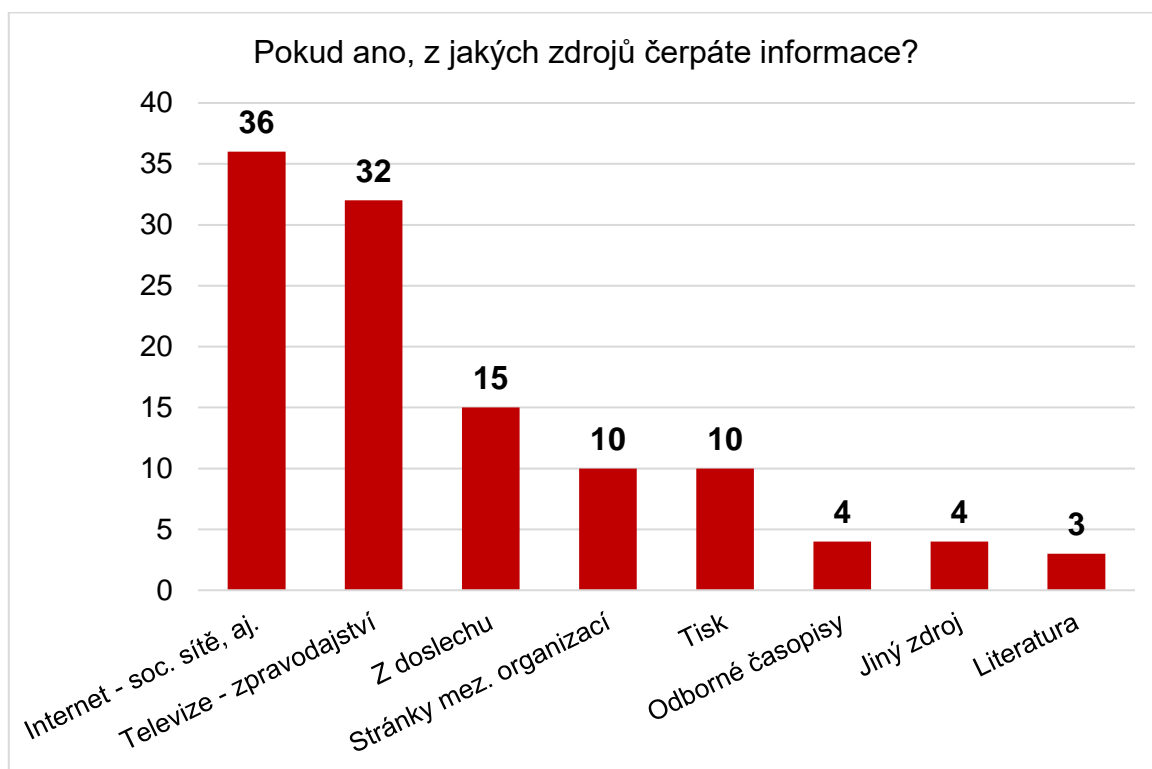
Tabulka porovnává otázku č. 4 v souvislosti s věkem a vzděláním zkoumaného vzorku obyvatelstva. Účelem otázky bylo porovnat, zda s vyšším věkem nebude zájem o tuto problematiku klesat či naopak stoupat. A dále, zda s vyšším dosaženým vzděláním bude zájem vyšší. Respondenti byli rozděleni z hlediska věku do 35 let a nad 36 let. Z tabulky lze vyčíst, že věk nehraje významnou roli v zájmu o tuto problematiku, ale přesto více lidí nad 36 let odpovědělo, že se o problematiku zajímá, celkem 10 %. V druhé části obyvatelstva, tedy u lidí do 35 let odpovědělo stejným způsobem pouze 5 %.

Pokud ale porovnáme zájem obyvatelstva ČR o problematiku v souvislosti s jejich vzděláním, byl vzorek rozdělen na občany, kteří mají maturitní zkoušku a kteří ji nemají. Zde jsou již patrné rozdíly v odpovědích. U obyvatelstva bez maturity je přímá odpověď „ano“ nulová, naproti tomu obyvatelstvo s maturitní zkouškou má zájem alespoň z 8,6 %. Celkem se zajímá nebo spíše zajímá o problematiku 43,2 % obyvatel s maturitní zkouškou. A pouze 15,8 % obyvatel bez maturity.

¹³¹ Vlastní výzkum

Otázka č. 5: Pokud ano, z jakých zdrojů čerpáte informace?

Obr. č. 11 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5.¹³²

Tabulka 15 – Tabulkové znázornění odpovědí na otázku č. 5.¹³³

Internet – soc. sítě, aj.	36	31,6 %
Televize – zpravodajství	32	28,1 %
Z doslechu	15	13,2 %
Stránky mezinárodních organizací	10	8,8 %
Tisk	10	8,8 %
Odborné časopisy	4	3,5 %
Jiný zdroj	4	3,5 %
Literatura	3	2,6 %
Celkem	114	100 %

¹³² Vlastní výzkum

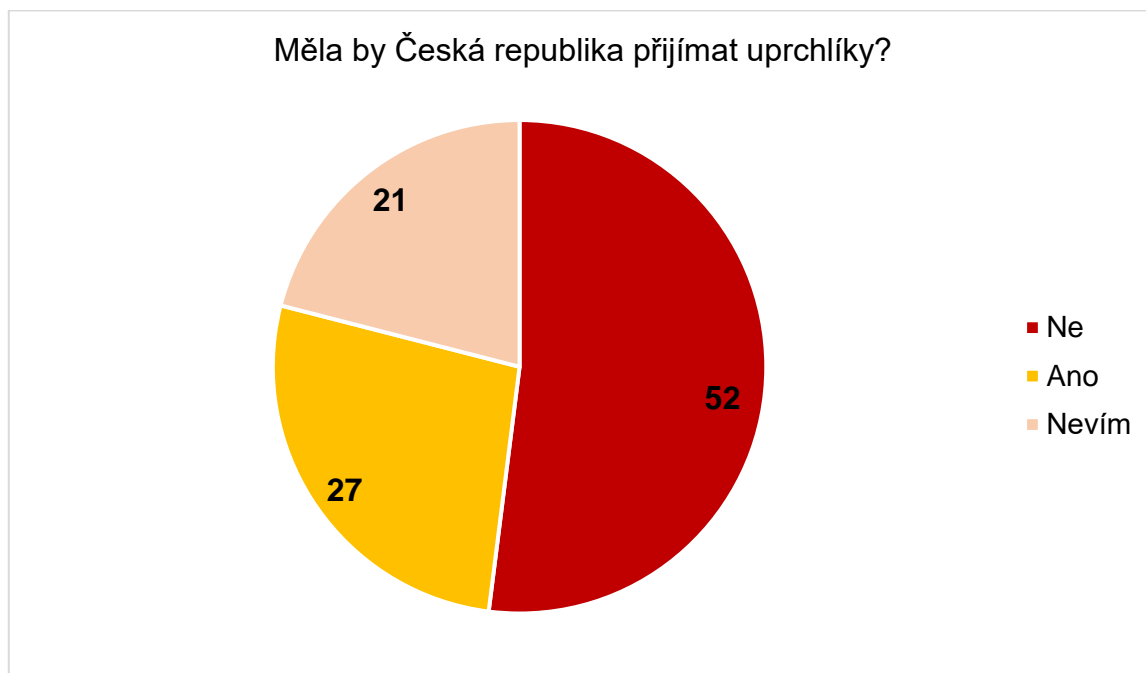
¹³³ Vlastní výzkum

Tato otázka navazuje na otázku předchozí a byla dobrovolná. Předpokladem bylo, že odpoví pouze respondenti, kteří se o problematiku uprchlické krize zajímají nebo spíše zajímají. Odpověděli ovšem i tací, kteří se o ni nezajímají. Respondenti měli na výběr sedm různých odpovědí a poté v rámci polootevřené otázky mohli sami napsat ještě jinou odpověď, jiný zdroj informací. Respondenti zároveň mohli označit více odpovědí. Celkem byly získány odpovědi od 57 respondentů. Nejvíce z nich označilo za zdroj informací internet – internetové zpravodajství, sociální sítě, aj., a to celkem 36 osob (62,1 %). 32 respondentů (55,2 %) čerpá informace z televizního zpravodajství. 15 respondentů (25,9 %) odpovědělo, že čerpá informace z doslechu. 10 respondentů (17,2 %) čerpá ze stránek mezinárodních organizací, stejný počet respondentů uvedlo jako zdroj tisk. 4 respondenti (6,9 %) odpověděli, že zdrojem jejich informací jsou odborné časopisy a stejný počet respondentů uvedl jiný zdroj. 3 respondenti (5,2 %) uvedli jako zdroj literaturu. Jako „jiný zdroj“ informací respondenti uvedli školu, podcasty a 2 občané uvedli Integrační centrum pro cizince.

Výsledek této otázky není překvapivý, předpokládalo se, že internet a televize budou pro obyvatele České republiky a pravděpodobně i ve světě nejčastějšími zdroji informací. Je to nejjednodušší a nejrychlejší způsob, jak informace zjišťovat. Bohužel toto nejsou plnohodnotné zdroje, často se v médiích tematika zkresluje a poté neodpovídá realitě. Naopak milým překvapením je, že se našli jedinci, a není jich málo, kteří si zjišťují informace z plnohodnotných zdrojů – literatury, odborných časopisů a stránek mezinárodních organizací. Rovněž Integrační centrum pro cizince lze označit za plnohodnotný zdroj. Celkem tedy čerpá z vhodných zdrojů k této tematice 22 % dotázaných.

Otázka č. 6: Měla by Česká republika přijímat uprchlíky?

Obr. č. 12 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6.¹³⁴

Důvodem pro zvolení této otázky je opět zjištění empatie českého obyvatelstva vůči uprchlíkům a ochoty pomáhat a jak se staví k jejich přijímání do naší země. Respondenti měli na výběr ze tří možností, mohli zvolit pouze jednu odpověď. Nadpoloviční většina respondentů, konkrétně 52, odpovědělo, že by Česká republika uprchlíky přijímat neměla. 27 respondentů odpovědělo naopak, že ano. A zbylých 21 respondentů neví.

Ani tyto odpovědi nejsou překvapivé. Předpokládalo se, že obyvatelstvo ČR bude v tomto ohledu spíše negativní. Hraje zde roli strach z neznámého, také samozřejmě média, která ukazují situace z jiných zemí, kde došlo ve spojení s uprchlíky/migranty k násilí, teroristickým útokům a jiným životu nebezpečným situacím. V této otázce byli respondenti ještě pesimističtější než u otázky č. 3 – zda by se uprchlíkům mělo na jejich cestě do Evropy pomáhat. Pravděpodobně i přesto, že více lidí si myslí, že by se uprchlíkům mělo pomáhat, nemyslí tím

¹³⁴ Vlastní výzkum

do České republiky. Jakmile by měli uprchlíci přijít do našeho státu, jsou lidé skeptičtější.

Je možné, že dotazovaní volí tyto odpovědi kvůli zemi původu uprchlíků. Pokud by se jednalo o obyvatele Vietnamu nebo například Slovenska či jiného členského státu Evropské unie, nebo nyní z Ukrajiny, respondenti by odpovídali jinak. Hlavně proto, že s těmito lidmi již nějaké zkušenosti máme nebo víme, že jejich kultura se tolik neliší od té naší (v případě evropských států). Zde ale hraje roli, jak bylo již řečeno, strach z neznámého, z jiné kultury, jiných životních podmínek, náboženství apod.

Tab. č. 16 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 6 a 14.¹³⁵

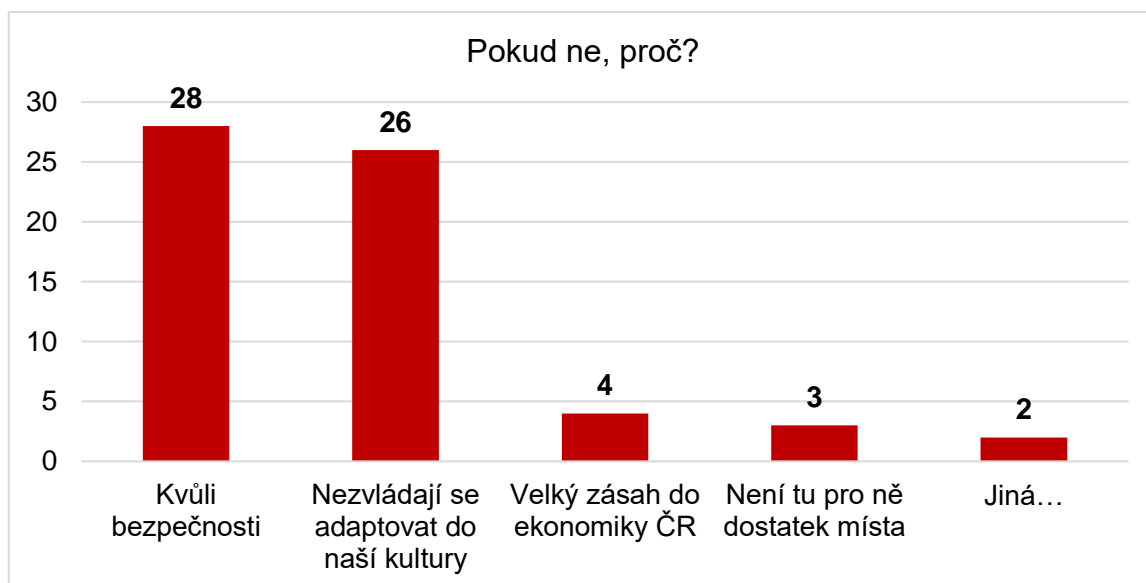
	Do 45 let	Nad 46 let
Ano, přijímat	21 (29,2 %)	6 (21,4 %)
Ne, nepřijímat	34 (47,2 %)	18 (64,3 %)
Nevím	17 (23,6 %)	4 (14,3 %)
Celkem	72 (100 %)	28 (100 %)

I tato otázka byla porovnána s věkem respondentů. Byli rozděleni do stejných kategorií – do 45 let a nad 46 let. U této otázky je již rozdíl patrnější. Kategorie respondentů nad 46 let se staví k této otázce více negativně, celkem 64,3 % odpovědělo, že by Česká republika uprchlíky přijímat neměla. Druhá skupina respondentů odpovídala o něco mírněji, ale také téměř z poloviny proti přijímání uprchlíků, 47,2 %.

¹³⁵ Vlastní výzkum

Otázka č. 7: Pokud ne, proč?

Obr. č. 13 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 7.¹³⁶

Tab. č. 17 – Tabulkové znázornění odpovědí na otázku č. 7.¹³⁷

Kvůli bezpečnosti	28	44,4 %
Nezvládají se adaptovat	26	41,3 %
Velký zásah do ekonomiky	4	6,3 %
Není tu místo	3	4,8 %
Jiná	2	3,2 %

Tato otázka opět navazovala na otázku předchozí – zda by Česká republika měla přijímat uprchlíky. Předpokladem byly odpovědi pouze od lidí, kteří odpověděli na otázku negativně, ovšem bylo získáno celkem 63 odpovědí z očekávaných 52. Respondenti měli vybrat pouze jednu odpověď z celkem čtyř nabízených anebo měli možnost napsat svoji vlastní. 28 respondentů odpovědělo, že by ČR neměla uprchlíky přijímat kvůli zajištění bezpečnosti země a obyvatel. Dalších 26 respondentů si myslí, že se uprchlíci nezvládají adaptovat do naší kultury. 4 respondenti odpověděli, že uprchlíci znamenají velký zásah

¹³⁶ Vlastní výzkum

¹³⁷ Vlastní výzkum

do ekonomiky ČR. Další 3 respondenti odpověděli, že zde pro uprchlíky není dostatek místa. 2 respondenti zvolili možnost napsat vlastní odpověď.

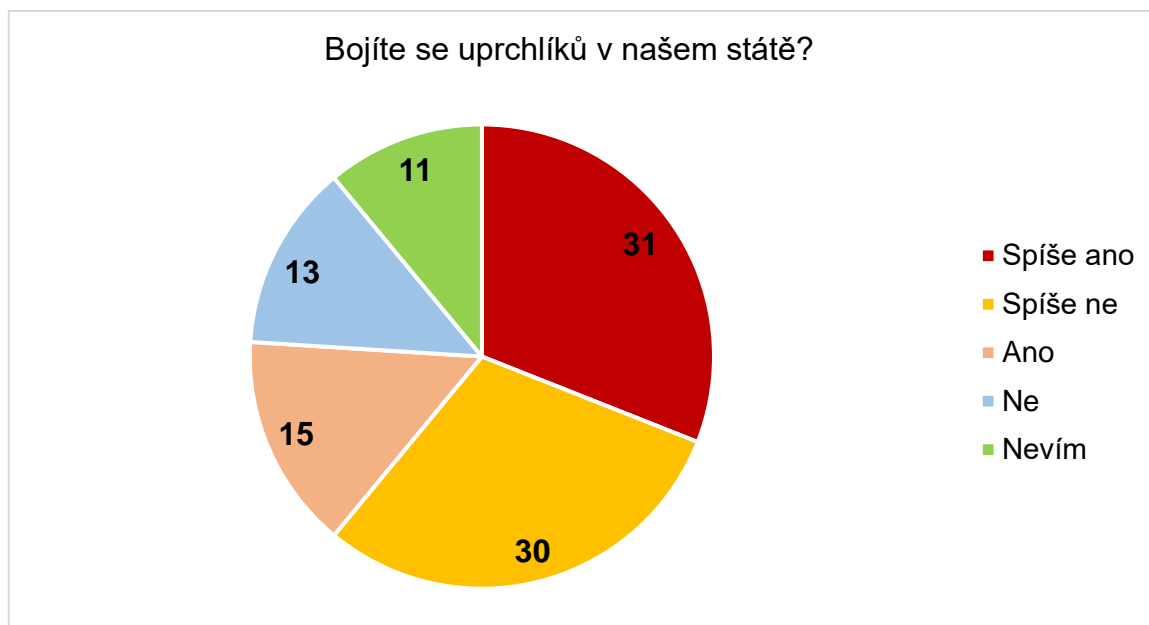
Vlastní odpovědi na otázky jsou následně citovány:

- „Pokud by akceptovali místní zvyky a kulturu a nedopouštěli se kriminality, nevidím problém v přijímání uprchlíků.“
- „Ano, ale pouze pokud budou schopni integrace (částečně kulturní, a hlavně ekonomicky aktivní)“

Dle vlastních odpovědí respondentů lze soudit, že souhlasí s přijímáním uprchlíků za určitých podmínek. Tudíž do odpovědí započítání nejsou. Jak lze předpokládat, respondenti v České republice uprchlíky nechtějí především kvůli zajištění bezpečnosti země a obyvatel a také proto, že se dle nich uprchlíci neumějí integrovat do naší kultury. I zde hraje opět roli strach z neznámého a aktivita médií.

Otázka č. 8: Bojíte se uprchlíků v našem státě?

Obr. č. 14 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 8.¹³⁸

¹³⁸ Vlastní výzkum

Cílem otázky č. 8 bylo zjištění, zda se obyvatelstvo České republiky uprchlíků obává v naší zemi a pokud ano, jak velká část. Respondenti mohli vybrat jednu z pěti odpovědí. V tomto případě je vidět, že naše společnost je rozdělena přibližně na dvě poloviny. 31 respondentů odpovědělo, že se spíše bojí. Téměř vyrovnaný počet, celkem 30, se spíše nebojí. 15 respondentů odpovědělo, že se bojí, další 13 naopak odpovědělo, že se nebojí. 11 respondentů neví odpověď na otázku.

Tab. č. 18 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 8, 14 a 15.¹³⁹

	Žena	Muž	Pod 45 let	Nad 46 let
Ano	7 (11,5 %)	7 (18,9 %)	8 (11,1 %)	7 (25 %)
Spíše ano	22 (36,1 %)	9 (24,3 %)	21 (29,2 %)	10 (35,7 %)
Nevím	7 (11,5 %)	4 (10,8 %)	10 (13,9 %)	1 (3,6 %)
Spíše ne	19 (31,1 %)	10 (27 %)	22 (30,6 %)	8 (28,6 %)
Ne	6 (9,8 %)	7 (18,9 %)	11 (15,3 %)	2 (7,1 %)
Celkem	61 (100 %)	37 (100 %)	72 (100 %)	28 (100 %)

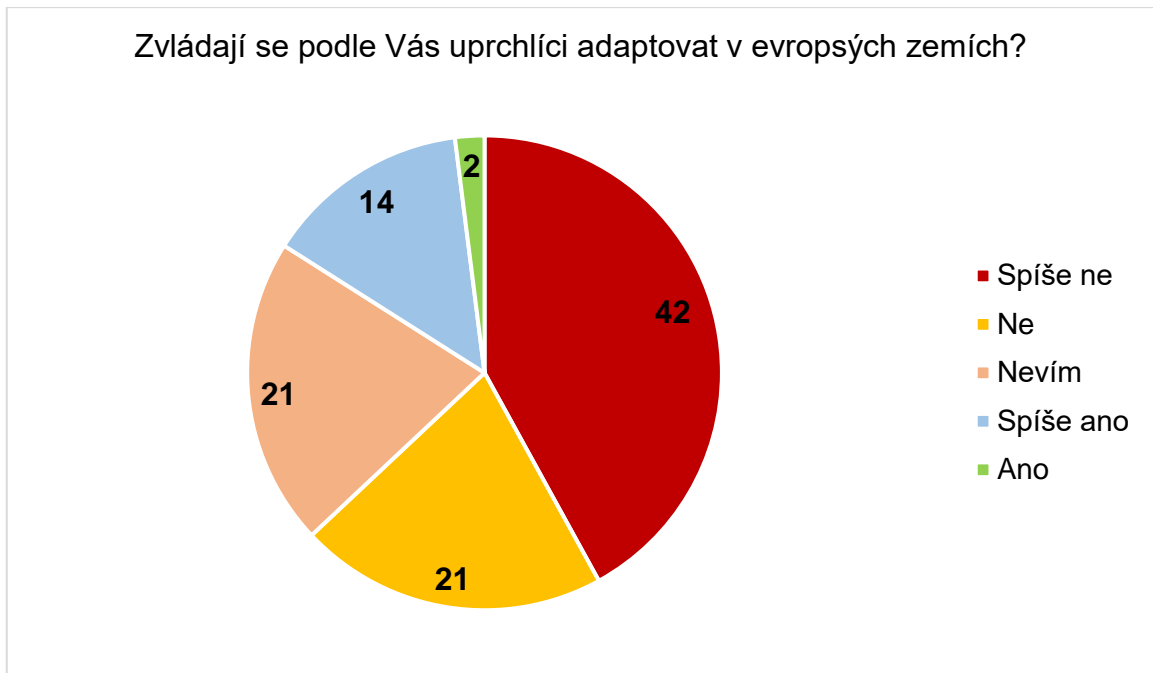
Odpovědi byly očekávány více negativní, tedy více odpovědí „ano“. V tabulce jsou porovnávány odpovědi z této otázky s pohlavím obyvatel. Zda se bojí více ženy či muži. Odpovědi obyvatel, kteří nechtěli své pohlaví specifikovat, byly v tomto případě vynechány. Ani zde se odpovědi mezi muži a ženami příliš neliší. 47,6 % žen se uprchlíků bojí nebo spíše bojí. U mužů je toto procento nepatrně nižší, muži označili stejné odpovědi ve 43,2 % případů.

Dle věku respondentů lze z tabulky vyčíst, že se bojí nebo spíše bojí více obyvatelé nad 46 let věku – celkem 60,7 % označilo jednu z těchto odpovědí. Mladší věková skupina respondentů se bojí či spíše bojí pouze ze 40,3 %

¹³⁹ Vlastní výzkum

Otázka č. 9: Zvládají se podle Vás uprchlíci adaptovat v evropských zemích?

Obr. č. 15 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 9.¹⁴⁰

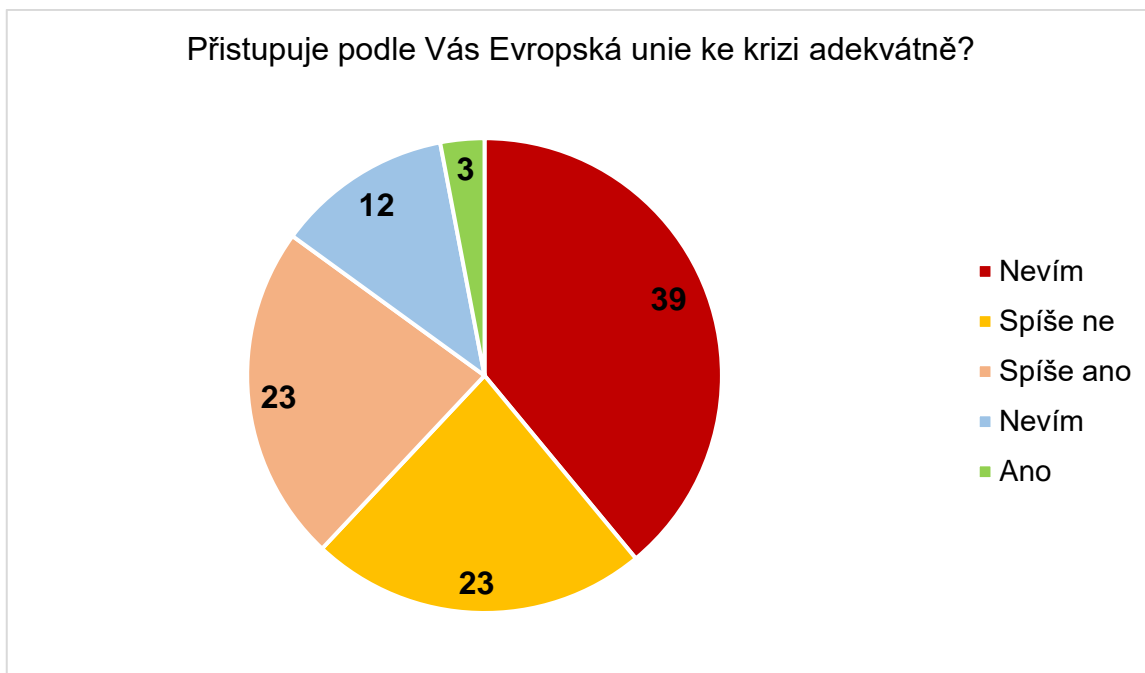

Účel otázky č. 9 byl zjistit, zda se podle obyvatel České republiky zvládají uprchlíci v Evropě adaptovat. Měli na výběr mezi pěti variantami. 42 respondentů odpovědělo, že se uprchlíci spíše nedokáží adaptovat. 21 respondentů si myslí, že se nedokáží adaptovat vůbec. Stejný počet, 21 respondentů, neví odpověď na tuto otázku. 14 odpovědělo, že se spíše dokáží adaptovat a pouze zbylí 2 respondenti se domnívají, že se uprchlíci v evropských zemích adaptovat dokáží.

¹⁴⁰ Vlastní výzkum

Otázka č. 10: Přistupuje podle Vás Evropská unie ke krizi adekvátně?

Obr. č. 16 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 10.¹⁴¹

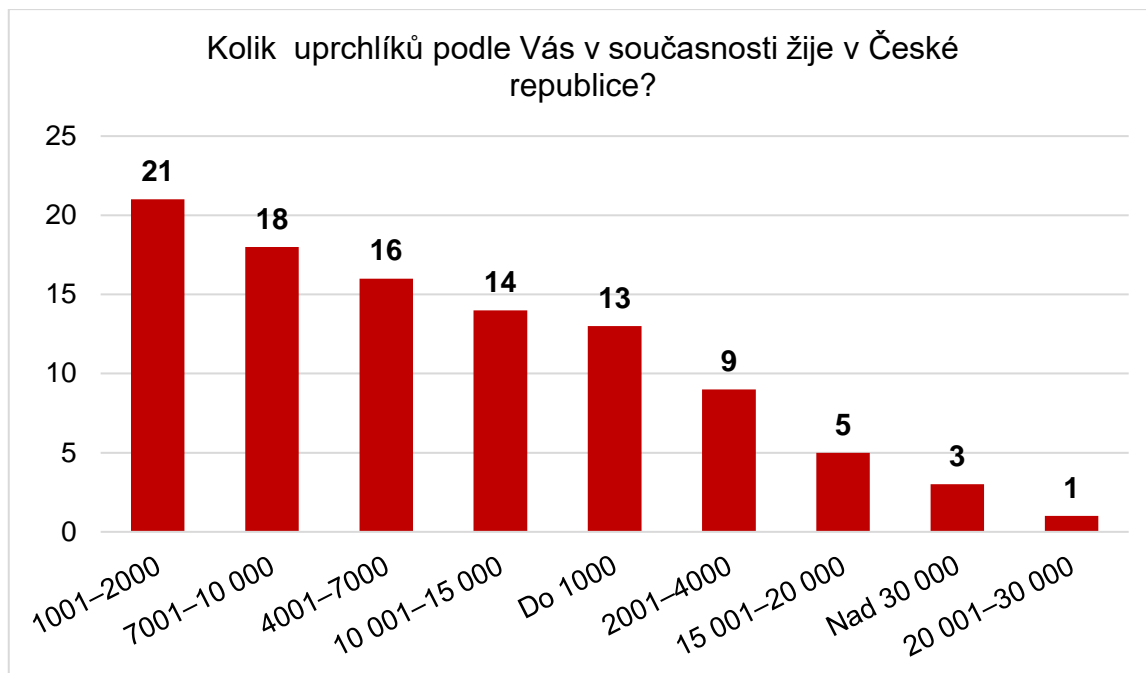

Pomocí otázky č. 10 měl dotazník zjistit, jak si dle obyvatel České republiky vede Evropská unie při řešení uprchlické krize. Respondenti měli vybrat jednu z pěti odpovědí. Nejvíce z nich neví odpověď na tuto otázku, celkem 39 respondentů. Dalších 23 respondentů si myslí, že spíše ne. Stejný počet, 23 respondentů, odpovědělo, že spíše ano. 12 respondentů odpovědělo na otázku „ne“. A pouze 3 respondenti si myslí, že EU přistupuje k uprchlické krizi adekvátně.

¹⁴¹ Vlastní výzkum

Otázka č. 11: Kolik uprchlíků podle Vás v současnosti žije v České republice?

Obr. č. 17 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 11.¹⁴²

U otázky č. 11 měli respondenti zvolit jedno z devíti nabízených rozmezí. 21 respondentů určilo správnou odpověď – že v České republice nyní žije mezi 1001–2000 uprchlíků. Druhá nejčastější odpověď, kterou označilo 18 respondentů, byla 7001–10 000 uprchlíků žijících v ČR. 16 respondentů označilo odpověď 4001–7000. 14 respondentů odpovědělo, že v ČR žije 10 000–15 000 uprchlíků. 13 respondentů zvolilo odpověď do 1000. Dalších 9 určilo jako odpověď 2001–4000. 5 Respondentů odpovědělo 15 001–20 000. 3 respondenti zvolili odpověď nad 30 000 a 1 respondent odpověděl, že v ČR žije 20 001–30 000 uprchlíků.

Tato otázka byla zvolena, aby zjistila, jaké povědomí obyvatelé České republiky vlastně o uprchlické krizi mají, zda znají fakta a tím je i počet uprchlíků žijících v Česku. Je pozitivně překvapující, že nejvíce respondentů zvolilo správnou odpověď na otázku.

¹⁴² Vlastní zpracování

Tab. č. 19 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 4 a 11.¹⁴³

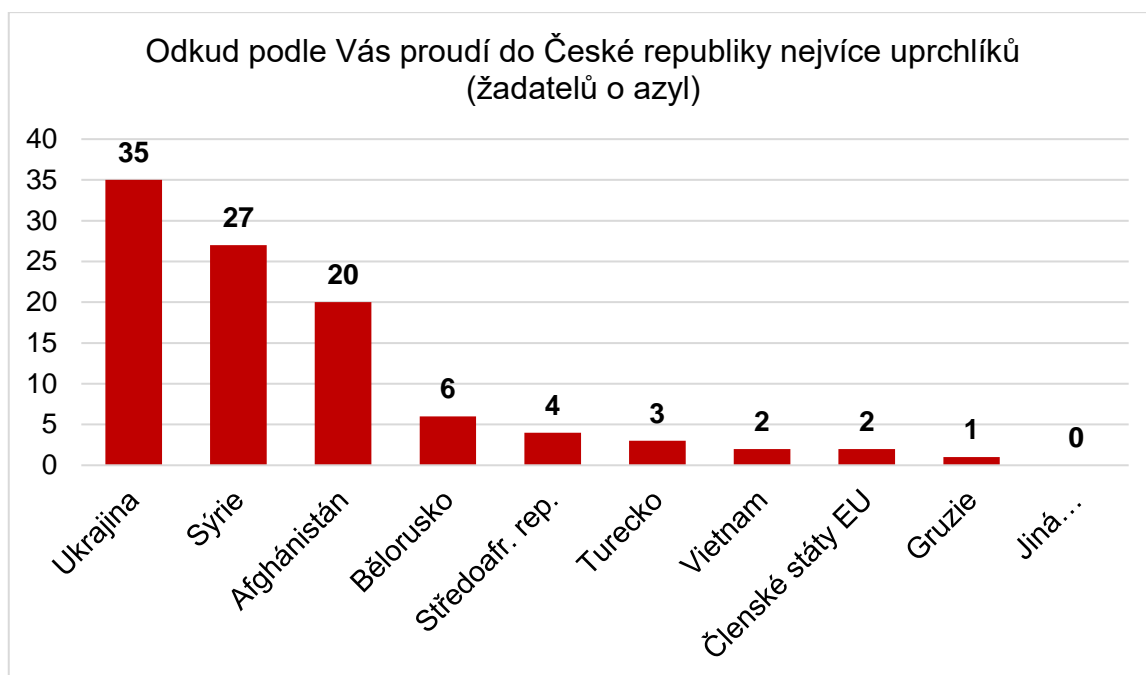
	Ano/spíše ano (zajímám se)	Ne/spíše ne (nezajímám se)	Celkem
Do 1000	2 (5,3 %)	11 (17,7 %)	13
1001–2000	11 (29 %)	10 (16,1 %)	21
2001–4000	1 (2,6 %)	8 (12,9 %)	9
4001–7000	5 (13,2 %)	11 (17,7 %)	16
7001–10 000	7 (18,4 %)	11 (17,7 %)	18
10 001–15 000	7 (18,4 %)	7 (11,3 %)	14
15 001–20 000	3 (7,9 %)	2 (3,2 %)	5
20 001–30 000	1 (2,6 %)	0 (0 %)	1
Nad 30 000	1 (2,6 %)	2 (3,2 %)	3
Celkem	38 (100 %)	62 (100 %)	100

Tato otázka byla porovnána s otázkou č. 4, zda se respondenti o uprchlickou krizi zajímají. Jejich odpovědi byly rozděleny na dvě skupiny, na jedince, kteří se o krizi zajímají nebo spíše zajímají a na druhé straně ti, kteří se nezajímají vůbec nebo spíše nezajímají. Předpokladem bylo, že ti, co se zajímají, budou odpovídat přesněji než ti, co se o tématu nezajímají. Rozdíl počtu odpovědí u správné odpovědi je patrný. Ze skupiny osob, kteří se o krizi zajímají, určilo tuto odpověď 29 % jedinců, naopak u obyvatel, kteří o tematiku neprojeví zájem, tuto odpověď zvolilo pouze 16,1 % osob. I přesto je toto číslo poměrně vysoké. Pokud jsou ovšem porovnány tři nejbližší odpovědi té správné čili že v České republice žije od 0 do 4 000 uprchlíků, tyto odpovědi určilo celkem 36,9 % té skupiny, kteří se o krizi zajímají. A stejné odpovědi určilo dokonce 46,7 % lidí ze skupiny lidí, kteří se o krizi nezajímají. Zájem o problematiku tedy ve znalostech tohoto typu nehraje zásadní roli.

¹⁴³ Vlastní výzkum

Otázka č. 12: Odkud podle Vás proudí do České republiky nejvíce uprchlíků (žadatelů o azyl)?

Obr. č. 18 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 12.¹⁴⁴

V otázce č. 12 mohli respondenti zvolit jednu z devíti nabízených odpovědí anebo navrhnout odpověď vlastní. 35 respondentů označilo správnou odpověď. Minimálně od roku 2015 (kromě roku 2019) přichází do ČR opravdu nejvíce žadatelů o azyl z Ukrajiny. 27 respondentů označilo jako nejčastější zemi, odkud k nám uprchlíci prchají, Sýrii. Dále 20 respondentů určilo Afghánistán. 6 respondentů zvolilo Bělorusko, další 4 odpověděli, že nejvíce k nám prchají ze Středoafričké republiky. 3 respondenti označili jako odpověď Turecko. 2 respondenti označili jako odpověď Vietnam, stejný počet respondentů zvolil, že uprchlíci k nám prchají z členských států Evropské unie. Pouze jeden respondent označil Gruzii. Vlastní odpověď nezmínil nikdo.

¹⁴⁴ Vlastní výzkum

Tab. č. 20 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 4 a 12.¹⁴⁵

	Ano/spíše ano (zajímám se)	Ne/spíše ne (nezajímám se)	Celkem
Středoafriická republika	1 (2,6 %)	3 (4,8 %)	4
Ukrajina	16 (41,1 %)	19 (30,6 %)	35
Turecko	0 (0 %)	3 (4,8 %)	3
Afghánistán	8 (21,1 %)	12 (19,4 %)	20
Členské státy EU	0 (0 %)	2 (3,2 %)	2
Sýrie	9 (23,7 %)	18 (29 %)	27
Vietnam	1 (2,6 %)	1 (1,6 %)	2
Gruzie	1 (2,6 %)	0 (0 %)	1
Bělorusko	2 (5,3 %)	4 (6,5 %)	6
Celkem	38 (100 %)	62 (100 %)	100

Záměrem této otázky bylo opět zjistit znalosti obyvatelstva České republiky. Zda má povědomí o tom, z jaké země k nám proudí nejvíce uprchlíků. Nabízelo se znovu porovnání, zda má na tuto otázku vliv zájem o uprchlickou krizi. Zda lidé, kteří se o ni zajímají, budou odpovídat správně a naopak. I v tomto případě byli respondenti rozděleni do dvou skupin – na ty, kteří se zajímají či spíše zajímají a na druhé straně na ty, kteří se nezajímají vůbec nebo spíše nezajímají. Z tabulky lze vyčíst, že správnou odpověď, tedy Ukrajinu, zvolilo 41,1 % respondentů ze skupiny, kteří se o krizi zajímají. Z druhé skupiny je to 30,6 %, i to je vysoké číslo. Ale například Gruzii, která je v posledních dvou letech na druhém místě v počtu uprchlíků, kteří do ČR prchají, neoznačil téměř nikdo. Pouze 1 člověk ze skupiny obyvatel, kteří se o krizi zajímají.

Poměrně vysoký počet respondentů rovněž určil jako zemi původu uprchlíků, žádajících u nás o mezinárodní ochranu, Afghánistán. Celkem 21,1 % respondentů ze skupiny, kteří se o téma zajímají a 19,4 % ze skupiny, kteří

¹⁴⁵ Vlastní výzkum

se o krizi nezajímají, těch ovšem na naše území prchá velmi malé množství, i když minulý rok (2021) počet narostl.

Otázka č. 13: Napadá Vás nějaké možné řešení krize/aspektu krize (ať už se jedná o otázku bezpečnosti, integrace, vznik uprchlických táborů apod.)? Co by se mělo zavést, vylepšit či udělat jinak?

Otázka č. 13 byla otevřená. Navazuje na případovou studii, kde jsem se sama zamýšlela nad návrhy řešení jednotlivých problémů s uprchlíky spojenými. Cílem bylo zjistit názory a nápady respondentů, které by mohly zároveň doplnit zmíněnou případovou studii. Tato otázka byla povinná s tím, že respondenti mohli napsat jakoukoli odpověď, bylo tedy počítáno i s odpověďmi „ne“ či „nevím“. Tuto či podobnou odpověď napsalo celkem 38 lidí. 62 respondentů napsalo plnohodnotnou odpověď, z nichž některé se opakovaly nebo navzájem doplňovaly.

Vybrané odpovědi jsou následně citovány:

- Celkem 15krát se opakovala odpověď ohledně řešení problému u zdroje – v zemích původu.
 - *„...rozvojové země by se mohly snažit podpořit a zlepšit situaci v zemích odkud k nám uprchlíci přichází. v podstatě nepřesouvat problémy jinam, ale řešit je tam kde jsou. Pak by mohly být obě strany spokojeny.“*
 - *„Především by se měla za každou cenu prosazovat snaha vytvořit lepší a stabilnější situaci v jejich státě, aby neměli důvod prchat do jiných zemí s úplně odlišnou kulturou/jazykem, do kterého je prakticky nemožné se začlenit. Ať už je to kvůli jazyku, nebo barvě kůže, nebo jiným kulturním odlišnostem.“*
- 14krát respondenti napsali odpověď, že by byla potřeba uprchlíky lépe/rychleji integrovat, začlenit do naší kultury, našich hodnot, vymezit pro ně pracovní pozice.

- *„Mohla by se např. zavést povinnost složit "zkoušku" o dané zemi, aby měli povědomí o kultuře atd. země, kde chtějí žít a mohli se lépe integrovat.“*
- *„Povinná výuka našeho jazyka.“*
- 8krát respondenti odpověděli, že by se měly zavřít hranice, provádět hraniční kontroly, důkladněji prověřovat příchozí.
- 8krát se objevila odpověď, že uprchlíky nesmíme na naše území pouštět.
- Celkem 6krát respondenti odpověděli, že členské státy musí dodržovat nařízení Evropské unie – např. kvóty na rozmístění uprchlíků, společný mechanismus EU.
 - *„Dle mého názoru by EU měla zavést jeden společný mechanismus pro všechny ČS EU podle kterého by se měli přijímat uprchlíci. Přičemž je jasné, že malý stát nemůže přijmout takové množství uprchlíků jako Německo. Ale principy EU jsou založeny na solidaritě, a proto mi nepřijde fér, jak se zachovala V4. Uprchlíci narozdíl od migrantů nemají možnost a musí opustit domovinu, a proti si myslím, že by k nim měly ČS přistupovat jednotně.“*
- 6krát respondenti odpověděli, že si uprchlíci nesmí vytvářet ghetta, že by měli mýt rozmístění, mělo by být vytvořeno více uprchlických táborů
- 4krát zazněla odpověď, že bychom se jako obyvatelstvo EU měli vzdělávat a informovat v této problematice.
- 4krát respondenti odpověděli, že je třeba od obyvatelstva ČR pochopení vůči uprchlíky, mělo by se jim pomáhat.
 - *„Mělo by se na ně nahlížet jako na lidi, kteří potřebují pomoc.“*

Některé další odpovědi:

- *„Přijímal bych zde výhradně prokazatelné uprchlíky, přičemž by měli rodiny nebo matky s dětmi přednost ve výběru země svého nového pobytu.“*
- *„Měli by zůstat v zemích, kde mají stejnou nebo podobnou kulturu, kterou oni sami uznávají.“*
- *„Podle mě bychom měli stanovit určité množství cizinců, které do ČR pustíme. Ale rozhodně bych nezakázala cizince úplně...“*

- „Stát by měl být víc opatrný, ale i více přívětivý vůči lidem, kteří utíkají ze své země, kvůli válce. Mohli bychom jim nabídnou jistá místa (kasárny...), kde by mohli být, s tím, že kdyby byl problém nebo ohrožen občan ČR, začalo by se to řešit.“
- „Vytvoření pracovních míst v zemích, odkud uprchlíci přicházejí.“
- „Vzdát se Islámu“
- „Vykázání problémových uprchlíků mimo hranice státu“
- „Posudzovanie žiadostí o azyl mimo Európu / resp. prísnejšie podmienky prijatia utečencov.“
- Zavedla bych něco, aby se tady neusazovali. Nějaký dokument, že až se situace v jejich zemi zlepši, tak se vrátí.
- Rozhodně jim v začátcích nedávat žádné příspěvky, ale co nejrychleji jim nabídnou práci, pokud nepřijmou, ihned vykázat ze země.

Většina odpovědí je smysluplná a sama se s nimi ztotožňují. Byly zde ale také nemile překvapivé odpovědi. Například celkem osm respondentů navrhlo uprchlíky do České republiky vůbec nepouštět. Po prozkoumání odpovědí na jiné otázky od těchto jedinců bylo zjištěno, že v tomto případě nezáleželo na tom, zda dotyčný zná rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem či zda se o problematiku zajímá. Celkem čtyři z nich se o uprchlickou krizi zajímají či spíše zajímají a také vědí, kdo je uprchlík. Další překvapující odpověď byla: „Vytvoření pracovních míst v zemích, odkud uprchlíci přicházejí.“ Takto odpověděl respondent, který ví rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem. Pokud je tomu tak, měl by tedy vědět, že uprchlík neprchá z důvodu nedostatečných pracovních pozic ve své zemi.

6.5 Shrnutí výsledků a vyhodnocení stanovených hypotéz

V této diplomové práci bylo cílem zjistit, jaké postoje a názory zaujímá obyvatelstvo vůči uprchlické krizi s akcentem převážně na Českou republiku. Některé odpovědi respondentů byly překvapivé více, některé méně. Příjemně překvapivý byl fakt, že 79 % respondentů ví, kdo je uprchlík, respektive ví, jaký je rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem. A protože rozdíl zná tolik lidí, dalo by se očekávat, že budou odpovídat na následující otázky více pozitivně, v tom smyslu, že by se jim mělo více pomáhat, že by je Česká republika měla přijímat a podobně. Protože pokud vědí, kdo uprchlík je, tak vědí, že prchají ze svého státu z vážných, životu ohrožujících důvodů. Existuje spousta faktorů, které lidi vede k negativním odpovědím, mohou to být poměry, ve kterých žijí, strach, nedůvěra, předsudky, jistá míra sobeckosti nebo někteří nejsou s pojmem uprchlík obeznámeni do takové míry, aby věděli, že je těmto lidem opravdu potřeba pomáhat. Ke zjištění pravých důvodů těchto odpovědí by bylo třeba s respondenty vést rozhovor, to již ale není předmětem této diplomové práce. První hypotéza zněla: „Více než polovina respondentů nezná rozdíl mezi migrantem a uprchlíkem.“ Na základě zjištěných dat je **hypotéza č. 1 falzifikována**.

V hypotéze č. 2, která zní: „Více negativně se k Evropské uprchlické krizi staví občané ve věkové kategorii nad 46 let.“ je očekáváno, že mladší generace respondentů bude s uprchlíky více soucítit, jelikož v dnešní době spousta mladých lidí cestuje do zahraničí, dělá dobrovolnictví, seznamuje se s lidmi z různých zemí, z odlišných kultur, náboženství, názorů a postojů. Z tohoto důvodu je souzeno, že tito respondenti budou spíše nápomocni uprchlíkům. Naopak starší generace, a nechci mluvit o všech, soudím subjektivně dle lidí v mém okolí, je k různým tématům více konzervativní, nemá ráda změny, někteří ani cizince a celkově se více bojí. Z tohoto důvodu se očekává, že se k uprchlické krizi staví více negativně.

S věkovými kategoriemi byly porovnávány celkem čtyři otázky. U všech těchto otázek byli pro účely hypotézy respondenti rozděleni na dvě skupiny – první skupina do 45 let věku účastníků dotazníku a nad 46 let. První porovnávací

otázkou je otázka č. 2 – zda jsou uprchlíci podle respondentů pro Evropu, potažmo Českou republiku reálnou hrozbou. Z této otázky bylo zjištěno, že pro 60,7 % respondentů věkové kategorie nad 46 let jsou uprchlíci hrozbou a pro 32,1 % hrozbou nejsou. Za to pro skupinu nižší věkové kategorie jsou hrozbou na 58 % a nejsou hrozbou pouze pro 20,8 %. Zbytek respondentů neví.

Otázka č. 3 – zda by se mělo uprchlíkům do Evropy pomáhat. Zde byly obě kategorie více negativní než pozitivní. Z nižší věkové kategorie určilo, že by se mělo pomáhat 33,3 % a nemělo ze 43,1 %. Vyšší věková kategorie hlasovala z 25 % pro pomoc uprchlíkům a z 39,3 %, že by se pomáhat nemělo.

Další porovnávací otázkou je otázka č. 6 – zda by Česká republika měla přijímat uprchlíky. Tam jsou již rozdíly viditelnější. Obě skupiny sice hlasovaly z více procent proti přijímání uprchlíků, avšak vyšší věková kategorie je v tomto případě skeptičtější. Proti přijímání hlasovala vyšší věkové kategorie z 64,3 %, pro jejich přijímání pouze z 21,4 %. Nižší věková kategorie hlasovala z 29,2 % pro přijímání a ze 47,2 % proti.

Poslední otázkou porovnávanou s věkovými kategoriemi je otázka č. 8 – zda se respondenti bojí uprchlíků v našem státě. Opět jsou výsledky prokazatelné. Odpovědi ano/spíše ano zvolilo z nižší věkové kategorie 40,3 % respondentů. Z vyšší věkové kategorie pro jednu z těchto odpovědí hlasovalo 60,7 % respondentů. Naopak se nebojí 45,9 % obyvatel nižší věkové kategorie a 35,7 % vyšší kategorie.

Tab. č. 21 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 2, 3, 6, 8 a 14.¹⁴⁶

	Do 45 let	Nad 46 let
Ot. č. 2 – jsou hrozbou?	58 % jsou hrozbou, 20,8 % nejsou hrozbou	60,7 % jsou hrozba, 32,1 % nejsou hrozba
Ot. č. 3 – mělo by se pomáhat?	43,1 % nepomáhat 33,3 % pomáhat,	39,3 % nepomáhat 25 % pomáhat
Ot. č. 6 – měli bychom přijímat uprchlíky?	47,2 % nepřijímat, 29,2 % přijímat	64,3 % nepřijímat, 21,4 % přijímat
Ot. č. 8 – bojíte se?	40,3 % bojí, 45,9 % nebojí	60,7 % bojí, 35,7 % nebojí
Průměr	47,2 % negativní, 32,3 % pozitivní	56,3 % negativní, 28,6 pozitivní

V tabulce jsou odpovědi z těchto čtyř otázek porovnány a je vytvořen průměr. Odpovědi se liší jen o několik málo procent, ale lze vyčíst, že přeci jen respondenti nad 46 let jsou v těchto otázkách negativnější, průměr z otázek je 56,3 % proti uprchlíkům. U nižší věkové kategorie je proti uprchlíkům 47,2 %. **Hypotézu č. 2 lze verifikovat.**

Dle názorů okolí bylo již před získáním odpovědí z dotazníků předpokládáno, že bude většina respondentů proti přijímání uprchlíků. To dotazník potvrdil, 52 % je proti. Mohou k tomu mít různé důvody. Do dotazníku byly uvedeny bezpečnostní důvody, zásah do ekonomiky, že pro ně v ČR není dostatek místa a že se uprchlíci nedokáží integrovat. A právě tento poslední bod byl očekáván, že bude pro respondenty nejzásadnějším bodem. Vzhledem k tomu, že uprchlíci pochází z různých států mimo Evropu, z Blízkého východu například, kde je zcela odlišná kultura, zvyky, tradice a náboženství. Proto byla také stanovena hypotézu č. 3, která zněla: „Více než 60 % respondentů je proti přijímání uprchlíků kvůli neschopnosti jejich adaptace mezi obyvatele České republiky.“ Tato hypotéza se promítá do otázek č. 6 a 7 – zda by ČR měla přijímat uprchlíky a pokud ne, tak proč. Dle odpovědí na tyto otázky můžeme vidět,

¹⁴⁶ Vlastní výzkum

že nezvladatelnost uprchlíků se adaptovat určilo pouze 41,3 % respondentů. Tato odpověď je až na druhém místě, na prvním je otázka bezpečnosti. **Hypotéza č. 3 je falzifikována.**

Poslední stanovená hypotéza se týkala zdrojů informací, ze kterých respondenti čerpají. A zní takto: „Více než 60 % respondentů čerpá informace o uprchlické krizi z médií (televize, internet, tisk).“ Vycházela jsem opět převážně z mého okolí a rodiny. Lidé v dnešní době, které vládne internet a sociální sítě, zjišťují informace právě na těchto místech. A ti, co sociální sítě nemají, což se týká spíše starší generace respondentů, tak čerpají informace převážně z médií v televizi. Respondent by pravděpodobně musel být tématem velice zaujat či se jím přímo zabývat pro jakékoli účely, aby čerpal ze zdrojů, jako je literatura, stránky mezinárodních organizací a podobně. Této tematiky se týkala otázka č. 4 a 5 – zda se respondenti o tematiku zajímají a pokud ano, z jakých zdrojů čerpají. Z odpovědí na otázku č. 5 se dalo vyčíst, že celkem 31,6 % respondentů čerpá zdroje z internetu, dalších 28,1 % získává informace z televize a z tisku čerpá 8,8 % respondentů. Dohromady tedy z médií čerpá 68,5 % respondentů. **Hypotéza č. 4 může být verifikována.**

Dotazník ukázal, že i přesto, že někteří respondenti mají o uprchlickou krizi zájem, ne všichni znají základní fakta, jako například, kolik uprchlíků přichází do našeho státu a také odkud. Ukrajinu, jakožto správnou odpověď země původu uprchlíků, určilo pouze 41,1 % respondentů, kteří se o krizi zajímají. Pouze 29 % respondentů, kteří se o téma zajímají, určilo správný počet uprchlíků prchajících k nám do České republiky. Ukázalo se tedy, že zájem o problematiku nehraje až tak závažnou roli při znalosti faktů. Dále výsledky dotazníku ukázaly, že o uprchlickou krizi mají větší zájem respondenti s maturitou – 43,2 % než bez maturity – 8,6 %.

V neposlední řadě bylo úmyslem zjistit, zda respondenti předloží nějaké vlastní návrhy na řešení dané krize, aby tak rozšířili případovou studii. Některé odpovědi respondentů se shodují s mými vlastními návrhy. Nejpočetnějším návrhem bylo řešení daného problému ve zdrojových zemích. Nemile překvapivý návrh, který se ale dal se očekávat, byl ten, že uprchlíky nesmíme do České republiky pouštět. Takto odpovědělo celkem osm respondentů i přesto, že čtyři

z nich se o uprchlickou krizi zajímají nebo spíše zajímají a stejně tak vědí rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem. O důvodech, které je vedou k těmto odpovědím, již můžeme pouze polemizovat. Výsledky dotazníku ukázaly, že i přesto, že se respondent o uprchlickou krizi zajímá nebo zná rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem, neznámá, že má v pojmech jasno. Bohužel respondenti nenabídli žádný nový návrh řešení krize, kterým by doplnil vlastní případovou studii. I tak je chvályhodné, že se 62 respondentů nad odpovědí zamyslelo a mnoho z nich napsalo smysluplnou odpověď.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala vývojem uprchlické krize v Evropě a jejím vnímáním občany České republiky. Musím podotknout, že tato uprchlická krize, ač je nazývána jako evropská, vůbec evropská není. Jde spíše o krizi Blízkého východu a severní Afriky, vzhledem k tomu, kolik uprchlíků v porovnání s EU tyto oblasti hostí. Je pochopitelné, že se Evropa vlny uprchlíků v roce 2015 zalekla, neboť tak velké množství utečenců nebylo na našem území rozpořbováno od druhé světové války a také zde hrají roli faktory jako odlišná kultura, zvyky, náboženství. To všechno mohlo a stále může představovat potenciální riziko. Ovšem ráda bych ještě jednou zmínila, že Evropská unie poskytuje azyl pouze 10 % všech uprchlíků, ostatní žijí ve třetích zemích. Například v Libanonu nyní jednu šestinu obyvatelstva tvoří uprchlíci ze Sýrie.

Další poznatek, který z práce vyplývá, je potřeba kritického uvažování při zjišťování zdrojů, nedůvěřovat všem informacím v médiích, ověřovat si je z důvěryhodných pramenů. Společnost je ovlivněna předsudky kvůli častým dezinformacím a neověřeným informacím či zprávám vytrženým z kontextu, které se v médiích objevují. Důležité je nebýt pouze pasivním příjemcem informací z televize, internetu, ale snažit se nad nimi zamyslet, vyhledat si je ze spolehlivých zdrojů a udělat si poté obrázek sám. Ať se jedná o téma uprchlické krize, nebo jakékoli jiné.

V práci byly nastíněny možné návrhy řešení a některá opatření, které by dle mého názoru mohly pomoci překonat dopady uprchlické krize. Dle praktické části někteří respondenti smýšlejí stejným způsobem, protože navrhli stejné či velmi podobné návrhy. Jedná se především o řešení problému ve zdrojové zemi, podnikat více mírových operací, vytrvale naléhat na vlády, aby ukončily války, pronásledování a další příčiny, které dávají uprchlíky do pohybu. Dále se jedná o lepší spolupráci mezi členskými státy Evropské unie, dodržovat opatření a nařízení. Mělo by být přijímáno více žen než mužů, aby se obyvatelé nemuseli bát potenciálního útoku, klást důraz na integraci uprchlíků, začlenění do našeho života, zvyků, naučit je jazyk a zajistit či přimět je ihned pracovat. A podle mě velice důležitý bod se týká evropského obyvatelstva. Měli bychom se vzdělávat

a informovat. Měly by se konat přednášky a osvěta ohledně míst původu uprchlíků, proč prchají, před čím a co všechno musí podstoupit a obětovat, aby se do Evropy dostali.

Výsledky výzkumu ukazují spíše negativní pohled obyvatel České republiky na uprchlíky. Po aktuální situaci (po 24. únoru 2022) dle mého názoru uprchlická krize dostává zcela nových rozměrů, minimálně pro státy Evropy. Proudí k nám nyní vlna Ukrajinců žádajících o azyl. Myslím, že kdybych dala respondentům vyplnit svůj dotazník až nyní, odpovědi by se pravděpodobně lišily. Protože slovo uprchlík je v dnešním světě spojeno s cizinci z Blízkého východu a Afriky s odlišnými kulturami, odlišnou barvou pleti, jinou mentalitou. Ale najednou se jedná o stát Evropy, blízko naší země. Tyto uprchlíky jen málokdo bude brát negativně. Naopak, všichni jsou ochotní poskytnout pomoc, finančně či materiálně přispět nebo dokonce nabídnout přístřeší.

Přínos práce spočívá ve shromáždění a sjednocení základních a podstatných informací o uprchlické krizi v Evropě. Čtenář tedy po jejím přečtení získá přehled o této problematice z různých oblastí, jako jsou základní pojmy, vývoj krize, její statistiky, následky a jejich možná řešení a kroky podstupované mezinárodním společenstvím. Praktická část ukazuje základní přehled, který obyvatelstvo o uprchlické krizi má, jak se na ní dívá, jaký má na ni názor. S těmito výsledky by se jistě mohlo dále pracovat. Především obyvatelstvo začít vzdělávat, jak bylo již několikrát zmíněno. Aby lidé věděli základní fakta, ale rovněž, aby věděli, že uprchlíci potřebují pomoci a není vhodné zahrnovat všechny uprchlíky mezi případné útočníky. Člověk nikdy neví, kdy sám bude potřebovat bezpečné zázemí jakožto uprchlík. Tomu nasvědčuje i nynější situace na Ukrajině.

Věřím, že můj dotazník přiměl nebo přiměje respondenty se nad tématem znovu zamyslet, podívat se na něj i z jiné perspektivy. Ne pouze z pohledu občana České republiky, který je potenciálně ohrožen uprchlíky ze třetích zemí, ale i z pohledu uprchlíků, kteří nemohou žít ve své zemi, protože jsou ohroženi na životě a hledají lepší, a především bezpečné místo k životu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

BAUMAN, Zygmunt. *Cizinci před branami*. Přeložil Zuzana GABAJOVÁ. V Olomouci: Broken Books, 2017. ISBN 978-80-906307-2-7.

KINGSLEY, Patrick. *Nová Odyssea: příběh uprchlické krize v Evropě*. Přeložil Dominika KŘEŠŤANOVÁ. Zlín: Kniha Zlin, 2017. Tema (Kniha Zlin). ISBN 978-80-7473-519-6.

MURRUGARRA, Edmundo, Jennica LARRISON a Marcin SASIN. *Migration and Poverty: Toward Better Opportunities for the Poor* [online]. Washington, D.C.: The World Bank, 2011 [cit. 2022-02-21]. ISBN 978-0-8213-8436-7. Dostupné z: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/2535/582840PUB01D231ration09780821384367.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Legislativní dokumenty:

Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (Úřední věstník EU, C 326/47, 26.10.2012).

Úmluva o právním postavení uprchlíků, č. 208/1993 Sb., Ženeva: OSN, 1951 [online] [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.unhcr.org/cz/wp-content/uploads/sites/20/2016/12/Umluva_1951_a_Protokol_1967.pdf

Zákon č. 191/2016 Sb., *o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic)*

Zákon č. 325/1999 Sb., *o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)*

Elektronické zdroje

Afghanistan: How many refugees are there and where will they go? <https://www.bbc.com/news> [online]. 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-58283177>

Asylum applicants by type of applicant, citizenship, age and sex – annual aggregated data (rounded). <https://ec.europa.eu/eurostat> [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en

Azyl a navracení. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Brusel, 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_6447

BARTOVIC, Vladimír. Nový pakt o migraci a azylu a budoucnost migrační politiky: Shrnutí a doporučení vyplývající z diskuze kulatého stolu Národního konventu o EU konaného dne 29.1.2020. <https://www.europeum.org/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.europeum.org/data/articles/doporucenimigrace.pdf>

BERKA, Jan. Uprchlická krize: Počátky a příčiny. <https://www.e15.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/the-student-times/uprchlicka-krize-pocatky-a-priciny-1298883>

BYDŽOVSKÁ, Marie. Co EU v roce 2015 udělala pro řešení uprchlické krize. <https://euroskep.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.euroskep.cz/9047/26767/clanek/co-eu-v-roce-2015-udelala-pro-reseni-uprchlicke-krize/>

Co je to Frontex?. <https://frontex.europa.eu/> [online]. 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/language/cs/>

Common European Asylum System. https://ec.europa.eu/home-affairs/index_en [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en

Co znamenají termíny ekonomický migrant, cizinec a uprchlík?. <https://www.clovekvtsni.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>

Cvičení složek integrovaného záchranného systému – MIGRACE. <https://www.policie.cz/policie-cr.aspx> [online]. 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/cviceni-slozek-integrovaneho-zachranneho-systemu-migrace.aspx>

Často kladené dotazy. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-casto-kladene-dotazy-casto-kladene-dotazy.aspx>

Česko vojáky na polsko-běloruskou hranici nepošle. Situace je klidnější, uvedl Metnar. <https://www.aktualne.cz/> [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesko-vojaky-na-polsko-beloruskou-hranici-zatim-neposle-situ/r~e2b21b8c5c1e11ec966d0cc47ab5f122/>

ČR poskytne dalších 105 milionů korun na pomoc uprchlíkům. <https://www.vlada.cz/> [online]. Vláda ČR, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/cr-poskytne-dalsich-105-milionu-korun-na-pomoc-uprchlikum-136591/>

DABILIS, Andy. Greece Fences Turkish Border But Immigrants Come By sea. <https://greekreporter.com/> [online]. 2013 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://greekreporter.com/2013/01/03/greece-fences-turkish-border-but-immigrants-come-by-sea/>

DANĚK, Viktor. Češi mohou vyhošťovat, když nechtějí uprchlíky, vzkazuje v rozhovoru ‚migrační car EU‘ Schinas. <https://www.irozhlas.cz/> [online]. Praha/Brusel, 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/evropska-unie-migrace-azyl-margaritis-schinas_2010151053_pj

DAWAR, Anil. UK driver ATTACKED by illegal immigrants boarding Calais lorry. <https://www.express.co.uk/> [online]. 2014 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.express.co.uk/news/uk/490394/UK-Driver-attacked-by-immigrants-boarding-Calais-lorry>

Dead and missing. <http://data2.unhcr.org/en/situations> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>

DLUBALOVÁ, Klára. Litva pod tlakem migrantů. Česko posílá materiální pomoc. <https://www.hzscr.cz/hasicky-zachranny-sbor-ceske-republiky.aspx> [online]. 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/litva-pod-tlakem-migrantu-cesko-posila-materialni-pomoc.aspx>

Do Turecka dorazili první vrácení běženci z Řecka. <https://www.tyden.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/do-turecka-dorazili-prvni-vraceni-bezenci-z-recka_378392.html

DOHNALOVÁ, Anna. Hranici s Ukrajinou už do Evropy přešlo přes půl milionu uprchlíků. Nejvíce do Polska. <https://www.aktualne.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/hranici-s-ukrajinou-uz-do-evropy-preslo-pres-pul-milionu-upr/r~0d1924b098bf11ecb13cac1f6b220ee8/>

EUCAP Sahel Niger: Rada prodloužila misi o dva roky. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. 2018 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/09/18/eucap-sahel-niger-council-extends-the-mission-for-two-years/>

EUROPEAN UNION NAVAL FORCES – MEDITERRANEAN – EUNAVFOR MED. <https://www.army.cz/> [online]. MOČR, 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://mise.army.cz/aktualni-mise/med/european-union-naval-forces---mediterranean--eunavfor-_med-111977/

EUROSKOP. Česko se zúčastní 1. operace Frontex mimo území EU. <https://euroskop.cz/> [online]. Policie ČR: Služba cizinecké policie, 2019 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9005/33177/clanek/cesko-se-zucastni-1-operace-frontex-mimo-uzemi-eu/>

Evropská komise energicky reaguje na uprchlickou krizi – otázky a odpovědi. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Štrasburk, 2015 [cit. 2022-

02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_15_5597

Evropská komise podniká kroky k vyřešení uprchlické krize. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. Štrasburk, 2015 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_15_5596

Evropská migrační krize. https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana [online]. 2022 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_migra%C4%8Dn%C3%AD_krize

GAVENDA, Jaroslav. Na pomoc Ukrajině už Češi poslali miliony. Nabízet mohou i ubytování pro uprchlíky. <https://www.seznamzpravy.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-jsme-pripraveni-na-uprchliky-cesi-uz-zacali-nabizet-pomoc-rekl-rakusan-189834>

GARASSY, Ladislav. Skutečné příčiny uprchlické krize. <https://www.idnes.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://garassy.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=475691>

HANZLOVÁ, Radka. *Tisková zpráva: Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků – květen 2019* [online]. Sociologický ústav AV ČR, Praha: Centrum pro výzkum veřejné mínění, 2019 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4966/f9/pm190626.pdf

Historie mezinárodní ochrany uprchlíků. <http://www.lidskaprava.cz/student/> [online]. 2017 [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/uprchlici-a-migranti/clanky/historie-ochrany-uprchliku>

CHOVANEK, Milan. ČR se od začátku aktivně zapojuje do řešení migrační krize. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/cr-se-od-zacatku-aktivne-zapojuje-do-reseni-migracni-krize.aspx>

Jak zabránit přenosu koronaviru v řeckých uprchlických táborech. <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/koronavirus/20200402STO76413/prevence-koronaviru-v-reckych-uprchlickych-taborech>

Kam se poděla migrační krize? Uprchlíci v době uzavřených hranic. <https://www.voxpot.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.voxpot.cz/kam-se-podela-migracni-krize/>

Kdo jsme. <https://www.opu.cz/cs/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.opu.cz/cs/kdo-jsme/>

KOMÍNKOVÁ, Magda. Nový pakt pro migraci a azyl – obsah a postoje aktérů. <https://www.euroskop.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/35881/clanek/novy-pakt-pro-migraci-a-azyl-obsah-a-postoje-akteru/>

Kriminalista: Silvestrovské útoky byly domluvené, o organizovaný zločin ale nešlo. <https://ct24.ceskatelevize.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1655626-kriminalista-silvestrovske-utoky-byly-domlucene-o-organizovany-zlocin-ale-neslo>

KUBÁTOVÁ, Eliška. Migrace do Evropy je i kvůli epidemii výrazně menší. <https://www.irozhlas.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/koronavirus-migrace-evropa-recko-bosna-uprchlici-rozhovor-dalimil-petrilak_2005100600_eku

Kvantitativní výzkum vs. kvalitativní výzkum. <https://www.survio.com/cs/blog/> [online]. 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/blog/jak-vytvorit-dotaznik/kvantitativni-vyzkum-kvalitativni-vyzkum>

Lidé prchají do Evropy z různých důvodů. <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace>

Lithuanian president in favor of lifting Belarus border state of emergency. <https://www.laprensa.com/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.laprensa.com/lithuanian-president-in-favor-of-lifting-belarus-border-state-of-emergency/>

MALIM, Mohamed. Biggest Causes Of A Refugee Crisis. <https://epimonia.com/> [online]. 2019 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://epimonia.com/blogs/news/biggest-causes-of-a-refugee-crisis>

Máte jasno v pojmech? <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/terminologie>

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). <https://www.cizinci.cz/web/cz/uvod> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.cizinci.cz/-/mezinarodni-organizace-pro-migraci-iom->

Mezinárodní spolupráce. <https://www.cizinci.cz/web/cz/uvod> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.cizinci.cz/web/cz/mezinarodni-spoluprace1>

Mezinárodní spolupráce. <https://www.policie.cz/policie-cr.aspx> [online]. Policie ČR: Služba cizinecké policie, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-106452.aspx>

Migrace v souvislostech. <https://www.clovekvtisni.cz/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/migrace-v-souvislostech>

Migrační politika EU. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/>

Migration. <https://dictionary.cambridge.org/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/migration>

Migration. <https://www.un.org/en/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/global-issues/migration>

Migration within the Mediterranean. <https://missingmigrants.iom.int/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>

MILENKOVIČOVÁ, Ivana. Evropu zaskočila masivní uprchlická vlna. <https://www.lidovky.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/evropu-zaskocila-masivni-uprchlicka-vlna.A151221_094113_In_zahranici_msl

Nelegální migrace v České republice. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx>

Německo kvůli přílivu uprchlíků dočasně zavádí hraniční kontroly. <https://ct24.ceskatelevize.cz/> [online]. 2015 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1583780-nemecko-kvuli-prilivu-uprchliku-docasne-zavadi-hranicni-kontroly>

Německo loni zažilo tisíc útoků na azylová centra. <https://www.idnes.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/1005-utoku-na-azylova-centra-nemecko.A160130_120756_zahranicni_mlb

O nás | Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. <https://www.unhcr.org/cz/> [online]. UNHCR, 2016 [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/161-czo-nas-html.html>

Otázky a odpovědi. <https://www.amnesty.cz/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/migrace-otazky-a-odpovedi>

PATROVSKÝ, Ondřej. Před deseti lety se prohnalo Blízkým východem „arabské jaro“. Ohně revoluce v některých zemích hoří dodnes. <https://ct24.ceskatelevize.cz/> [online]. 2020 [cit. 2022-02-23]. Dostupné

z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3242226-pred-deseti-lety-se-prohnalo-blizkym-vychodem-arabske-jaro-ohne-revoluce-v-nekterych>

Pohostinná Evropa?: Žádosti o azyl. <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs> [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/infographic/welcoming-europe/index_cs.html#filter=2017-de

Praha zažila demonstrace odpůrců a příznivců migrace, policie řešila střety. <https://www.irozhlas.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/praha-zazila-demonstrace-odpurcu-a-priznivcu-migrace-policie-resila-strety_201602061848_mhromadka

Reforma azylového systému EU. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eu-asylum-reform/>

RUECKERT, Phineas. 5 Of The Biggest Reasons Why People Become Refugees. <https://www.globalcitizen.org/en/> [online]. 2017 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.globalcitizen.org/en/content/reasons-why-people-become-refugees/>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: EVROPSKÝ PROGRAM PRO MIGRACI [online]. Brusel: Evropská komise, 2015 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0240&from=cs>

Slovníček pojmů. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2015. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitro-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2016 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2015.aspx>

Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2016. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2017 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2016.aspx>

Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2017. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2018 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2017.aspx>

¹ Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2018. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2019 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2018.aspx>

Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2019. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2020 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2019.aspx>

¹ Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2020. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2020.aspx>

Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2021. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR, 2022 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2021.aspx>

Souhrnné informace o postupu MV v problematice relokací. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/souhrnne-informace-o-postupu-mv-v-problematice-relokaci.aspx>

Společný evropský azylový systém. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/spolecny-evropsky-azylovy-system.aspx>

Statistické údaje o migraci do Evropy. https://ec.europa.eu/info/index_cs [online]. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs

UNHCR. Global trends: Forced displacement in 2020. <https://www.lekari-bez-hranic.cz/> [online]. Copenhagen, 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/60b638e37/unhcr-global-trends-2020>

UNHCR v České republice | Pražská kancelář UNHCR. <https://www.unhcr.org/cz/> [online]. UNHCR, 2019 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/155-czo-nasunhcr-v-ceske-republice-html.html>

„Uprchlíci“ a „migranti“. <https://www.unhcr.org/cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>

Uprchlíci v číslech. <https://www.clovekvtisni.cz/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/migracni-statistiky-4518gp>

VENC, Jan. Environmentální migrace. AMO.CZ [online]. Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) XXIV. ročníku Pražského studentského summitu., 2018, 24. ročník [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2018/11/bgr_unea_migrace_venc.pdf

VITNEROVÁ, Marika. Ministerstvo vnitra poskytne další peníze na potírání nelegální migrace do Evropy. <https://www.mvcr.cz/> [online]. MVČR, 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ministerstvo-vnitra-poskytne-dalsi-penize-na-potirani-nelegalni-migrace-do-evropy.aspx>

Vnitřně přesídlené osoby | na útěku ve vlastní zemi. <https://www.unhcr.org/cz/> [online]. 2019 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z:

<https://www.unhcr.org/cz/92-czkomu-pomahamevnitrne-presidleni-uprchlici.html.html>

Vztahy EU s Běloruskem. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-partnership/belarus/>

What is a Refugee? <https://www.unrefugees.org/> [online]. 2022 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.unrefugees.org/refugee-facts/what-is-a-refugee/>

What is migration? <https://www.ourmigrationstory.org.uk/> [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.ourmigrationstory.org.uk/about/what-is-migration.html>

What We Do. <https://euaa.europa.eu/> [online]. 2022 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://euaa.europa.eu/about-us/what-we-do>

Záchrana životů na moři a boj proti zločineckým sítím. <https://www.consilium.europa.eu/cs/> [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>

Zeman nechce žádné uprchlíky. Přijímání by měl projednat parlament. <https://echo24.cz/> [online]. 2016 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/isprh/zeman-nechce-zadne-uprchliky-prijimani-by-mel-projednat-parlament>

Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 30. září 2017. <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx> [online]. MVČR [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/mesicni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

ISIS – Islámský stát

OSN – Organizace spojených národů

UNHCR – Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

Frontex – Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

IOM – Mezinárodní organizace pro migraci

EASO – Evropský podpůrný azylový úřad

CEAS – Společný evropský azylový systém

EUAA – Agenturou EU pro otázky Azylu

Europol – Agentura Evropské unie působící v oblasti prosazování práva

Eurojust – Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1 – Žadatelé o azyl v zemích EU v roce 2020.	23
Obr. č. 2 – Žadatelé o mezinárodní ochranu v Česku v roce 2020.	26
Obr. č. 3 – Držitelé mezinárodní ochrany v ČR k 1.1.2021.	27
Obr. č. 4 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 14.	55
Obr. č. 5 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 15.	56
Obr. č. 6 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 16.	57
Obr. č. 7 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 1.	58
Obr. č. 8 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 2.	59
Obr. č. 9 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3.	61
Obr. č. 10 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4.	63
Obr. č. 11 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5.	65
Obr. č. 12 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6.	67
Obr. č. 13 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 7.	69
Obr. č. 14 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 8.	70
Obr. č. 15 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 9.	72
Obr. č. 16 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 10.	73
Obr. č. 17 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 11.	74
Obr. č. 18 – Grafické znázornění odpovědí na otázku č. 12.	76

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1 – Počet žadatelů o azyl do EU za roky 2014–2020.....	22
Tab. č. 2 – Počty žadatelů o mezinárodní ochranu ve vybraných státech Evropské unie mezi lety 2015–2020 (v řádech tisíců).....	24
Tab. č. 3 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2015.....	28
Tab. č. 4 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2016.....	28
Tab. č. 5 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2017.....	29
Tab. č. 6 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2018.....	29
Tab. č. 7 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2019.....	30
Tab. č. 8 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2020.....	30
Tab. č. 9 – Statistické údaje o mezinárodní ochraně v ČR za rok 2021.....	31
Tab. č. 10 – Sjednocení odpovědí na otázky týkající se věku a pohlaví respondentů.....	57
Tab. č. 11 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 2 a 14.....	60
Tab. č. 12 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 1 a 3.....	61
Tab. č. 13 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázku č. 3 a 14.....	62
Tab. č. 14 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 4, 14 a 16.....	64
Tabulka 15 – Tabulkové znázornění odpovědí na otázku č. 5.....	65
Tab. č. 16 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 6 a 14.....	68
Tab. č. 17 – Tabulkové znázornění odpovědí na otázku č. 7.....	69
Tab. č. 18 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 8, 14 a 15.....	71
Tab. č. 19 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 4 a 11.....	75
Tab. č. 20 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 4 a 12.....	77
Tab. č. 21 – Tabulkové sjednocení odpovědí na otázky č. 2, 3, 6, 8 a 14.....	83

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazníkové šetření mezi obyvateli České republiky

Postoj obyvatel České republiky k uprchlické krizi

Vážení respondenti,

jmenuji se Magdaléna Zlevorová a jsem studentkou Policejní akademie České republiky v Praze. Tento dotazník byl vytvořen pro účely mé diplomové práce s názvem Vývoj uprchlické krize v Evropě a její vnímání občany České republiky. Ráda bych jím získala názory a postoje obyvatel České republiky, které poté vyhodnotím v praktické části práce.

Děkuji za vyplnění.

1. Víte, jaký je rozdíl mezi uprchlíkem a migrantem?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Neví mezi nimi žádný rozdíl

Vysvětlivka:

Migrant – osoba, která dobrovolně pobývá mimo zemi svého původu déle než jeden rok, například kvůli lepšímu zaměstnání, vyššímu platu, možnosti vzdělání atd. Je to volba daného jedince, že se přestěhuje z místa svého bydliště.

Uprchlík – osoba, která pobývá mimo svou vlast v důsledku oprávněných obav z rasového, náboženského a jiného pronásledování, násilí, konfliktu. Pro tuto osobu by bylo nebezpečné, až fatální vrátit se domů. Po vstupu do cizí země zažádá o mezinárodní ochranu, v rámci azylového řízení je jí přidělen status uprchlíka.

2. Jsou podle Vás uprchlíci pro Evropu, potažmo Českou republiku reálnou hrozbou?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

3. Mělo by se uprchlíkům při jejich cestě do Evropy pomáhat?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

4. Zajímáte se o problematiku uprchlické krize?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

5. Pokud ano, z jakých zdrojů čerpáte informace?

- a) Internet – internetové zpravodajství, sociální sítě, aj.
- b) Televize – televizní zpravodajství
- c) Tisk
- d) Odborné časopisy
- e) Literatura
- f) Stránky mezinárodních organizací
- g) Z doslechu
- h) Jiný zdroj

6. Měla by Česká republika přijímat uprchlíky?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

7. Pokud ne, proč?

- a) Nezvládají se adaptovat do naší kultury
- b) Kvůli bezpečnosti
- c) Není tu pro ně dostatek místa

- d) Je to velký zásah do ekonomiky ČR
- e) Jiná...

8. Bojíte se uprchlíků v našem státě?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

9. Zvládají se podle Vás uprchlíci adaptovat v evropských zemích?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

10. Přistupuje podle Vás Evropská unie ke krizi adekvátně?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Ne

11. Kolik uprchlíků podle Vás v současnosti žije v České republice?

- a) Do 1000
- b) 1001–2000
- c) 2001–4000
- d) 4001–7000
- e) 7001–10 000
- f) 10 001–15 000
- g) 15 001–20 000
- h) 20 001–30 000
- i) Nad 30 000

12. Odkud podle Vás proudí do České republiky nejvíce uprchlíků (žadatelů o azyl)?

- a) Středoafriická republika
- b) Ukrajina
- c) Turecko
- d) Afghánistán
- e) Členské státy Evropské unie
- f) Sýrie
- g) Vietnam
- h) Gruzie
- i) Bělorusko
- j) Jiná...

13. Napadá Vás nějaké možné řešení krize/aspektu krize (ať už se jedná o otázku bezpečnosti, integrace, vzniku uprchlických táborů apod.)? Co by se mělo zavést, vylepšit či udělat jinak?

14. Kolik je Vám let? Zvolte věkovou kategorii, do které spadáte

- a) Pod 18 let
- b) 18–25
- c) 26–35
- d) 36–45
- e) 46–55
- f) 56–65
- g) Nad 65

15. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž
- c) Nechci specifikovat

16. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Zatím žádné
- b) Základní

- c) Střední odborné bez maturity
- d) Střední s maturitní zkouškou
- e) Vyšší odborné
- f) Vysokoškolské